În exercitarea unui control riguros asupra Singaporelui sînt interesate și multe firme comerciale din Marea Britanie, acesta fiind unul dintre cele mai bune porturi comerciale din lume prin care, numai în 1962, au trecut 39 190 de vase cu un tonaj de 76,4 milioane tone.

Orașul, așezat în imediata apropiere a Ecuatorului, oferă străinului o imagine vie a frumuseții naturii sale tropicale. Numeroase grădini și parcuri, de fapt plantații naturale ale florei locale, adăpostesc cluburile, cazinourile și restaurantele de lux ale ofițerilor din garnizoană și businessmenilor localnici. Cîtă deosebire între acestea și birturile minuscule din cartierul portului, în care nu încap deodată mai mult de doi oameni, așezați sub patru pari deasupra cărora este întinsă, în loc de acoperiș, o pînză pestriță, ieftină...

Cutreierînd centrul orașului observi că aici își au sediul marile companii străine, care dețin majoritatea acțiunilor plantațiilor de cauciuc, din industria extractivă, șantiere navale și, mai ales, ale uriașelor docuri și depozite prin care „aurul malaez" se scurge către Occident.

În piața centrală a orașului te întîmpină statuia rece și sfidătoare a lui Sir Stamford Raffles care, în 1819, a cumpărat insula pentru „East India Company" de la un prinț localnic, Temenggong Abdul-Rahman.

Cine posedă Singapore posedă și Asia de Sud-Est — afirmau colonialiștii în trecut. Dar și azi, cînd situația s-a schimbat aici, ei se străduiesc să păstreze cu orice preț în mîinile lor acest important punct strategic, pentru a exercita presiuni asupra țărilor vecine independente. Colonialiștii sînt cu atît mai îngrijorați de soarta pozițiilor lor în Singapore, cu cît aici există o clasă muncitoare numeroasă, sindicate bine organizate, organizații politice și obștești influente, care luptă cu hotărîre pentru independență și o viață mai bună.

În discuțiile avute la Singapore, interlocutorii noștri ne vorbeau de fiecare dată de o temă la ordinea zilei : „Federația Malaeză". După cum se știe, alarmați de avîntul mișcării patriotice din Singapore, colonialiștii au hotărît în 1959 să acorde coloniei o semiindependență. A fost constituit un guvern local, dar problemele cele mai importante — relațiile externe, problemele militare și securitatea internă — au rămas în competența autorităților engleze.

Acest lucru n-a putut să înșele pe nimeni și lupta din Singapore și alte colonii engleze continuă cu și mai mare intensitate. Pentru a o împiedica, la Londra s-a născut planul neocolonialist de creare în regiunea Asiei de Sud-Est a așa-numitei Federații Malaeze care să cuprindă Malaya, Singapore și posesiunile coloniale engleze de pe insula Kalimantan — Borneo de Nord, Sarawak și protectoratul Brunei.

Este evident că cercurile coloniale engleze, împreună cu partizanii lor din rîndurile burgheziei compradore din Malaya și Singapore, speră nu numai să înăbușe forțele politice ale Singaporelui, care se ridică împotriva federației, ci să și creeze condiții care să împiedice apariția oricărei opoziții active în Malayezia.

Am avut prilejul să vedem pe străzi mari coloane de demonstranți care cereau cu hotărîre independența deplină a Singaporelui, libertate de acțiune sindicală și condiții de viață mai bune pentru muncitorii din industria navală și cea de cauciuc. Mi-am adus aminte de fețele lor hotărîte, citind recent în ziare că mai bine de 100 000 de muncitori din diverse ramuri industriale și de comerț din Singapore au părăsit lucrul, că în numeroase fabrici au avut loc ciocniri între poliție și pichete de greviști, că s-au înregistrat morți și răniți.

La Singapore am auzit o zicală : „O inundație poate începe cu o picătură de ploaie".

La poarta de sud a Arabiei

LA PRIMA privire dinspre mare, Adenul pare neatrăgător, în special la miezul zilei, cînd soarele torid al Arabiei, reflectat de stîncile galbene și aride ale masivului vulcanic, dă întregii regiuni o aparență neprimitoare. „Arcadia" însă a intrat în port în zorii zilei și, în ceața albăstruie a dimineții, tabloul din fața noastră era cu totul diferit. Linia de coastă dantelată, armonios îmbinată cu silueta zveltă a unor minarete arabe, părea de o rară frumusețe — aproape dramatică.

În zilele noastre, regii „aurului negru" folosesc Adenul ca punct de transbordare și centru de prelucrare a petrolului pe care îl extrag din regiunea Golfului Persic. Încă din 1954, compania „British Petroleum" a construit aici o rafinărie de petrol cu o capacitate de 5 000 000 tone pe an ; acesteia i s-au adăugat și altele. Rafinăriile aduc profituri uriașe : mîna de lucru locală este extrem de ieftină, iar o parte însemnată a producției se desface pe loc : vasele care intră în port au întotdeauna nevoie de combustibil.

Se cunosc puține amănunte despre trecutul istoric al Adenului ; doar rezervoarele mari de apă — care se văd și azi săpate în stînca vulcanului — indică o civilizație veche, milenară. În 1839, portul a fost ocupat de englezi, iar în 1937 Adenul a devenit în mod oficial o colonie a Marii Britanii, pe care aceasta o administrase pînă atunci prin intermediul guvernatorului său din India. Cu toate că e redus ca suprafață — doar 200 km² — și cu o populație, în majoritate arabă, de numai 140 000 de locuitori, Adenul, aflat la ieșirea din Marea Roșie spre Oceanul Indian, are o poziție geografică extrem de avantajoasă. Golful retras, protejat de munți înalți și stîncoși împotriva vînturilor ce bat dinspre pustiu, este un loc minunat pentru staționarea vapoarelor.

Intrată în rada portului, unde erau ancorate numeroase vase, între care și nave de război, „Arcadia" a fost repede înconjurată de o mulțime de mici șalupe cu motor — adevărate bazare plutitoare — de pe care negustori gălăgioși ofereau în toate limbile globului produsele cele mai variate, de la mere africane și tranzistori japonezi, pînă la aparate americane de condiționat aerul, plata făcîndu-se pe loc, în orice valută.

Am acostat la dana ce poartă numele prințului de Wales și am trecut apoi spre oraș, pe sub un fel de arc de triumf, vechi și cenușiu — cu inscripția bizară „Aden—British Field Police" (Aden—jandarmeria engleză). Ajuns în cartierul european al orașului, ai impresia că te afli într-o stațiune climatericâ. Vile elegante, cu ferestre largi și terase albe, sînt parcă ferite privirilor trecătorului de arbori tropicali cu coroane bogate, aduși de departe în acest ținut pîrjolit de soare. În ele locuiesc ofițerii și funcționarii coloniali, și e ușor de presupus că, în asemenea condiții, viața devine suportabilă și în lunile cele mai călduroase.

În cartierele arabe însă domnesc mizeria, foamea, epidemiile. De-a lungul ulicioarelor înguste pe care le-am parcurs erau înșiruite case mărunte din piatră, pe jumătate dărîmate și atît de populate, încît oamenii se adăposteau pînă și în peșterile săpate în lava pietrificată. Salariile miilor de muncitori arabi — hamali, petroliști, muncitori portuari și din construcții — sînt infime și șomajul a devenit o plagă permanentă. „Muncesc pentru un blid de orez — ne-a spus ghidul nostru arab. Și chiar așa, masa mea are adeseori un caracter ocazional".

Nu este de mirare că, în asemenea condiții, au apărut la Aden organizații patriotice care luptă pentru obținerea independenței coloniei, pentru o viață mai bună. Speriați de avîntul luptei populare de eliberare, colonialiștii au hotărît să-și consolideze dominația asupra Adenului prin includerea acestuia în Federația Arabiei de Sud — o federație marionetă care reunește 11 principate din protectoratul învecinat Aden. Dar nici acest paliativ nu a putut induce în eroare pe patrioții din Aden care, așa cum relatau recent ziarele, au adresat ministrului englez al coloniilor un memorandum în care cer să se fixeze de urgență o dată definitivă pentru acordarea independenței Adenului și a tuturor teritoriilor incluse în Federația Arabiei de Sud.

Ing. Radu COMȘA

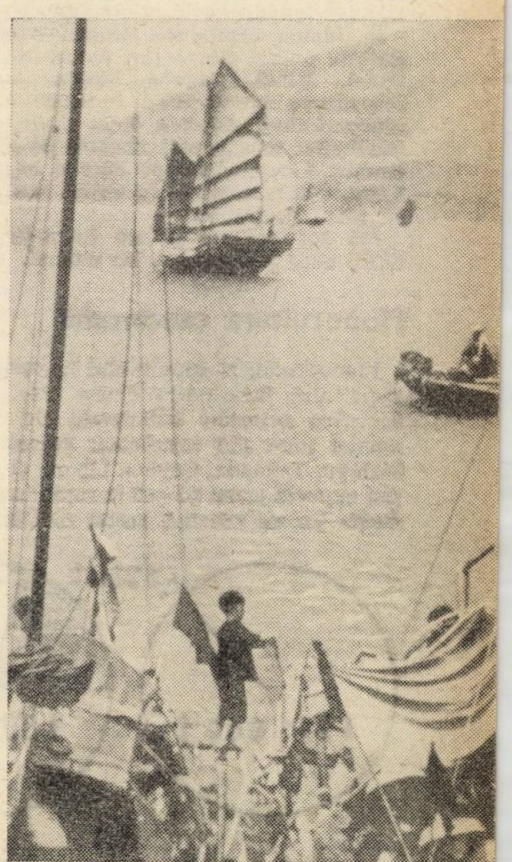

Intrarea în portul Hongkong

EPOPEEA CAUCIUCULUI

PUBLICAȚIA franceză *Perspectives* relata recent că, în prima jumătate a anului 1963, consumul de cauciuc natural s-a ridicat la 907,5 mii tone, depășind producția cu 127,5 mii tone. În aceeași perioadă, producția cauciucului sintetic a depășit consumul cu 30 mii tone. Aceste simple cifre ascund o dramatică luptă de concurență care, în timp ce îmbogățește monopolurile internaționale, aduce ruină și sărăcie țărilor producătoare de cauciuc natural.

Din consumul industrial al lumii contemporane fac parte două feluri principale de cauciuc : guma naturală, obținută prin prelucrarea latexului extras din cîteva plante dintre care arborele *hevea* reprezintă principala sursă, și produsul industriei chimice moderne cunoscut sub numele de cauciuc sintetic.

Două produse gemene care se întregesc unul pe altul. La prima vedere, o idilă desăvîrșită. În realitate, idila este — în condițiile pieței capitaliste mondiale — o încleștare pe viață și pe moarte ; nu între cauciucul natural și confratele său sintetic, care nu se pot înlocui pe deplin unul pe celălalt, ci între monopolurile internaționale.

În lumea capitalistă produc cauciuc sintetic numai cîteva țări industriale — S.U.A., R.F.G., Canada, Franța — iar alte cîteva reprelucrează cauciucul uzat, regenerîndu-l. Acestea dețin monopolul producției cauciucului sintetic pe piața mondială capitalistă, pe care o controlează, determinînd — în ultimă instanță — jocul prețurilor.

Nu tot așa se petrec lucrurile cu țările care produc cauciuc natural.

Monocultura cauciucului

Monoproducția cauciucului în vederea exportului face parte dintre cele mai specifice orientări unilaterale ale economiei unor țări insuficient dezvoltate. Malaya, Tailanda, Ceylon, Liberia și alte țări exportă anual 95—98 la sută din producția lor de cauciuc, restul constituind stocuri destinate alimentării pieței, în anii în care cererea depășește producția. Practic, asemenea țări exportă întreaga lor recoltă de gumă.

După datele publicate în *International Financial Statistics* și *Yearbook of International Trade Statistics*, cauciucul reprezintă circa 65 la sută din exportul anual al Vietnamului de sud, 57 la sută din cel al Malayei. În loc să aducă avuții popoarelor acestor țări, monocultura cauciucului îmbogățește monopolurile internaționale, sporește dependența economică a respectivelor state față de piața mondială capitalistă și față de oscilațiile ei.

Necunoscută mai înainte, statornicită pe vremea dominației coloniale, monocultura se menține și azi, ca urmare a politicii neocolonialiste. De multe ori, această orientare unilaterală este prezentată în literatura economică occidentală ca un avantaj pe care l-ar avea țările cultivatoare, datorită climei favorabile. Întreaga istorie a monoculturii cauciucului natural, ca și condițiile migrațiunii acestei culturi dintr-un continent într-altul, dovedesc că afirmațiile citate sînt false, denaturînd adevărul.

Istoria monoculturii cauciucului este plină de curiozități. De la dezinteresul total, cauciucul — sucul arborelui *hevea* — a cunoscut el însuși, și a împărtășit și celor care s-au ocupat de el în lumea capitalistă, toate tribulațiile gloriei și ale mizeriei. A îmbogățit pe americanul Firestone, care a știut să găsească locuri pentru noi plantații, dar a ținut într-o mizerie dintre cele mai negre pe compatriotul acestuia, Goodyear, care a descoperit metoda vulcanizării cauciucului.

Aur și foamete

Setea de cîștig face ca plantațiile de cauciuc să fie extinse într-un ritm accelerat, înlocuind cu repeziciune culturile tradiționale de pînă atunci din Malaya, Ceylon, Indonezia, Indochina. Sînt lichidate orezăriile, sînt defrișate pădurile...

Dacă arborele *hevea* i-a îmbogățit pe plantatorii și monopolurile legate de ei, nu la fel s-a întîmplat cu țările Asiei și Africii, devenite monocultivatoare. Plantațiile de *hevea* au înlocuit, în mare măsură, culturile alimentare necesare populației băștinașe, fie pentru că le-au luat nemijlocit locul, fie pentru că au atras o cantitate însemnată a forței locale de muncă, după cum arăta în cunoscuta sa lucrare, *Geografia foamei*, savantul Josué de Castro.

Subordonînd însă — prin specificul monoculturii capitaliste — întreaga producție față de export, rezultatele au fost de-a dreptul dezastruoase pentru populația țărilor monoproducătoare de cauciuc.

Lupta pentru a smulge monopolul cauciucului din mîinile Braziliei a dus la plantarea, între 1905 și 1940, a peste 3,5 milioane ha în Extremul Orient de către monopolurile engleze și olandeze. Războiul cauciucului nu s-a limitat însă la conflictele anglo-braziliene. Abia extinderea dincolo de granițele natale a dus la adevărate bătălii comerciale.

Prima jumătate a secolului al XX-lea e plină de asemenea conflicte, fie între furnizori, fie între furnizori și clienți. Anglia și Olanda — deținătoarele celor mai mari plantații — au avut deseori ciocniri între ele pe piața mondială ; după cum s-au ciocnit de S.U.A., Franța și Belgia, care începeau să-și formeze plantații proprii în Africa. Cel mai acut conflict a fost și este cel dintre S.U.A. — cea mai mare cumpărătoare — și Anglia — cea mai mare furnizoare din lumea capitalistă.

Lupta pentru lichidarea monopolului anglo-olandez al cauciucului i-a făcut pe francezi să planteze peste 100 000 ha cu *hevea*, iar pe americani — o suprafață de aproape două ori mai mare.

Departe de a se explica, deci, prin clima favorabilă, migrația extra-americană a arborelui de cauciuc își are ori-

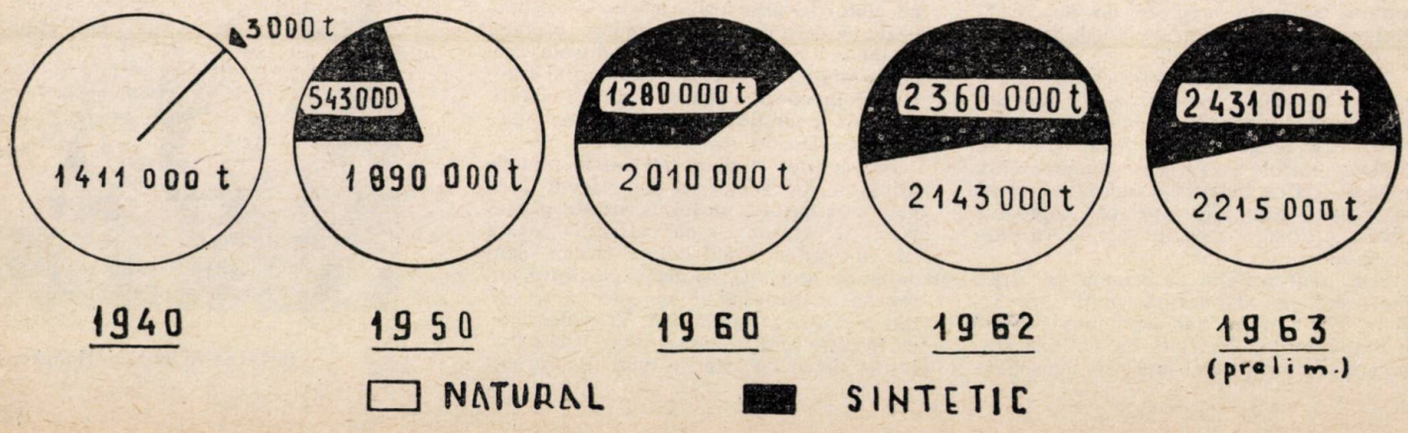

ginea în lupta dintre monopoluri, în vederea lichidării concurenților, în vederea obținerii celor mai mari profituri posibile.

Chimia intră din nou în scenă

Dacă chimia a fost aceea care a transformat cauciucul natural într-o marfă strategică a bătăliilor de pe piața mondială capitalistă, tot ea a fost aceea care l-a creat concurentul cel mai de temut — cauciucul sintetic, produs pe cale industrială.

Ani de-a rîndul s-a susținut că produsul industriei chimice nu va avea nici o șansă de a-și concura confratele natural, deoarece prețul său depășea cu mult pe cel al gumei ce se scurgea din scoarța crestată a copacilor. Aceasta, cu atît mai mult cu cît conjunctura de după 1910 a determinat sistematice scăderi ale prețului gumei naturale. De atunci, curbele prețurilor și ale consumului de cauciuc se înscriu contradictoriu pe graficul pieței mondiale.

Paralelă cu scăderea prețului de cost al cauciucului sintetic, creșterea temporară a prețurilor în perioada 1947—1950, deși nu a însemnat o revenire la prețurile din 1910, a făcut ca produsul sintezei chimice să devină un primejdios concurent al cauciucului natural, mai ales că guvernarea colonială a țărilor în care se găseau plantațiile se zguduia tot mai mult sub loviturile luptelor de eliberare națională.

Prăbușirea, în anii noștri, a sistemului colonial a schimbat înfățișarea luptei pentru cauciuc, întețind-o într-o măsură considerabilă. Independente politicește, unele țări monocultivatoare, în primul rînd Indonezia, luptă acum pentru cucerirea independenței economice depline. Naționalizarea plantațiilor străine și a comerțului exterior cu cauciuc au făcut ca importante venituri — pe care altădată și le însușeau plantatorii străini — să intre în stăpînirea statului indonezian.

Pe de altă parte, țările capitaliste cu o industrie chimică dezvoltată produc cantități din ce în ce mai mari de cauciuc sintetic și regenerat, care acoperă o parte tot mai importantă din consumul mondial. În 1937, producția mondială capitalistă de cauciuc sintetic era de numai 3 000 tone, față de 1 233 000 tone gumă naturală ; în 1950, ajunsese la 543 000 tone, față de 1 890 000 tone cauciuc natural ; în 1960, producția cauciucului sintetic depășea 1 300 000 tone, cea de gumă naturală fiind de 2 010 000 tone ; în 1962, la 2 143 000 tone cauciuc natural au fost produse 2 360 000 tone cauciuc sintetic. Pentru anul 1963 se prevede o producție de 2 431 000 tone cauciuc sintetic, față de numai 2 215 000 tone gumă naturală.

Producători și exportatori

Particularitatea esențială a producției de cauciuc natural constă în faptul că nici una din țările producătoare nu prelucrează guma, ci o exportă în întregime sub formă brută. De aceea, statistica mondială a O.N.U. înregistrează, pentru majoritatea acestor țări, numai exporturile, subliniind coincidența lor desăvîrșită cu producția.

Cei mai mari producători și exportatori de cauciuc natural ai lumii sînt Malaya (circa 750 000 tone anual) și Indonezia (680—700 000 t.), urmate de Tailanda (190 000 t.), Ceylon (100 000 t.), Vietnamul de sud (80 000 t.). În perioada postbelică, un loc din ce în ce mai important îl ocupă țările africane — în special Nigeria (circa 60 000 t.), Liberia (45 000 t.) și Congo. Cantități importante mai produc Sarawak, Cambodgia, India, Borneo de nord și Brunei, Birmania.

Dar patria inițială a cauciucului ? Brazilia produce azi o cantitate de circa două ori mai mică decît cea exportată în 1910.

Aceasta nu înseamnă însă că importatorii sînt, în același timp, consumatorii exclusivi ai cauciucului natural. Prelucrat, el se răspîndește în toate țările lumii capitaliste, inclusiv în cele care l-au exportat în formă brută. Între prețul cu care cauciucul pleacă și cel cu care se întoarce în aceste țări, se deschide o prăpastie — apreciată la circa 5 ori prețul de cost — care umple buzunarele monopolurilor cu profituri.

Alta este situația în domeniul cauciucului sintetic : principalii producători sînt, în același timp, principalii consumatori ai produsului.

Unul dintre principalii consumatori — dacă nu cel mai însemnat — ai cauciucului natural și sintetic este industria automobilelor. De aceea, în țările capitaliste orice conjunctură defavorabilă a industriei producătoare de automobile — și, în primul rînd, a celei din S.U.A. — înseamnă o reducere a importului de cauciuc natural, o scădere a producției de cauciuc sintetic, în sfîrșit — o scădere a prețurilor gumei pe piața mondială. Toate acestea aduc după ele ruină sau pierderi importante pentru mii și mii de producători, muncitori de pe plantații, state monocultivatoare. Un rol hotărîtor îl joacă, în acest sens, scăderea „boom"-ului în industria nord-americană de automobile, care folosește ea singură peste jumătate din totalul cauciucului consumat în lumea capitalistă.

Scăderea prețurilor gumei naturale se reflectă și în raportul de schimb („terms of trade"), tot mai înrăutățit pentru țările monocultivatoare în perioada postbelică. De pildă, cauciucul a reprezentat 16 la sută din exportul Ceylonului în 1962, după cum comunica *Rubber Statistical News Sheet* din iunie 1963. Prin scăderea cu 3 cenți la pfuntul de cauciuc a prețurilor plătite furnizorilor, Ceylonul a pierdut circa 6,6 milioane dolari la exportul de cauciuc în 1962.

Dacă uneori prețurile au crescut, aceasta s-a datorat unor temporare depășiri ale ofertei de cauciuc de către cerere, pe piața capitalistă, din cauza stocărilor „strategice", cursei înarmărilor etc. Chiar și atunci, nu țările monocultivatoare au cîștigat diferențele de preț, ci monopolurile care stocaseră cantități uriașe de cauciuc.

În plus, monopolurile au constituit, încă din deceniul al patrulea, pe baza așa-numitului „plan Stevenson", un Rubber Commitee care să reglementeze prețurile pe ansamblul lumii capitaliste și care să constrîngă țările monocultivatoare de a lărgi sau îngusta producția de cauciuc, în funcție de comanda lor.

Nu o dată monopolurile internaționale au recurs la dumping, pentru a determina scăderi ale prețurilor. Recent, în iunie 1963, dumpingul exercitat prin vînzarea unor cantități de cauciuc din stocurile strategice ale S.U.A. și Angliei a avut o influență negativă asupra nivelului prețurilor mondiale capitaliste. Un exemplu concludent în sensul arătat este și faptul că în 1962 prețul cauciucului a scăzut cu 13 la sută față de 1961, iar în august 1963 el era cu 4—5 la sută mai mic decît în 1962. În același timp, companiile nord-americane au anunțat (în august 1963) noi creșteri ale prețurilor anvelopelor : cu 2,5—5 la sută „Goodyear Tire and Rubber Co.", iar „Amstrong Rubber Co.", „U.S. Rubber Co", „General Tire and Rubber Co." ș.a. cu 2,5—3 la sută. Trebuie remarcat că, deși prețul cauciucului scade, companiile americane și engleze care se ocupă cu tranzacțiile și prelucrarea cauciucului plătesc acționarilor dividende ce depășesc cu 50—90 la sută valoarea nominală a acțiunilor lor. Pentru anul 1962, profiturile marilor monopoluri nord-americane specializate în cauciuc sînt, după datele publicate în iulie 1963 de revista *Fortune* : 71 milioane dolari — „Goodyear Tire and Rubber", 60 milioane dolari — „Firestone Tire and Rubber", 27 milioane dolari — „General Tire and Rubber", 26 milioane dolari — „U. S. Rubber" etc.

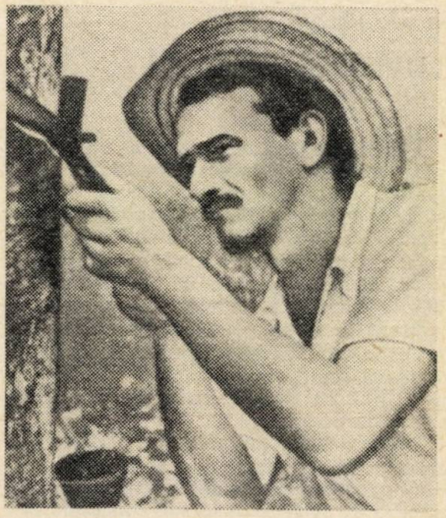

O tăietură în trunchiul arborelui hevea și laptele de cauciuc curge abundent.

O concluzie...

...se desprinde cu ușurință din cele arătate mai sus : întreaga situație a țărilor monocultivatoare de cauciuc demonstrează că și materiile prime cele mai prețioase, care sporesc profiturile fabuloase ale oligarhiei financiare a lumii capitaliste, provoacă nenorociri și sărăcie, în condițiile specializării unilaterale a economiei, în condițiile slabei dezvoltări economice. Nu cauciucul sintetic este vinovat de sărăcia acestor țări sau de pierderile lor financiare. La situația lor economică și financiară grea contribuie unilateralitatea economiei, pe fondul căreia acționează concurența marilor monopoluri internaționale de pe piața mondială capitalistă.

De aceea, cucerirea unei adevărate independențe politice și economice este legată, în aceste țări, de lichidarea monoculturii, de diversificarea reală a economiei naționale pe baza industrializării.

N. S. STĂNESCU

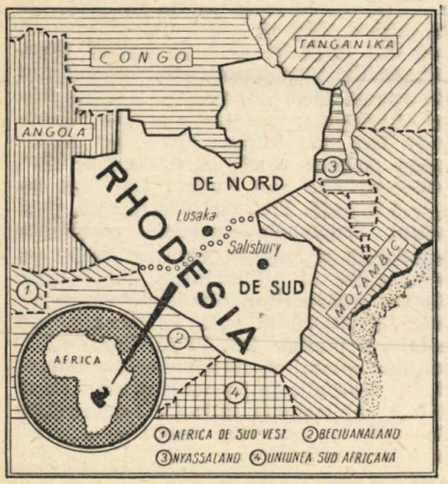

RHODESIA DE SUD

PE VALEA FLUVIULUI ZAMBEZI

NICI Livingstone, care a ajuns la valea fluviului Zambezi în 1855, nici Stanley, care a străbătut Africa de la est la vest în căutarea exploratorului dispărut, şi nici cehul Holub care, pasionat de etnografia Africii, a întreprins trei călătorii succesive de la Capetown pînă la nord de Zambezi — n-au recunoscut în ruinele întîlnite în calea lor vestigiile unei vechi civilizaţii. A trebuit să treacă mulţi ani pînă cînd arheologii au stabilit că zidurile circulare păstrate în regiunile traversate de apele fluviului Zambezi reprezintă o concepţie arhitecturală perfect adecvată caracteristicilor geologice şi climatice ale acestei părţi a Africii. Această concepţie a fost, de altfel, preluată de către autorii proiectelor pentru barajul construit în 1960 pe cursul tumultuosului fluviu. Cine au fost şi cum trăiau locuitorii vechiului imperiu cu cetăţi circulare încă nu s-a stabilit. Dat fiind însă că în vorbirea tuturor africanilor care populează astăzi ţinuturile scăldate de Zambezi, fluviului i se spune Zimbabwe (rîul regilor), se presupune că şi fostul imperiu trebuie să fi purtat acest nume.

De altfel, populaţia autohtonă nu şi-a însuşit denumirea dată de englezi acestor pămînturi — Rhodezia de Sud şi Rhodezia de Nord — după numele acelui ideolog, diplomat şi cruciat agresiv al colonialismului care a fost Cecil Rhodes. Chiar şi în presa din alte ţări africane, cele două teritorii sînt din ce în ce mai frecvent desemnate prin denumirea lor originară — respectiv Zimbabwe şi Barotselond.

«CENTURA DE ARAMĂ» A AFRICII

PÎNĂ în deceniul al şaselea al secolului nostru, istoria coloniilor engleze din regiunile scăldate de Zambezi şi de afluenţii săi seamănă cu aceea a multor altor colonii. Dar, în 1953, metropola a hotărît federalizarea celor două Rhodezii cu Nyassalandul. Guvernele acestor trei teritorii au fost subordonate unui guvern federal, prezidat de ultra-colonialistul Roy Welenski. Forţele armate au fost şi ele unificate şi puse la dispoziţia autorităţilor federale, Marea Britanie asumîndu-şi, bineînţeles, controlul lor absolut. Era, evident, mai uşor să se ţină astfel piept curentului african de independenţă, care se făcea simţit atît în interiorul coloniilor federalizate, cît şi în teritoriile limitrofe.

S-a obţinut apoi — perspectiva beneficiilor fiind certă — ca Banca Mondială să acorde cel mai mare dintre împrumuturile investite de ea într-un proiect unic : 80 milioane dolari pentru construirea barajului de la Kariba, la vreo 500 km mai jos de cascada Victoria, pe cursul fluviului Zambezi. Lacul de acumulare depăşeşte proporţiile celui de la Hoover Dam din Statele Unite, iar capacitatea de producţie a celor şase generatoare de cîte 100 000 kw va fi de 1 200 000 kwh în 1972, ea putînd însă atinge, într-un viitor mai îndepărtat, 4 miliarde kwh anual. Acest potenţial specific african (date fiind proporţiile continentului şi debitele sale de apă) ar putea acoperi necesarul de energie electrică pentru exploatarea subsolului atît de bogat în cupru, cobalt, aur, plumb, crom, zinc şi wolfram, dar lipsit de combustibili : cărbune se găseşte în cantităţi mici, iar gazul metan lipseşte cu desăvîrşire. Încă de pe acum, „centura de aramă" a Africii, fortificată prin planul de creare a unui sistem energetic unic, a ajuns să rivalizeze cu producţia chiliană şi cu cea nord-americană, care deţin întîietatea în ansamblul producţiei mondiale de cupru.

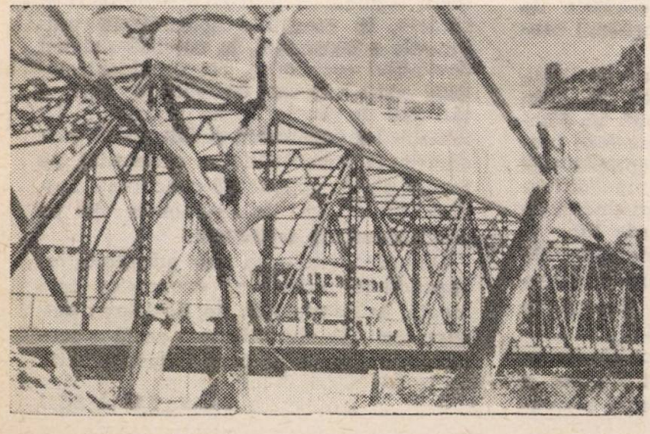

Barajul de pe fluviul Zambezi

ULTIMELE ZILE ALE FEDERAŢIEI

ŞI TOTUŞI, iată că la abia 10 ani de cînd a fost creată, Federaţia dispare. Călătoria întreprinsă anul trecut în Africa de R. A. Butler, pe atunci vicepreşedintele guvernului britanic, a marcat începutul sfîrşitului pentru visurile primului ministru federal Roy Welenski de a obţine independenţa Federaţiei şi de a perpetua astfel dominaţia celor 300 000 de albi care locuiesc pe acest teritoriu populat de 8 000 000 de negri. Butler a avut întrevederi cu liderii africani Kaunda (Rhodezia de Nord) şi N'Kumbula (Nyassaland). Cu N'Komo (Rhodezia de Sud) nu s-a putut întîlni, deoarece acesta era absent din Salysbury (capitala sud-rhodeziană şi reşedinţa federativă), de unde se exilase pentru a scăpa de o condamnare la temniţă. Primul rezultat concret al întrevederilor : la 1 februarie a.c., la Zomba a fost proclamată autonomia internă a Nyassalandului şi numit primul său prim ministru : dr. Hastings Banda. Nu era decît o punere de acord a statutului nyassalandez cu cele rhodeziene. Dar era totodată prima infirmare legislativă a aspiraţiilor vijeliosului Roy Welenski.

Întors în ţară, arestat din nou, şi eliberat în schimbul unei cauţiuni de 100 lire sterline, Joshua N'Komo, liderul Uniunii populaţiei africane Zimbabwe — Z.A.P.U. —, a plecat la New York pentru a expune Organizaţiei Naţiunilor Unite situaţia populaţiei de culoare din Rhodezia de Sud. El a cerut ca O.N.U. să intervină pe lîngă guvernul Marii Britanii pentru a se da acestei colonii o

constituție care să permită participarea populației autohtone în alegeri, prin sufragiu universal.

Anglia a recunoscut necesitatea dizolvării Federației Rhodezia-Nyassaland, unii observatori din Londra explicînd aceasta prin dorința Departamentului coloniilor de a se debarasa de cîteva probleme africane spinoase. Printre acestea Rhodezia de Sud, unde o situație în continuă agravare riscă să paralizeze viața economică a țării (în care cîteva societăți engleze sînt îndeaproape interesate) și să provoace tulburări sociale și politice. Fapt este că la conferința convocată în cadrul maiestuos și feeric al cascadei Victoria, la Victoria-Falls, în iulie a.c., delegații Ministerului Coloniilor din Londra au căzut de acord cu reprezentanții coloniilor în cauză ca Federația să fie desfăcută. Transferul puterilor federale către cele trei guverne componente a fost eșalonat pînă la 31 decembrie. Armata va fi reîmpărțită, fiecare guvern recăpătîndu-și efectivele proprii, dar ele vor continua să rămînă sub controlul metropolei. Cît despre exploatarea căilor ferate și a barajului de la Kariba, ea urmează să devină obiectul unui acord.

INDEPENDENȚĂ DAR PENTRU CINE?

DUPĂ cum se știe, Consiliul de Securitate a înscris pe ordinea sa de zi discutarea situației din Rhodezia de Sud. Înscrierea s-a făcut la propunerea unor state afro-asiatice, susținută și de reprezentanți ai statelor socialiste, în baza Declarației O.N.U. pentru eliberarea tuturor teritoriilor coloniale. De data aceasta însă, aparent, datele problemei sînt răsturnate. Prim-ministrul alb al Rhodeziei de Sud, Winston Field, cere acordarea *imediată* a independenței ; prietenul său sud-african, Verwoerd, îl susține în acest sens ; Anglia s-a declarat mai întîi de acord cu această pretenție, dar apoi și-a schimbat poziția ; Consiliul O.N.U. pentru aplicarea Declarației de decolonizare, statele africane independente și toate celelalte state care susțin la O.N.U. principiul eliberării tuturor coloniilor cer ca independența să *nu* fie acordată Rhodeziei de Sud *decît* după ce i se va fi dat o constituție care să favorizeze alegeri libere în care să-și poată exprima voința și populația autohtonă. Acest punct de vedere, logic și realist, pare să fi fost, în sfîrșit, acceptat și de reprezentanții englezi.

De ce se grăbește Field ? Pentru că obținînd independența, el, erijat în șef de stat suveran, ar putea împinge la limitele dorite politica sa internă de apartheid și alianțele sale externe dubioase (cu guvernele sud-african și portughez). Verwoerd îl susține pentru că are tot interesul ca la nordul Republicii Sud-Africane să se afle nu un stat african condus de africani, ci un teritoriu supus apartheidului în spiritul și litera celui practicat și la el acasă.

Dar la Londra, s-a spus că, oricare ar fi fost poziția anterioară a guvernului metropolitan, acesta refuză acum să acorde independență Rhodeziei de Sud atîta timp cît constituția acestei colonii autonome nu va fi revizuită într-un sens net favorabil maselor africane. Este evidentă aici influența acțiunii întreprinse și susținute la O.N.U. de țările afro-asiatice și sprijinită de statele socialiste.

De altfel, realitățile sud-rhodeziene sînt argumente de o excepțională elocvență și ele au fost atît de frecvent evocate în ultima vreme, încît e greu să fie ignorate. Chiar datele publicate în „Commonwealth Relation Office List" din 1963 arată că în Rhodezia de Sud există un alb la 16 africani (221 500 europeni la 3 610 000 negri), precizîndu-se că acest raport este stabilit pe baza recensămîntului din 1961. Or, tot din 1961 datează și legea electorală în virtutea căreia africanii n-au dreptul să aleagă decît cel mult 15 din 65 de deputați ai Camerei Legislative. Practic, nici măcar această proporție nu este păstrată. Nu e de mirare, deci, că această Cameră Legislativă a Rhodeziei de Sud a alocat vreo 19 milioane de hectare din cel mai bun pămînt al țării colonilor deja instalați și ca rezervă pentru cei ce vor să vină (cărora li se dă, la sosire, cca 376 ha) și a convertit alte două milioane hectare în „parcuri naționale pentru europeni". Cele peste trei milioane și jumătate de africani au fost înghesuiți pe numai 22 milioane hectare de pămînt de mic randament, în cea mai mare parte pietros sau nisipos. Africanilor le este interzis să cultive plante rentabile, cum este tutunul ; „Southern Rhodezian Cold Storage Commission" refuză să cumpere carne de la crescătorii de vite autohtoni ; Societatea pentru vînzarea cerealelor nu acceptă grîul adus de autohtoni decît dacă prețul lui este mult sub cel care se plătește cultivatorilor europeni.

Copiii africani trebuie să plătească la școală o taxă trimestrială variind între 3 și 60 lire sterline pe trimestru, alocația de stat pentru fiecare elev fiind de numai 8 lire sterline pe an. Copiii europeni sînt scutiți de taxe, iar statul subvenționează învățămîntul lor cu 107 lire sterline de fiecare elev pe an.

Impozitele sînt legiferate și aplicate în așa fel încît povara lor apasă în special pe umerii populației autohtone. Taxele la obiectele de consum afectează în mod special acele categorii de mărfuri pe care le consumă mai ales populația africană.

Politica de apartheid se manifestă și în interzicerea vînzărilor de terenuri și construcții urbane către negri, cărora le este, de asemenea, prohibită practicarea profesiunilor de medic, avocat, pictor, scriitor etc. Orice participare la viața politică sau economică este practic suprimată pentru africani prin „The Unlaw-ful Organisation Act", minuțios copiat după prototipul din Africa de Sud.

Totul arată că numai dîndu-se majorității populației dreptul să-și aleagă conducătorii prin vot egal, universal și direct, se poate asigura un sens real independenței. A acorda independență totală regimului rasist al lui Field ar însemna să se perpetueze un colonialism brutal într-o formă juridică permițînd existența pe teritoriul Africii a încă unui stat bazat pe apartheid, această politică de natură fascistă, condamnată de opinia publică, de O.N.U. și în primul rînd de popoarele și de statele africane independente. Una din cele mai importante declarații ale Conferinței șefilor de state africane de la Addis Abeba (mai a.c.) a fost aceea prin care se atrăgea atenția că „orice transfer de putere către minorități de coloni ar constitui o violare a dispozițiilor cuprinse în rezoluția 1514 (XV) a Națiunilor Unite asupra independenței". Este o declarație fără echivoc, echivalentă, în cazul acut al Rhodeziei de Sud, cu un avertisment.

Gabriela DOLGU

DOSAR

AJUTORUL AMERICAN PENTRU SPANIA este oare rambursabil în biserici romane ? — se întreabă cunoscutul romancier spaniol C. J. Cela, într-un articol publicat în cotidianul ABC. Autorul protestează împotriva vînzării de către guvernul spaniol a bisericii San Fermin de Fuentiduena. Demontată, transportată și reconstituită peste ocean, această operă valoroasă a artei romano-spaniole se află astăzi expusă la Muzeul Metropolitan de artă din New York.

O soartă și mai rea au avut-o însă alte două monumente ale artei romano-spaniole, achiziționate de Hearst : biserica Santa Maria de Avila a rămas împrăștiată în piese detașate la muzeul din San Francisco, fără să mai poată fi reconstituită. Neștiind ce să facă, primarul orașului a oferit piesele străvechii biserici spaniole comunității budiste din Middlebar, care intenționează să o transforme într-un templu budist. O altă biserică, San Bernardo de Sacramenia, este expusă, tot în piese detașate, într-un magazin de curiozități din Miami.

MINISTERUL DE FINANȚE PORTUGHEZ, scrie ziarul vest-german Die Welt, trebuie să cheltuiască zilnic 1 000 escudos pentru fiecare soldat alb care se află în regiunea luptelor din Angola de nord. 20 000 de oameni împovărează zilnic bugetul cu 20 milioane escudos.

PRIMA EXPEDIȚIE PORTUGHEZĂ a apărut în Angola în 1574. După 6 ani, în 1580, populația țării s-a ridicat împotriva cotropitorilor. Această luptă a avut o Jeanne d'Arc a ei, sora regelui Angolei, Anna Zinga Mbandi Ngola, care a condus lupta poporului împotriva negustorilor portughezi de sclavi. Devenind regina Angolei, Anna Zinga Mbandi Ngola a reușit să-i alunge pe portughezi din țară. Dar, curînd după moartea ei, regatul a fost recucerit de portughezi.

DE LA RUINAREA ultimelor palate ale reginei Saaba, în Yemen nu a mai fost înălțată nici o statuie. Primul monument yemenit va fi realizat de sculptorul egiptean Mansur Farag. Monumentul, înalt de 20 de metri, este dedicat soldaților căzuți în războiul de eliberare a Yemenului.

INSULEI MARTINICA i se mai spune și „Paradisul Verde" sau „Insula de smarald", datorită vegetației sale luxuriante. Întinsele plantații de trestie de zahăr, folosită în exclusivitate pentru export, i-au adus și denumirea de „depozit de zahăr". Doi ziariști francezi, Antoine Aquaviva și Jean-Emile Vidal, care au vizitat de curînd insula, publică în ziarul l'Humanité un reportaj despre traiul muncitorului martinican. „Am vizitat numeroase cocioabe. Pretutindeni am întîlnit aceeași sărăcie. E inutil să descriem tabloul lor general. Fiecare caz poate servi drept exemplu. Iat-o, de pildă, pe Marie-Germaine : are 26 de ani și 7 copii sub zece ani, care se învîrt în jurul bordeiului, și e greu de înțeles dacă se joacă sau nu. Ai impresia că pe umerii lor plăpînzi apasă greutatea vieții, al cărei orizont se închide lîngă peretele din trestie de zahăr care le înconjoară căminul. Întreaga lor bogăție sînt niște zdrențe de culoare pămîntie, rămase de la ceea ce odată se numea bluză sau tricou. Mama cîștigă 1 000 franci (vechi) pe zi în timpul culesului recoltei, adică 3—4 luni pe an. În restul timpului, speranțele lor sînt în „arborele de pîine" trimis de providența însăși, și care, împreună cu bananele și nucile de cocos, reprezintă alimentația de bază a familiei. Cumpărăturile sînt reduse la minimum. Se cumpără pe credit a șaisprezecea parte dintr-un litru de ulei și... trei bucățele de zahăr."

COMENTATORUL ziarului iranian „Ettelaat" a întîlnit, într-una din călătoriile sale prin țară, un procedeu neobișnuit de a obține profituri. La Kezavim, el a observat că moșierul satului obișnuiește să gonească în timpul iernii bătrînii și bătrînele din bordeiele lor, trimițîndu-i la Teheran pentru a cerși, urmînd ca la înapoiere să-i „ofere cadou" 100 de riali.

ANTARCTICA a noua expediţie sovietică

CEA DE-A NOUA expediţie sovietică antarctică a pornit la drum. Ea va efectua observaţii ştiinţifice în cadrul programului Anului Internaţional al Soarelui calm pe litoralul şi în interiorul continentului glacial şi în apele Oceanului Planetar care îl scaldă.

Avioanele turbopropulsoare sovietice au zburat din nou deasupra piscurilor acoperite de zăpezi ale Pamirului şi Himalaiei, deasupra junglelor Indiei şi Birmaniei, au străbătut oceanele Indian şi Pacific, au pătruns deasupra pustiului de gheaţă al Antarctidei. Podul aerian între emisfera nordică şi sudică pe care piloţii sovietici l-au inaugurat acum doi ani cu avioanele „IL-18" şi „AN-10" are o lungime de 25 000 km. În cîteva zile ei au străbătut cele patru anotimpuri ale anului. Cînd au decolat, la Moscova era iarnă, iar în emisfera sudică vara intrase deja în drepturile sale.

Este oare senzaţional şi actualul zbor ? Din punctul de vedere al noutăţii faptului, desigur că nu. El are însă o importanţă excepţională din punctul de vedere al confirmării posibilităţii de a se executa sistematic asemenea zboruri.

În drum spre Mirnîi, avioanele „IL-18" au făcut escală la Delhi, Rangoon, Djakarta, Darwin, Sydney, Christchurch, McMurdo (staţiunea antarctică a S.U.A.).

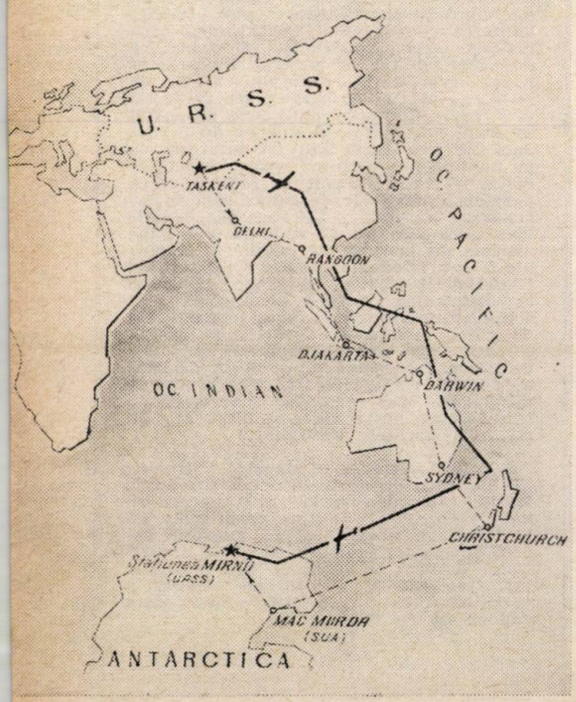

Cercetările se vor efectua la Observatorul sud-polar Mirnîi şi la staţiunile Vostok, Novolazarevskaia şi Molodiojnaia. Programul cercetărilor ştiinţifice la staţia Molodiojnaia este lărgit. Aici vor fi organizate observaţii suplimentare în domeniul aerologiei şi asupra cîmpului magnetic al Pămîntului. Din staţia intracontinentală sezonieră Komsomolskaia, cercetătorii polari sovietici vor menţine legătura prin radio cu convoaiele de autotractoare şi sănii şi cu avioanele care vor executa raiduri în interiorul celui de-al şaselea continent. În perioada anilor 1963—1964 se proiectează două expediţii de cercetări ştiinţifice cu autotractoare şi sănii de la staţia Vostok, situată în regiunea Polului geomagnetic sud şi a Polului frigului.

După sosirea la Mirnîi, cercetătorii polari sovietici se vor împărţi în două grupuri. Primul se va îndrepta spre apus în vederea continuării construcţiei staţiunii Molodiojnaia, situată pe ţărmul golfului Alaşeev. Celălalt grup, condus de tînărul cercetător polar Andrei Kapiţa, va pleca pe calea aerului spre staţia Vostok în vederea expediţiei ştiinţifice în regiunile centrale ale celui de-al şaselea continent.

Itinerarul acestei expediţii va trece prin Polul inaccesibilităţii relative, spre centrul uriaşei „pete albe" (regiune neexplorată) din estul Antarctidei. De aici convoiul alcătuit din două autoşenilete speciale pentru străbaterea pustiului de zăpadă „Harkovceanka" şi dintr-un puternic autotractor cu şenile, cu care oamenii de ştiinţă sovietici au executat în 1960 expediţia spre Polul geografic sud, va pleca spre staţia Molodiojnaia. Convoiul va fi însoţit de avioane „IL-14".

Distanţa totală pe care o va parcurge proiectata expediţie transcontinentală cu autotractoare şi sănii va fi de 3 000 km. De-a lungul întregului itinerar al caravanei, care va străbate locuri unde nu a călcat picior de om, oamenii de ştiinţă sovietici vor efectua o serie de observaţii complexe în domeniul meteorologiei, glaciologiei, geomagnetismului, gravimetriei. Cu ajutorul sondajelor seismice, oamenii de ştiinţă vor stabili grosimea carapacei de gheaţă a continentului. Se vor executa măsurători geodezice pentru stabilirea exactă a grosimii calotei glaciale în zona centrală a Antarctidei.

Din Mirnîi a plecat deja spre interiorul continentului un convoi de autotractoare şi sănii al celei de-a opta expediţii sovietice. El va transporta în regiunea Polului frigului zeci de tone de încărcătură. La întoarcere, o parte din acest convoi va executa o expediţie spre Ţărmul Pravda. Cercetătorii polari sovietici vor executa această expediţie, extrem de interesantă din punct de vedere ştiinţific, împreună cu oameni de ştiinţă francezi, care vor fi transportaţi la staţia Vostok de avioane sovietice. Cercetătorii polari francezi sînt conduşi de cunoscutul om de ştiinţă prof. Albert Bauer. Ei se vor alătura participanţilor celei de-a noua expediţii sovietice la Le Havre, pe unde va trece motonava „Estonia".

Oamenii de ştiinţă sovietici şi francezi vor sosi la Mirnîi la începutul lunii ianuarie 1964.

La expediţie, împreună cu echipajele navelor şi avioanelor, vor lua parte aproape 400 de oameni dintre care 150 vor rămîne pe durata iernii. Mulţi dintre ei au fost în repetate rînduri în Arctica şi Antarctida. Noua expediţie antarctică sovietică este condusă de Mihail Somov, doctor în ştiinţe geografice, Erou al Uniunii Sovietice. Adjunctul său şi director al Observatorului Mirnîi a fost numit geofizicianul Pavel Senko, candidat în ştiinţe geografice, care a participat în repetate rînduri la diferite expediţii ştiinţifice în Arctica şi Antarctica.

Cercetătorii polari sovietici vor continua colaborarea rodnică cu expediţiile antarctice australiană, engleză, neozeelandeză, nord-americană, franceză şi ale altor ţări. Ca şi pînă acum, cercetătorii sovietici şi străini îşi vor împărtăşi rezultatele observaţiilor ştiinţifice.

La expediţia sovietică vor participa oameni de ştiinţă din Cehoslovacia, Ungaria, Anglia, Franţa.

Colaborarea dintre oamenii de ştiinţă din diferite ţări, care a început cu succes în Antarctida în timpul Anului Geofizic Internaţional, a fost încununată de rezultate admirabile. Cel de-al şaselea continent al planetei noastre a devenit într-adevăr continentul păcii şi ştiinţei. Fără îndoială că, în urma eforturilor unite ale cercetătorilor sovietici şi străini, în anii viitori vor fi şterse ultimele pete albe de pe harta Antarctidei.

I. PETROVSKI

Moscova, 2 decembrie

ZIUA DREPTURILOR OMULUI

VIAȚA internațională postbelică a consemnat unele date care vor rămîne înscrise în istoria diplomației epocii contemporane. O asemenea dată o constituie ziua de 10 decembrie 1948, cînd Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat „Declarația universală a drepturilor omului".

De atunci, an de an, la 10 decembrie este aniversată în lume „Ziua drepturilor omului". Într-un deceniu și jumătate, cît s-a scurs de la adoptarea Declarației, s-au petrecut profunde prefaceri pe arena mondială, prefaceri care subliniază semnificația documentului adoptat de O.N.U.

Cuprinzînd un preambul și 30 de articole, Declarația universală a drepturilor omului subliniază obligația statelor membre ale O.N.U. în privința respectării acestor drepturi pentru asigurarea păcii internaționale și a relațiilor de prietenie între națiuni.

Proclamarea solemnă într-un document internațional a egalității tuturor oamenilor fără discriminare — dreptul la viață, inviolabilitatea persoanei, drepturile civile și polit.ce (printre care libertatea de gîndire, de asociere, dreptul la vot universal) și drepturile social-economice, dreptul la muncă și la remunerare egală pentru muncă egală între bărbat și femeie, dreptul de a înființa sindicate, dreptul la odihnă și asigurare socială, la învățătură și participarea la viața culturală a societății — a constituit fără îndoială un eveniment important. Adoptarea documentului a însemnat o victorie a forțelor democrației și păcii, Declarația recunoscînd o serie de principii progresiste. Declarația consemnează voința popoarelor, greu încercate în cel de-al doilea război mondial, de a condamna fascismul și agresiunea în toate formele de manifestare și de a nu mai permite reînvierea lor. În însuși textul Declarației, se constată că nesocotirea și disprețul față de drepturile omului au dus la acte de barbarie care revoltă conștiința umanității.

Desigur, nu trebuie pierdut din vedere faptul că Declarația universală a drepturilor omului prezintă o serie de deficiențe. Declarația nu cuprinde dispoziții care să reafirme dreptul popoarelor la autodeterminare, drept recunoscut în Carta O.N.U., și nici egalitatea în drepturi între națiunile mari și mici (proclamată de asemenea prin Cartă), egalitate direct legată de egalitatea în drepturi a oamenilor. Declarația are în general un caracter declarativ juridic, întrucît nu prevede măsuri eficace pentru înfăptuirea drepturilor proclamate și nici asigurarea lor, respectiv obligația statelor de a le garanta realizarea prin legi special adoptate în acest sens.

Drepturile și libertățile fundamentale ale omului se bucură de deplină ocrotire și garantare efectivă numai în statele socialiste, a căror legislație prevede un ansamblu de măsuri destinate a le asigura.

Cu toate deficiențele și limitele, Declarația constituie un document important care poate servi și servește luptei maselor din țările capitaliste pentru drepturile lor social-economice — recunoscute în Declarație —, luptei forțelor progresiste împotriva limitării drepturilor și libertăților democratice ale oamenilor muncii. Declarația este un stimulent în lupta popoarelor din colonii și țările dependente pentru drepturile elementare ale omului încălcate în mod flagrant de colonialiști.

La 15 ani de la adoptarea Declarației cu privire la drepturile omului, aplicarea ei consecventă prezintă o importanță deosebită pentru progresul omenirii, pentru pacea și securitatea internațională. Între respectarea drepturilor omului și menținerea păcii internaționale există o corelație strînsă. Ea a fost inveterată în mod concludent de experiența istorică, dovedind că abolirea acestor drepturi de către regimurile fasciste, agresivitățile și atrocitățile săvîrșite de aceste regimuri în timpul celui de-al doilea război mondial au reprezentat, totodată, cel mai brutal atentat la pacea și securitatea generală.

În zilele noastre, în ciuda progreselor epocale ale științei și tehnicii, drepturile fundamentale ale omului, consacrate prin Declarație, sînt încălcate în mod flagrant în țările unde domnește capitalul sau regimul colonial.

Cea mai grosolană încălcare a drepturilor elementare ale omului o constituie politica de apartheid promovată de regimul fascist din Republica Sud-Africană. Guvernul rasist al acestui stat desfășoară o politică teroristă fățișă față de populația de culoare și față de toate elementele progresiste din această țară. Situația a ajuns pînă acolo încît a fost necesar ca Adunarea Generală a O.N.U. și Consiliul de Securitate să se ocupe în mod special de această problemă și să adopte rezoluții prin care condamnă această politică și cere încetarea ei.

Necesitatea respectării principiilor înscrise în Carta Națiunilor Unite și reafirmate în Declarație a fost subliniată în repetate rînduri de către reprezentanții țărilor socialiste.

Datorită luptei consecvente a țărilor socialiste, la 14 decembrie 1960 Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat „Declarația pentru acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale" — propusă de către Uniunea Sovietică. Această Declarație proclamă că nerespectarea dreptului popoarelor la autodeterminare „constituie o negare a drepturilor fundamentale ale omului". La 20 noiembrie 1963, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat „Declarația cu privire la lichidarea tuturor formelor de discriminare rasială" — document de mare însemnătate pentru aplicarea și respectarea drepturilor omului. Delegația R. P. Romîne, votînd în favoarea acestei Declarații, a subliniat că adoptarea ei este o necesitate imperioasă impusă de însăși evoluția istorică a omenirii.

Este evident că azi, la 15 ani de la adoptarea Declarației universale a drepturilor omului, principiile înscrise în acest document nu se pot transforma în realitate pe întregul glob decît prin lupta tot mai perseverentă a tuturor forțelor progresiste și democratice, pentru stăvilirea politicii de represiuni, prin lichidarea deplină și definitivă a rămășițelor rușinosului sistem de asuprire colonială, pentru progres social.

Prof. univ. Mihail GHELMEGEANU

Sesiunea Consiliului de Administrație O. I. M.

La Geneva s-au desfășurat lucrările celei de-a 157-a sesiuni a Consiliului de Administrație al Organizației Internaționale a Muncii (O.I.M.).

De fapt, principala problemă a sesiunii a constituit-o cererea statelor africane și arabe ca Republica Sud-Africană să fie exclusă din O.I.M., datorită politicii de apartheid practicată de guvernul acestei țări. Cu toate că și-a exprimat grava preocupare în legătură cu „odioasa politică de apartheid practicată în mod deliberat de guvernul sud-african", Consiliul nu a adoptat o hotărîre care să satisfacă imediat cererea statelor africane. A fost creată o comisie restrînsă însărcinată cu examinarea ansamblului problemei pe care o ridică apartheidul în fața O.I.M. Comisia va trebui să determine contribuția O.I.M. la eliminarea completă a apartheidului și să sugereze măsurile în vederea respectării principiilor Constituției O.I.M. și a demnității umane.

Consiliul a stabilit, de asemenea, ordinea de zi a sesiunii conferinței generale a O.I.M., care va avea loc în anul 1965. Printre altele, cu toată împotrivirea unor reprezentanți occidentali, s-a hotărît înscrierea problemelor privind reforma agrară, precum și rolul cooperației în dezvoltarea economică și socială a țărilor în curs de dezvoltare. Consiliul a luat cunoștință de rezultatele Conferinței tehnice pregătitoare a O.I.M. asupra utilizării forței de muncă, ale cărei lucrări s-au desfășurat în luna octombrie, și a hotărît să transmită concluziile ei Conferinței generale de anul viitor. Concluziile cuprind în special un proiect de convenție internațională în domeniul muncii și un proiect de recomandare asupra obiectivelor și principiilor generale ale politicii în domeniul utilizării forței de muncă.

La sesiune s-au mai abordat și alte probleme referitoare la organizarea activității unui centru internațional de perfecționare profesională pentru cadrele provenind din țările în curs de dezvoltare, la condițiile sociale și economice ale personalului din învățămîntul primar și secundar și altele.

V. F.

PUNCTE DE VEDERE

LES ECHOS

PARIS

PROBLEMELE ECONOMICE ÎN FAȚA NOULUI PREȘEDINTE

NOUL președinte al Statelor Unite, Lyndon Johnson, găsește în dosarele predecesorului său, la Casa Albă, un program trasat, cel al „noii frontiere", în baza căruia a fost ales și el vicepreședinte în 1960. Pe plan intern, în primul rînd se va pune problema să continue politica economică.

În momentul în care Johnson ia frînele puterii, produsul național brut al Statelor Unite atinge totalul anual fără precedent de 600 000 000 000 dolari. În 1963, producția americană va depăși cu aproximativ 25 000 000 000 de dolari pe aceea din 1962. Dar ar trebui o creștere dublă pentru a asigura deplina folosire a mîinii de lucru. Ca și Kennedy în ianuarie 1961, Johnson vede în prezent peste 5 la sută din mîna de lucru disponibilă redusă la șomaj. Problemă gravă, în același timp pe plan economic (din cauză că nu folosesc pe deplin mîna lor de lucru, Statele Unite pierd peste 40 000 000 000 de dolari pe an) și pe plan social (cum poate societatea americană să tolereze în sînul ei milioane de șomeri ?).

A pune capăt anacronismului politic periculos și șocant din punct de vedere moral pe care îl constituie un șomaj structural de o asemenea amploare era și va continua să fie primul obiectiv al „noii frontiere". Promotorii săi, ca și Franklin Roosevelt și partizanii „New Deal-ului" din 1930, vor să realizeze proiectul lor dezvoltînd un „stat al bunăstării", ale cărui intervenții tind să restabilească o anumită echitate în repartiția surselor între membrii societății. Pe lîngă aceasta, de îndată ce a devenit președinte, nu hotărîse oare Kennedy să se sprijine deschis pe sindicatele muncitorești pentru a-și realiza programul său social și n-a mers el pînă la a-l alege ca ministru al muncii pe Arthur Goldberg, consilier juridic al A.F.L.-C.I.O. ?

Johnson sosește cînd această lună de miere este de mult terminată. Dacă conducerea partidului democrat asigură că promisiunile din ultimele alegeri prezidențiale au fost respectate în proporție de 70 la sută, sindicatele muncitorești și, împreună cu ele, mulți alți critici ai administrației Kennedy, consideră că nu s-a făcut nimic. De fapt, Congresul a refuzat pînă în prezent să aprobe capitolele esențiale ale „noii frontiere". Nici ajutorul federal acordat școlilor publice, nici asigurările sociale pentru persoanele în vîrstă, nici crearea unui departament al problemelor urbane menit să ia asupra sa problema locuințelor, nici avîntul marilor lucrări publice, nici reducerea impozitelor n-au fost încă votate. În fața acestui bilanț negativ, două succese destul de mici : sporirea salariului orar minim de la 1 la 1,25 dolari ; creșterea prestațiilor asigurărilor sociale și a numărului beneficiarilor.

Ar fi nevoie de mai mult pentru ca sindicatele muncitorești să-l sprijine pe Johnson tot atît de activ pe cît l-au sprijinit pe Kennedy în 1961. Înainte de a recîștiga deplina încredere a cercurilor muncitorești, administrația democrată ar trebui să satisfacă cel puțin revendicările lor cele mai presante. Este puțin probabil ca Johnson să fie omul acestei operațiuni.

Noul președinte se află în fața unei situații sociale care se va agrava continuu, ca urmare a progresului tehnologic. Dezvoltarea automatizării va continua să reducă numărul muncitorilor manuali, să sporească în consecință necesitățile formării și reprofilării profesionale și, ceea ce nu este cel mai puțin îngrijorător, să accentueze inegalitățile economice între albi și negri.

La o calificare identică, muncitorul negru cîștiga în 1961 cu 38 la sută mai puțin decît muncitorul alb. În prezent el cîștigă cu 45 la sută mai puțin. Aceste cifre ilustrează un efect al segregației rasiale care riscă să-i provoace cele mai mari neplăceri lui Johnson.

La cealaltă extremitate a scării sociale, conducătorii marilor întreprinderi pot deveni de asemenea fie aliați, fie adversari ai noului șef al Casei Albe.

Dar unii membri ai marilor cercuri de afaceri și majoritatea întreprinderilor mici și mijlocii nu se cred la adăpost de o eventuală recesiune. Aceștia doresc ca înlesnirile fiscale studiate de Congres să le aducă un profit mai mare decît prevedea proiectul Kennedy. Președintele Johnson va trebui, fără îndoială, să pronunțe un arbitraj delicat în această problemă.

Marile societăți vor supraveghea de asemenea cu atenție comportarea sa în cursul noii anchete antitrust întreprinsă, ca pe timpul președintelui Truman, de reprezentantul democrat Wright Patman. Aripa stîngă a partidului democrat nu ascunde că intenționează să folosească rezultatele acestei anchete pentru a alimenta campania electorală din 1964. Johnson va avea oare atunci de biciuit „monopolurile capitaliste" după maniera lui Kennedy, cînd acesta s-a opus, la începutul anului 1962, majorării prețului oțelului ? Nimic nu indică — dimpotrivă — că noul președinte dorește să dea un caracter atît de partizan acțiunii sale guvernamentale.

Democrat din sud, calificat de democrații din nord drept conservator, Lyndon Johnson recunoaște bucuros că, dacă nu este reacționar în conservatorismul său, el nu este nici radical în liberalismul său. Totuși, înconjurat de echipa greu de înlocuit a predecesorului său, el va suferi mai mult sau mai puțin influența acesteia.

Dar, deoarece limitele puterii executive sînt în cele din urmă destul de înguste în Statele Unite și deoarece orice proiect de lege nu este aplicabil decît dacă majoritatea Congresului îl aprobă, trecerea de la un președinte radical la un președinte moderat poate fi destul de puțin sensibilă.

În ceea ce privește marile opțiuni ale politicii economice interne, există oare o adevărată alternativă ?

Într-un an fiscal în care bugetul va fi fără îndoială pentru prima dată un buget „cu 12 cifre" (100 000 000 000 de dolari), în timp ce datoria publică străpunge plafonul de 310 000 000 000, președintele Statelor Unite va continua neapărat să considere, în acord cu majoritatea conducătorilor americani, că scopul de atins nu este restabilirea cu orice preț a echilibrului bugetar, ci asigurarea creșterii economice și a folosirii depline a mîinii de lucru.

Fără îndoială, pentru amănuntele acestei politici stilul personal al președintelui, caracterul său, tendințele sale profunde joacă un rol capital. Ceea ce se știe a priori despre Johnson lasă să se creadă că el va căuta mai curînd concilierea decît atacul, că între dreapta și stînga partidului democrat (care sînt adesea dreapta și stînga partidului republican), el va alege o cale de mijloc.

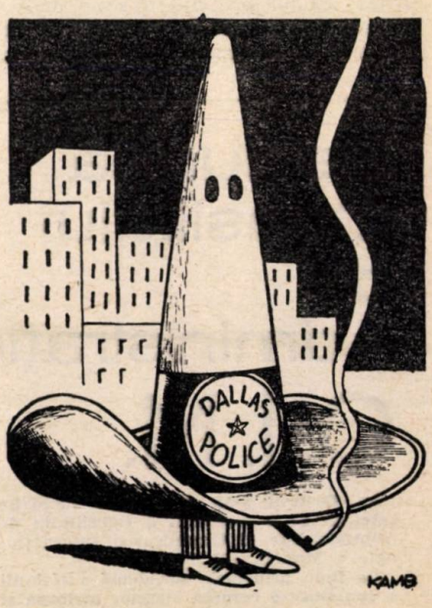

Pălăria

(Din L'Humanité)

INTERNATIONAL EDITION
The New York Times.

PRIMA ÎNDATORIRE

MOARTEA președintelui Kennedy și repulsia stîrnită de violența care a provocat-o au modificat situația politică în S.U.A., antagonismul acut a fost înlocuit de moderație.

Fără îndoială, apropiata campanie electorală va duce la noi confruntări și va redeschide polemica îndîrjită din ultimele luni ; însă întreaga țară este acum ostilă violenței și discordiei, astfel încît se conturează o alegere nu între liberalismul lui Kennedy și conservatorismul lui Goldwater, ci între președintele Johnson și un alt candidat moderat.

Se crease o atmosferă de sfidare între principalele partide politice, între Administrație și Congres, și chiar între grupările de obicei coalizate. În ultimul timp, spiritul de colaborare și compromis, fără de care nici un partid nu poate guverna și nici o coaliție nu poate acționa, începuse să lipsească.

În problema impozitelor, a drepturilor civile, a instrucțiunii publice, precum și în problemele politicii nucleare și ale comerțului exterior, se făceau simțite tot mai mult un spirit negativist și chiar ostilitate.

În momentul de față, ambele partide părînd să aibe șanse egale în alegerile din noiembrie anul viitor, și ambele avînd nevoie de voturile alegătorilor moderați neangajați, pare probabilă manifestarea unei înclinații spre compromisuri care să atragă o majoritate cît mai largă a alegătorilor.

Acest lucru nu se va întîmpla imediat. Președintelui Johnson i s-a recomandat insistent, de către liderii din Congres ai celor două partide, să amîne rezolvarea problemelor controversate — a impozitelor și a drepturilor civile — pînă în ianuarie și să-și îndrepte atenția spre organizarea Administrației sale.

În acest scop s-a sugerat ca președintele să adreseze poporului un apel pentru menținerea unității, urmînd apoi să determine Congresul să aprobe principalele proiecte de lege, dacă aceasta se poate efectua rapid ; sau, dacă lucrul acesta nu e posibil, să emită un decret care să permită Administrației să amîne prezentarea proiectelor de lege pînă la 30 ianuarie, suspendînd pînă atunci lucrările Congresului.

Noul președinte are nevoie de timp pentru a se acomoda cu responsabilitățile care i-au fost încredințate într-un mod atît de neașteptat ; el are nevoie de timp pentru a-și alege colaboratorii, pentru a pregăti bugetul pe anul viitor și pentru a se familiariza cu complicațiile pe care le prezintă numeroase probleme de politică externă. În cazul în care Congresul va continua să se întrunească pînă la sfîrșitul anului, mulți dintre prietenii apropiați ai președintelui cred că el va fi atît de prins de problemele Congresului, probleme în care abilitatea și cunoștințele sale sînt cunoscute, încît va dispune de prea puțin timp pentru a se ocupa de alte chestiuni cu care e mai puțin familiarizat.

Mai există un motiv pentru care președintelui i s-a recomandat să suspende cît de curînd lucrările Congresului. Capitoliul a trecut printr-un an de dispute lungi și agasante. Membrii Congresului sînt obosiți fizic în urma acestui efort îndelungat și obosiți nervos de scandalurile, disputele și nenorocirile din ultimele săptămîni. Se presupune că, după moartea președintelui Kennedy, membrii Congresului își vor găsi alegătorii într-o dispoziție serioasă, gata să acorde președintelui Johnson un răgaz în care să dea măsura posibilităților sale, și favorabili unei epoci noi de unitate și moderație.

Președintele Johnson este aproape obligat să depună eforturi pentru a realiza o primă „sută de zile" spectaculoasă, oricît de scurt ar fi acest răgaz pentru atîtea probleme. Aceasta, cu atît mai mult cu cît el dispune de un răstimp doar cu puțin mai îndelungat pînă la începerea campaniei de stabilire a candidaturilor, care va duce la noi sciziuni.

S-a mai întîmplat ca poporul să fie unit în urma morții tragice a unui președinte, pentru ca apoi sentimentul comun de suferință să se piardă și să urmeze deruta. Așa s-a întîmplat după guvernarea lui Lincoln și a lui Wilson, și prima îndatorire a președintelui Johnson față de poporul american, față de predecesorul său și față de el însuși este de a vindeca rănile din ultimele zile și de a veghea ca programul președintelui Kennedy să fie dus la îndeplinire.

James RESTON

epoca
Montevideo

REVANȘA SUDULUI

CHIAR DACĂ admitem că s-ar putea să fie vorba de un dezechilibrat, este totuși de presupus că mîna care a apăsat pe trăgaci a fost împinsă de motive politice și că președintele a plătit cu viața prețul cerut de grupările rasiste. De două ori în răstimp de 100 de ani, Sudul își ia revanșa prin vărsare de sînge. Ce se va întîmpla acum ? Președintele plecase la Dallas pentru a cerceta dacă politica sa de la Casa Albă putea fi continuată. Între altele, acestei politici îi sînt proprii șapte caracteristici :

— acceptarea necesității de a acorda drepturi civile populației negre ;

— înfruntarea unor sectoare din industria grea, în numele intereselor naționale (disputa cu trusturile în legătură cu prețul oțelului a durat un an întreg) ;

— restabilirea unui dialog direct cu Uniunea Sovietică, trecînd peste aliații de la Paris și Bonn, și profitînd de marea rezonanță a acordului realizat la Moscova ;

— o politică externă marcată de faptul că a recunoscut eșecurile vechii strategii și nu s-a mai angajat în luptă pentru niște cauze pierdute (acordul încheiat în Valea Ulcioarelor exemplifică suficient acest lucru) ;

— o bătălie dură cu extrema dreaptă pentru obținerea de credite pentru anumite țări (Iugoslavia sau Brazilia, de exemplu), și pentru a dezvolta comerțul cu alte țări, de la Polonia pînă la Uniunea Sovietică, încercînd în schimb să-l reducă față de unii aliați vechi (Salazar și Franco) ;

— recunoașterea celor petrecute în Cuba ca ceva consumat („Nu-i posibil

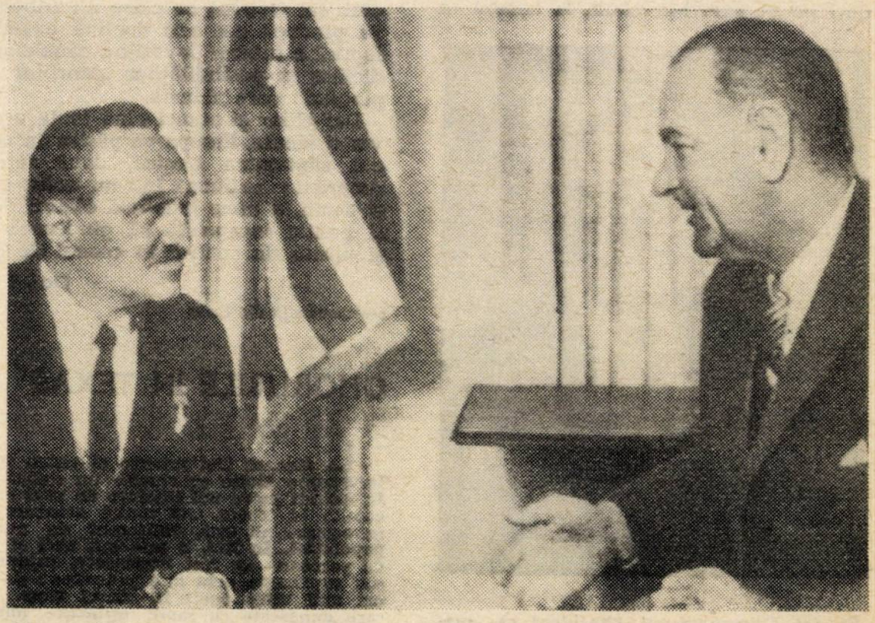

Anastas Mikoian și Lyndon Johnson, la Casa Albă

ca cetăţeni străini, aflaţi la noi în ţară, să dicteze politica externă a S.U.A."), limitarea activităţii exilaţilor şi a publicităţii începute în jurul lui Miro Cardona constituind dovezi certe că guvernul federal era interesat să ajungă la un acord în ceea ce priveşte zona Caraibilor ;

— apropierea de anumite sectoare de stînga din Europa : de la Saragat la Nenni, sau de la Brandt la Wilson.

Acest tablou are şi părţi bune şi părţi rele. Fundamental, varianta aleasă de Kennedy pentru stilul politicii americane nu i-a schimbat esenţa : a fost doar o politică mai inteligentă pentru a servi acelaşi scopuri.

NEW YORK Herald Tribune

POLIŢIA DIN DALLAS

LA SFÎRŞITUL acestei groaznice săptămîni din istorie, manifestările de simpatie cu care au fost înconjuraţi americanii din Europa nu pot ascunde aprecieri mai severe şi mai triste care se fac cu privire la S.U.A.

Ele se referă la poliţie, la metodele ei şi la modul în care sînt înţelese legea şi justiţia în S.U.A. sau cel puţin la Dallas. În tot cursul tragicei drame a asasinării preşedintelui Kennedy, europenii au privit pentru prima oară, drept în faţă, poliţia americană în acţiune. Comportarea grosolană, ageamie, publicitară, stîngace a reprezentanţilor legii din Dallas i-a uimit şi şocat pe europeni.

Probabil că americanilor a ajuns să li se pară firească sau acceptabilă întîietatea cerinţelor televiziunii faţă de problemele securităţii naţionale sau aplicării cuvenite a legii. Dar Europa nu a asistat niciodată la aşa ceva.

Firește, reacţia faţă de performanţa din Dallas a fost cea mai puternică în Anglia, unde imaginile de televiziune cu privire la asasinarea lui Oswald şi la interviul acordat de el ziariştilor la secţia de poliţie au apărut în repetate rînduri pe ecrane. Mă aflam la Londra în ziua funeraliilor preşedintelui Kennedy, şi o cunoştinţă britanică mi-a spus :

„Nu fac decît să exprim sentimentele noastre profunde în legătură cu tragica dispariţie a preşedintelui dv". Apoi a părut să şovăie uşor şi în cele din urmă a adăugat cu subînţeles : „Sper că n-o să vă supăraţi, dar noi considerăm oarecum neobişnuită comportarea poliţiei dv".

Corespondentul la Dallas al ziarului londonez *Daily Express* scria fără ştiş : „Ruşinea poliţiei din Dallas este totală". În *Daily Telegraph*, un reporter a calificat drept „inimaginabilă" agitaţia fără control care domnea la sediul poliţiei din Dallas. Funcţul culminant, firește, a fost faptul că poliţia din Dallas a stabilit momentul transferării incendiarului ei prizonier după cum convenea operatorilor de la televiziune, nu după cum convenea securităţii acuzatului.

Există două lucruri care nu s-ar fi petrecut în Franţa sau în Anglia şi probabil nicăieri în Europa : prizonierul nu ar fi fost niciodată prezentat pentru o conferinţă de presă în faţa camerelor de televiziune, şi transferarea prizonierului într-o altă închisoare ar fi fost înconjurată automat de cele mai stricte şi secrete măsuri poliţieneşti. În sfîrşit, pînă la aducerea lui în faţa tribunalului, poliţia ar fi păstrat tăcere asupra dovezilor împotriva prizonierului.

A fost de asemenea uimitor pentru europeni — aşa cum a fost probabil şi pentru o mulţime de americani — faptul că ancheta asupra asasinării preşedintelui Kennedy a fost lăsată pe de-a întregul pe seama poliţiei locale. Dar neputinţa oficialităţilor federale într-un asemenea dezastru, însoţită de comportarea poliţiei din Dallas, a fost un lucru care pur şi simplu nu a putut fi înţeles de această parte a Atlanticului.

Pe lîngă profunda uimire faţă de felul în care poliţia a tratat întreaga chestiune, Europa continuă să fie cel puţin temporar obsedată de convingerea că asasinarea preşedintelui şi uciderea ulterioară a asasinului său sînt o parte a unui complot ascuns.

Probabil că, nu peste prea multă vreme, Biroul Federal de Investigaţii va face tot ce se poate face în lipsa judecării lui Oswald de către un tribunal şi va produce cea mai deplină examinare faptică a tuturor dovezilor, canalelor, indiciilor şi posibilităţilor „teoriilor complotului" care abundă.

Dar chiar şi atunci cînd toate acestea vor fi făcute, Europa va păstra în minte, din săptămîna tragică, două feţe ale Americii : naţiunea într-un doliu sincer şi demn, o lume îndoliată alături de ea, şi poliţia incapabilă să gîndească clar şi lipsită de control în ceasul de criză.

Don COOK

corespondenţă din Paris

„France Observateur" consideră că „suspectul nr. 1" este Will Fritz, de la poliţia din Dallas

OMORURILE ÎN TEXAS

La fiecare trei minute şi patru zecimi, în Statele Unite se comite un delict grav. În ultimii patru ani (înainte de 1961) au fost comise în Texas mai multe omoruri decît în oricare alt stat, indiferent de numărul populaţiei. În 1959, o mie opt zeci şi patru de persoane au fost împuşcate, înjunghiate sau suprimate prin alte procedee : de două ori mai mult decît în statul New York, care depăşeşte cu şapte milioane numărul locuitorilor din Texas. În 1959, în Texas au fost mai multe omucideri decît în toate statele Noii Anglii luate la un loc, plus Iowa, Kansas. Minnesota, Nebraska, Dakota de Nord, Dakota de Sud, Montana şi Utah.

Pentru a face o comparaţie de ordin internaţional, în fiecare an se comit numai la Dallas mai multe asasinate decît în Anglia, ţară care are cu aproximativ patruzeci şi cinci de milioane mai mulţi locuitori. Şi în fiecare an, în oraşul Houston sînt mai multe asasinate decît la Dallas. Oricum am prezenta lucrurile, Texasul e campionul asasinatelor.

(...) În 1960, s-au comis în Texas 1080 de omoruri, dar numărul pedepselor capitale pentru asasinat s-a ridicat doar la cinci.

(...) Chiar astăzi, dacă viaţa sau condiţiile de existenţă ale unui om sînt ameninţate şi el nu poate recurge la lege, va recurge la ceea ce se numeşte „justiţia populară"... Nimeni nu ştie cu precizie pînă la ce punct se aplică ea în Texas, dar societatea patologilor din Texas crede că această practică e atît de obişnuită, încît pentru fiecare asasin cunoscut există alţi nouă care trec neobservaţi. Cauza acestei incertitudini rezidă în faptul că din cele două sute cincizeci şi patru cantoane ale Texasului, doar trei — cele în care se găsesc oraşele Houston, Dallas şi San-Antonio — folosesc un doctor ca anchetator medical pentru a determina natura unei morţi, cînd aceasta este suspectă. Ceilalţi lasă responsabilitatea pe seama judecătorilor de pace, funcţionari aleşi, care n-au nici practica necesară şi nici experienţă în detectarea ştiinţifică a crimelor.

(...) În ultimii opt ani, Houstonul a avut în medie cu puţin peste o sută cincisprezece omoruri anual... Omorurile de negri, fie că se comit la Houston, la Dallas sau în altă parte a Texasului, nu sînt menţionate decît foarte succint în ziare, şi aceasta nu întotdeauna.

Pedeapsa uşoară pentru crime sau delicte este o regulă în Texas. Sentinţa cea mai uşoară pentru o agresiune cu intenţie de omor este de un an de închisoare, iar pedeapsa maximă de trei ani. În 1957, din o sută treizeci şi şase de asasinate doar şaptezeci şi două au dat naştere la procese ; doi acuzaţi au fost condamnaţi la moarte, doi la închisoare pe viaţă, restul la închisoare pe diverse termene, zece din ei primind cinci ani de închisoare cu suspendarea pedepsei. Anul trecut, juraţii din Dallas au achitat pe o treime din cei acuzaţi de asasinat.

Nu e nici o îndoială că factorul cel mai important căruia i se datorează împuşcăturile din Texas este faptul că oricine poate să-şi cumpere un revolver, cu aceeaşi uşurinţă cu care se cumpără o undiţă. Iar cel care nu posedă propriul său pistol, n-are decît să-l împrumute de la vecin, aşa cum ar împrumuta o sticlă de lapte.

John BAINBRIGE

(Din cartea **The Super-Americans**)

France Observateur

PARIS

EUROPA ŞI STATELE UNITE ÎN ANUL CARE VINE

Criza internă americană s-a reflectat, bineînţeles, şi pe plan internaţional. Condiţiile în care a fost asasinat preşedintele şi apoi asasinarea presupusului asasin, relaţiile proprietarului unui local de noapte, cu cazier, cu poliţia locală, impresia că adevărul este ascuns, toate acestea slăbesc prestigiul american în lumea întreagă...

În ce priveşte problema participării *celorlalţi* la forţa nucleară americană, aceasta se pune într-o altă lumină. Pînă acum, partizanii forţelor nucleare independente făceau calcule aplicabile în ipoteza în care America ar fi refuzat să se angajeze în apărarea Europei ; astăzi

însă trebuie meditat cu seriozitate asupra ipotezei opuse : aceea în care Europa ar trebui să împiedice dezlănțuirea unui război nuclear de către o Americă cuprinsă de un val de emoție irezistibilă.

O altă problemă a politicii externe a Occidentului în 1964 este aceea a comerțului. În primăvară urmează să înceapă negocieri cu S.U.A. în vederea unei reduceri masive a tarifelor vamale. Americanii, aflați în plină campanie electorală, nu vor putea susține cu succes aceste dificile negocieri care se vor termina, pentru ambele părți, cu sacrificii ce vor afecta interesele unor cercuri influente. Vor continua, deci, contactele preliminare, însă adevăratele negocieri nu vor începe decît în toamnă, după alegerea noului președinte al Statelor Unite.

De altfel, în primăvară va începe la Geneva conferința mondială pentru comerțul internațional ; nici aici situația nu suferă amînare. Este datoria țărilor europene să prezinte un plan de stabilizare a prețurilor la produsele țărilor din zona caldă (cafea, cacao), este datoria țărilor europene să ridice barierele în fața primelor produse industriale ale țărilor care și-au cucerit recent independența, să accepte aceste produse în schimbul utilajului care va fi furnizat acestor state ; și tot țărilor europene le revine datoria de a impune o contribuție mondială de 1 pînă la 2 la sută din venitul național al fiecărei țări, pentru a se crea un fond de ajutorare financiară și mai ales tehnică, de care au atîta nevoie țările slab dezvoltate.

În sfîrșit, mai este necesară consolidarea destinderii internaționale, prin încheierea unor acorduri cu Estul, în regiunile încă nestabilizate — cum ar fi Asia de sud-est și Orientul mijlociu — unde inițiative mari ar putea permite constituirea unui echilibru mai stabil.

André PHILIP

МЕЖДУНАРОДНАЯ ЖИЗНЬ

MOSCOVA

COSMOSUL TREBUIE SĂ DEVINĂ O ZONĂ A PĂCII

ÎNCHEIEREA Tratatului de la Moscova cu privire la interzicerea parțială a experiențelor nucleare a permis adoptarea unor noi măsuri îndreptate spre întărirea încrederii și colaborării între state, spre destinderea continuă a încordării. Printre aceste măsuri utile se numără și rezoluția adoptată în unanimitate de sesiunea Adunării Generale a O.N.U. cu privire la interzicerea plasării pe orbită a obiectelor purtătoare de arme de exterminare în masă.

Acordul cu privire la interzicerea plasării în cosmos a obiectelor cu arme nucleare este în fond o completare la Tratatul de la Moscova. După cum se știe, acest Tratat a interzis efectuarea de experiențe cu arma nucleară în spațiul cosmic. Astfel spațiul cosmic a fost practic declarat un fel de zonă „denuclearizată" în care este interzisă plasarea și experimentarea armelor atomice și cu hidrogen.

Hotărîrea Adunării Generale privind interzicerea armelor nucleare în spațiul cosmic este rezultatul eforturilor permanente ale Uniunii Sovietice în direcția destinderii încordării internaționale și dezarmării. Se știe foarte bine că U.R.S.S. dispune de posibilitățile tehnice necesare pentru plasarea pe orbite dinainte calculate a unor uriașe sarcini utile. Lansarea la 1 noiembrie 1963 a aparatului cosmic „Poliot-1" a demonstrat cu o nouă forță superioritatea incontestabilă a Uniunii Sovietice față de S.U.A. nu numai în ce privește puterea motoarelor rachetă și a lansării unor nave cosmice de mare greutate dar și în ceea ce privește lansarea obiectelor cosmice cele mai perfecționate, manevrate și supuse voinței omului.

Hotărîrea cu privire la interzicerea plasării pe orbită a obiectelor cosmice avînd la bord arma nucleară nu presupune interzicerea rachetelor globale și intercontinentale și nu înseamnă micșorarea numărului rachetelor existente în arsenalele și la bazele de rachete, nu înseamnă dezarmare sau interzicerea cursei arme-rachete. Totuși aceasta este o măsură rațională pe calea spre dezarmare. Această măsură va contribui în mod incontestabil la micșorarea pericolului izbucnirii unui război mondial termo-nuclear din cauza unui accident sau calcul greșit.

Dezvoltarea furtunoasă a tehnicii cosmice ridică problema elaborării unei declarații a principiilor de drept care să creeze o bază a relațiilor de drept internațional în cosmos ca una din problemele internaționale importante. Inițiativa în această problemă aparține Uniunii Sovietice.

Uniunea Sovietică consideră necesar ca în declarație să fie menționate drepturile cele mai largi ale tuturor statelor pentru o cercetare liberă pe bază de egalitate, să fie stabilite principiile neextinderii asupra cosmosului și corpurilor planetare a suveranității statelor precum și principii obligînd statele să acționeze în cosmos în spiritul păcii și relațiilor prietenești, în interesul dezvoltării colaborării internaționale și înțelegerii reciproce.

Trebuie avut în vedere că în calea lărgirii colaborării între U.R.S.S. și S.U.A. în domeniul cercetărilor cosmice există în prezent și piedici. Ele sînt create de cursa înarmărilor care continuă, și care împiedică unificarea resurselor materiale și a posibilităților statelor pentru cucerirea de către om a spațiului cosmic.

Realizarea unui acord în domeniul dezarmării ar îndepărta principala piedică spre o colaborare mai strînsă și mai largă între U.R.S.S. și S.U.A. în cosmos — problema menținerii secretelor științifice și tehnice în domeniul tehnicii cosmice. Dezarmarea ar elibera resurse uriașe tehnice și științifice ale statelor și ar permite orientarea unei părți a acestora spre rezolvarea sarcinilor grandioase și umane — sarcinile cuceririi cosmosului. Întreaga omenire așteaptă noi eforturi și măsuri concrete îndreptate spre rezolvarea „problemelor terestre" importante și în primul rînd a problemei dezarmării precum și lărgirea colaborării statelor în opera de transformare o cosmosului într-o zonă a păcii.

Le Monde

PARIS

CRIZA ITALIANĂ

AFARĂ DE CAZUL unei neașteptate răsturnări a situației, guvernul Moro va fi format, după o lună de laborioase tratative între conducerile celor patru partide de centru-stînga care s-au aliat — democrat-creștinii, socialiștii, socialdemocrații și republicanii.

Liniile mari ale programului stabilit se cunosc, după cum sînt cunoscuți și cea mai mare parte din membrii guvernului. În principiu, fusese hotărît ca în noul cabinet să intre liderii partidelor, adică secretarii generali, respectiv Moro, ca președinte ; Nenni, ca vicepreședinte ; Saragat, la Afacerile Externe, și Reale, la Justiție.

Dar în privința aceasta, totul e încă în discuție și e posibil ca, dintre toți, numai dl. Moro să-și păstreze postul.

De fapt, dl. Nenni ezită să accepte postul care i s-a oferit și să părăsească secretariatul partidului său, tocmai acum cînd acesta trece printr-o criză gravă „Carriștii" — aripa stîngă a partidului —, reprezentînd 40 la sută din numărul militanților și al celor aleși, se opun formării cabinetului proiectat, al cărui caracter general nu corespunde, după părerea lor, directivelor adoptate de recentul Congres național. Ei amenință cu o nouă sciziune, după cea din 1947, care a însemnat ruptura între Nenni și Saragat. Ei ar dori să creeze o mișcare asemănătoare Partidului Socialist Unit Francez. În orice caz, ei declară că sînt hotărîți să se abată de la disciplina partidului în Parlament, dîndu-și voturile opoziției.

În speranța de a înăbuși această rezistență din interior, dl. Nenni ar putea să renunțe la postul de vicepreședinte. Or, în cazul acesta, dl. Saragat ar rămîne și el în afara echipei ministeriale, iar dl. Reale ar proceda la fel.

Situația e cu atît mai încurcată cu cît, în fața fracțiunii ostile a „carriștilor" — cărora li s-au adăugat numeroase personalități considerate pînă acum ca fiind credincioase lui Nenni, cum sînt dl. Santi, liderul partidului în puternicul sindicat unitar al C.G.I.L., — există la democrat-creștini un grup activ de refractari care, la rîndul lor, lasă să se înțeleagă că nu-l vor sprijini pe Moro, cînd se va ajunge la instalare.

Calculele pe hîrtie, lasă să se întrevadă că o coaliție guvernamentală ar obține în Cameră 385 voturi față de un total de 630 deputați. Scăzînd pe dizidenții care vor vota contra sau se vor abține părăsind amfiteatrul, această majoritate riscă să se reducă la 340 sau 345. Ea ar fi încă suficientă, dar autoritatea guvernului ar fi compromisă chiar de la început.

Reține atenția și un alt aspect al situației. În acest cabinet, în care democrat-creștinii vor deține 14 portofolii, socialiștii lui Nenni — 10, socialiștii lui Saragat — 3 și republicanii — 1, nu dl. Moro ci partidele vor alege pe miniștri și pe subsecretarii de stat. Condu-

cerile și grupurile parlamentare și-au desemnat de mult candidații. Aceștia și nu alții, vor fi numiți. În împrejurările actuale, și în bună tradiție italiană, președintele Consiliului e silit să se înconjoare de miniștri care-i sînt impuși.

ИЗВЕСТИЯ

MOSCOVA

STAȚIA DE REPERAJ FILINGDALES

CÎND N. S. Hrușciov a declarat pentru prima oară în cadrul Adunării din 16 martie 1962 a alegătorilor din circumscripția electorală Kalinin din Moscova că în Uniunea Sovietică a fost creată o nouă și puternică rachetă globală, ziarul englez *Daily Mail* a scris : „Nu există nici un motiv să ne îndoim de veracitatea declarației lui Hrușciov despre noua rachetă. Atît Rusia cît și America au depus eforturi neîntrerupte pentru a crea racheta globală care ar putea să dea o lovitură în orice loc și în orice direcție. Acum este clar că rușii au cîștigat această competiție".

Ce-i drept, unele personalități din Occident și mai cu seamă din S.U.A. au încercat să se îndoiască atunci de faptul că oamenii de știință și inginerii sovietici au creat o rachetă împotriva căreia în mod practic nu există apărare. Aceste personalități au declarat că îndoielile lor nu se vor risipi atît timp cît ei „nu vor pipăi racheta globală cu propriile lor mîini"...

Și iată că incredulilor li s-a oferit prilejul să se convingă încă o dată că oamenii sovietici nu aruncă vorbe în vînt.

Zilele acestea ziarul englez *Daily Telegraph* a anunțat că stația de reperaj situată în localitatea Filingdales (Comitatul Yorkshire) a efectuat observații asupra satelitului sovietic manevrabil și a stabilit modificarea orbitei lui. Stația de la Filingdales este deservită de personal mixt anglo-american. Rezultatele observațiilor au fost comunicate neîntîrziat la Londra și Washington unde au dat naștere unor vii interpretări.

În primul rînd, comentînd modificarea orbitei satelitului sovietic manevrabil, specialiștii sînt de părere că acest fapt este o confirmare materială a declarației că Uniunea Sovietică deține rachete globale. De fapt aceasta este prima recunoaștere serioasă de acest gen.

În comentarii se subliniază de asemenea inutilitatea sistemului existent al apărării anti-rachetă în lupta împotriva rachetelor globale. Se subliniază că stațiile de reperaj al proiectilelor balistice, de care dispune Occidentul, sînt situate numai în emisfera nordică. Cu toate acestea proiectilele globale pot zbura în jurul globului pămîntesc în orice direcție și pot lovi orice obiectiv propus.

Oare nu este clar că în epoca rachetelor globale singura politică realistă este linia spre dezarmare și coexistență pașnică pe care Uniunea Sovietică o susține cu fermitate pe arena internațională ?

B. DIMITRIEV

PROFIL

JOMO KENYATTA

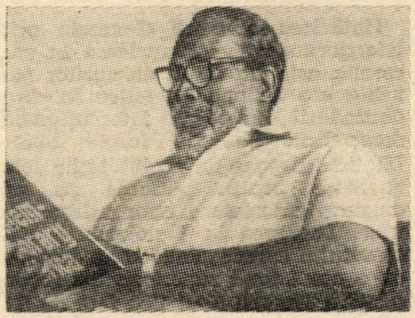

Personalitate confundată cu istoria Kenyei din acest secol, primul ministru al guvernului instalat la Nairobi în urma alegerilor din anul trecut, Jomo Kenyatta, s-a născut în anul 1900, într-o familie din populația kikuyu.

Kamau Wa Ngengi este numele ce i s-a dat la naștere, după datinile ancestrale. În copilărie el a cunoscut Africa tradițională, o civilizație fără edificii și muzee, dar cu atît mai adînc săditâ în conștiința oamenilor. Împlinise zece ani cînd „British East Africa Company" întemeia orașul Nairobi și preda colonilor înălțimile fertile ale podișului White Highlands, alungîndu-i pe băștinași în ținuturi mlăștinoase, insalubre. Atunci și-a pierdut părinții. Misionarii l-au botezat și pe el, ca pe atîția alții, dîndu-i numele de Johnstone. Trecînd însă prin riturile inițierilor kikuyu și devenind astfel bărbat și „războinic", își ia numele de Jomo Kenyatta, ceea ce înseamnă „Săgeata de foc a Kenyei". Numele corespunde temperamentului și imaginației sale înflăcărate, dar ilustrează în același timp dorința lui de a reda Kenyei libertatea, iar poporului ei demnitatea omenească și dreptul de a stăpîni pămînturile răpite de colonialiști. Acest nume, Jomo Kenyatta, avea să devină curînd simbol al patriotismului, sinonim al noțiunii Uhuru, libertate, și ca atare este invocat în cîntecele kikuyilor.

Dar dincolo de mit, Jomo Kenyatta este un nume care se impune ca acela al unui strălucit agitator al maselor și al unui iscusit diplomat. În 1922, cînd Asociația Kikuyu cîștigă un mare număr de adepți, Kenyatta devine secretarul ei general. În 1928 conduce ziarul Migwithania, adresat populației kikuyu. Autoritatea lui Kenyatta crește mereu și în 1929 este chemat să prezinte punctul de vedere kikuyu în fața comisiei Hilton-Young, care „vizita" Kenya în legătură cu revendicările asupra pămîntului. Apoi pleacă la Londra, unde intră în legătură cu intelectuali progresiști și obține sprijinul lor. Organizează reuniuni, propune reforme, pledează cauza țăranilor din Kenya în fața unei noi comisii, tot atît de ineficientă ca și prima. Între timp își termină studiile universitare, călătorește în multe țări europene, vizitează U.R.S.S. La Londra rămîne încă 15 ani, ocupîndu-se de economia, antropologia și etnografia Africii. Participă la Congresul pan-african de la Manchester (1946).

Întors în Kenya în 1946, este ales peste un an președinte al noului partid Kenya African Union. De aici înainte, are de făcut față unor probleme multiple, cu aspecte adesea contradictorii și delicate : pe de o parte, revolta țăranilor în curs de organizare, antagonismele etnice și necesitatea de a lărgi bazele partidului său ; pe de altă parte, necesitatea de a menține deschise porțile unor tratative cu metropola pentru independență. În aceste condiții, complexitatea personalității sale se relevă din plin, impunîndu-se pînă și autorilor Cărții albastre, acea analiză tardivă și, în esența ei, mistificatoare, a cauzelor care au dus la mișcarea „Mau-Mau". „Jomo Kenyatta — se poate citi — avea o personalitate magnetică și impunătoare (...) Ca orator popular, el era fără egal, avea o mare capacitate de a-și adapta limbajul la nivelul și starea de spirit a auditorilor săi (...) Stăpînea engleza la perfecție și cunoștea foarte bine resorturile gîndirii britanice (...), le exploata cu o îndemînare calculată pentru a-și atinge scopurile. Cunoștea și înțelegea de asemenea foarte bine psihologia populației kikuyu și era în stare să asocieze tehnica revoluționară (...) cu apeluri la destinul tribal al kikuyilor".

Toate acestea erau scrise pentru a se „dovedi" vinovăția lui Kenyatta ca instigator al revoltei misterioșilor „Mau-Mau", acei disperați pe care niște conducători improvizați — ca Dedan Kimathi, Stanley Mothenge, „generalul" Tchina — i-au împins într-o luptă de uzură, nihilistă și aspră pînă la cruzime. O cruzime pe care Kenyatta o dezaproba la mitingurile din Nyeri, Thika și Kiambu. Aceasta n-a împiedicat autoritățile coloniale să-l aresteze în 1952, în baza legii de stare excepțională. Procurorul cere pedeapsa cu moartea pentru cel care îndrăznise să afirme că „africanii nu trebuie să moară de foame în timp ce europenii stăpînesc pămînturi pe care le lasă adesea necultivate". Tribunalul consideră totuși mai prudent să nu pronunțe o asemenea sentință. Kenyatta e condamnat numai la... 7 ani închisoare. Sub presiunea opiniei publice internaționale, care protestează împotriva detențiunii lui Kenyatta în condiții care-i primejduiesc sănătatea și cere eliberarea lui, autoritățile coloniale îi acordă domiciliu forțat într-un fel de colibă mare și goală din zona mlăștinoasă, departe de orice cale de acces către orașele țării. Totuși, acolo începe să se regrupeze, treptat, conducerea mișcării kenyote de eliberare națională. Revolta, aparent înăbușită, explodează din nou, mai violent ca oricînd, urmată de represiunea fără precedent condusă de generalul George Erskine. Protestul omenirii crește și Ministerul Coloniilor este nevoit să dispună eliberarea lui Kenyatta, condiționată de neîntoarcerea lui în capitala țării. „Săgeata de foc a Kenyei" vine totuși la Nairobi, unde este primit în triumf de populația africană. Începe un adevărat reviriment al vieții politice a țării.

La complicata conferință de la Londra asupra constituției Kenyei a învins punctul de vedere al unității Kenyei independente, susținut de partidul lui Kenyatta KANU — (Kenya African National Union) asupra separatismului federalist pentru a cărui impunere, în dauna intereselor independenței, se depuneau eforturi coroborate de către partidul de opoziție KADU — (Kenya African Democratic Union) și Ministerul Coloniilor. Victoria punctului de vedere al KANU a permis fixarea — de astă dată definitivă — a zilei în care Kenya devine independentă. Uhuru-day, ziua libertății, este ziua de 12 decembrie a acestui an.

Sosind la Nairobi după conferința de la Londra, Kenyatta, salutat de populație cu un entuziasm specific dinamismului kikuyu, își reia ocupațiile cotidiene de prim-ministru al unei țări care trebuie să renască din propria ei cenușă.

În Kenya, și nu numai în Kenya, se așteaptă, cu un explicabil interes, discursul pe care Kenyatta îl va pronunța în ziua proclamării independenței. De altfel, se cunoaște obiectivul imediat de politică internă : lupta sistematică și perseverentă pentru învingerea celor trei flagele — sărăcia, foamea, bolile. Kenyatta a reafirmat, de asemenea, de curînd, principiul său de politică externă : relații normale cu toate statele, indiferent de orînduirea lor. Două excepții : Portugalia și Republica Sud-Africană, în conformitate cu rezoluțiile ONU și O.U.A.

D. D.

FIȘIER

REPREZENTANȚE DIPLOMATICE

În martie 1815, prin convenția adoptată la Congresul de la Viena, la care au participat cele 8 state semnatare ale tratatului de la Paris din 1814 (Austria, Rusia, Spania, Franța, Marea Britanie, Portugalia, Prusia și Suedia), s-a stabilit, în mod oficial, ordinea de precădere a rangurilor diplomatice și ierarhia misiunilor. Aceasta a fost completată la 2 noiembrie 1818 la Congresul de la Aix-la-Chapelle de un protocol adițional. 146 de ani după semnarea Convenției de la Viena, 81 de state au participat (între 2 martie și 14 aprilie 1961) la Conferința convocată de către O.N.U. tot la Viena și tot în acest scop.

Noțiunea de misiune diplomatică înglobează două elemente : a) ansamblul serviciilor diplomatice ale unei reprezentanțe diplomatice în străinătate și b) activitatea persoanei însărcinate cu funcțiuni determinate de către statul pe care-l reprezintă. Practic, aceste elemente se referă la unul și același lucru — activitatea colectivului unei reprezentanțe din momentul numirii pînă la părăsirea funcției.

Ambasada (de la latinescul ambactis — misiune) este reprezentanța cu cel mai înalt grad diplomatic. Ea este condusă de un ambasador. Instituirea reprezentanțelor diplomatice are loc în baza unui acord între state, ca rezultat al stabilirii relațiilor diplomatice. Cele dintîi ambasade și-au făcut apariția în istorie încă în antichitate. Documentele vremii consemnează existența lor chiar și la primele popoare : egipteni, perși, evrei, greci, romani. Din secolul XVI, apar primele misiuni cu caracter permanent, iar ambasadele devin cunoscute ca instituții ale dreptului internațional. Pînă la sfîrșitul secolului XIX, ideea dominantă în această materie era că misiuni cu rang de ambasadă nu se stabilesc decît între marile puteri. Statele mici aveau numai dreptul de a stabili reprezentanțe diplomatice de rang inferior, fapt ce sublinia poziția de inegalitate dintre state.

După Marea Revoluție Socialistă din Octombrie a început să se afirme în relațiile internaționale principiul egalității suverane a statelor, ceea ce impune, cu necesitate, stabilirea unei practici echitabile și în domeniul reprezentării diplomatice. Tendința de a ridica legațiile, prin înțelegerea dintre statele interesate la rang de ambasade, a devenit în prezent predominantă. R. P. Română întreține astăzi relații diplomatice cu 56 de state, dintre care cu 37 de state la rang de ambasade și cu 19 state la rang de legații.

Personalul ambasadelor cuprinde trei categorii de funcțiuni :

a) diplomații ; b) personalul administrativ și tehnic ; c) personalul de serviciu. Din prima categorie fac parte ambasadorii, consilierii (I și II), reprezentanții comerciali, primul secretar, locțiitorul reprezentantului comercial, al doilea secretar, atașați (militari, navali, ai aerului), al treilea secretar, atașatul reprezentanței. În unele țări sînt incluși în această categorie persoane cu rang inferior : locțiitorii atașaților militari etc.

Ambasadorii, ca reprezentanți de prim ordin, se disting de ceilalți diplomați prin faptul că ei reprezintă însăși persoana șefului statului respectiv pe lîngă un guvern străin. Ei sînt acreditați de către șeful statului ; în R.P. Română de Consiliul de Stat.

Printre atribuțiile principale ale ambasadorului se numără : reprezentarea statului său în statul de reședință ; apărarea intereselor cetățenilor săi în statul în care este acreditat ; purtarea de tratative cu guvernul statului în care se află ; strîngerea relațiilor dintre cele două state.

Pentru ducerea la îndeplinire a misiunilor diplomatice persoanele cu rang diplomatic — prima categorie de funcțiuni — și sediul în care își desfășoară activitatea (inclusiv mijloacele de transport) se bucură de imunitate diplomatică.

Noțiunea de „ambasadă" include și misiunea temporară trimisă de către șeful unui stat într-o țară străină în diverse ocazii speciale.

Misiunile diplomatice își încetează activitatea ca urmare a ruperii relațiilor diplomatice sau a declarării războiului între statele respective. În aceste cazuri statul de reședință este obligat să respecte, să apere și să asigure înapoierea în țara lor a diplomaților. Statul care acreditează poate încredința apărarea intereselor sale în statul respectiv unui alt stat, acceptabil pentru ambele părți.

Legația (termenul provine de la latinescul legatio) este o misiune de rang diplomatic mai mic decît ambasada, acreditată de un guvern într-o țară străină.

Primele legații sînt cunoscute din timpul imperiului roman. În acea perioadă se distingeau două categorii de legații : cele ale împăratului se compuneau din guvernele provinciilor imperiale și comandamentele legiunilor sau corpurilor detașate, și legațiile senatului care aveau ca obiect să asiste un general sau un guvernator în activitatea de organizare a administrării unei țări cucerite.

Legațiile moderne datează din secolul XVI. Ele sînt organizate la fel ca ambasadele. În fruntea lor se află un ministru, sau un însărcinat cu afaceri *. Celelalte ranguri diplomatice au aceleași denumiri ca la ambasade. Ele se bucură de imunități diplomatice. Personalul legațiilor este însă, de obicei, mai redus numeric decît cel al ambasadelor.

* Însărcinatul cu afaceri este acreditat de către ministerul de externe printr-o scrisoare de cabinet.

PRESA

ACUM 50 DE ANI...

În Senatul S.U.A. a fost prezentată o rezoluție prin care se cere invitarea Angliei, Franței și Germaniei la o conferință pentru stabilirea unui tarif comun pentru aur și argint.

Din Madrid se anunță că la Tetuan au avut loc ciocniri între trupele spaniole și mauri. Spaniolii s-au folosit de aeroplane și au aruncat bombe asupra maurilor, „făcînd ravagii cumplite". Maurii, cuprinși de spaimă, s-au retras în munți. După luptă au fost strînse peste 2000 de cadavre.

Marele număr de aeroplane în circulație, mulțimea zborurilor nocturne precum și creșterea numărului naufragiilor aeriene au determinat pe piloții mai multor state să ceară autorităților ca principalele cîmpuri de aterizare să fie luminate cu faruri.

O telegramă din Petersburg anunță concentrări de trupe la frontierele Rusiei cu Turcia și Austro-Ungaria.

Americanii din Mexic nu-și ascund dezgustul provocat de politica Washingtonului față de această țară. După părerea lor, această politică este dictată de Standard Oil. Ei consideră că dacă guvernul Huerta, instaurat cu trei ani în urmă, ar fi fost recunoscut de guvernul S.U.A., rebelii — care contează pe ajutorul american — ar fi fost de mult înfrînți.

În India se cere tot mai insistent guvernului englez să intervină în problema celor 150 000 de indieni din Africa de sud. Ei cer să fie abrogată acea prevedere a legii rasiste cu privire la imigrare care interzice indienilor să-și schimbe domiciliul dintr-o provincie în alta. Guvernul englez afirmă că nu are autoritatea de a interveni în această problemă, întrucît Africa de sud este un dominion care se autoguvernează.

Se așteaptă sosirea la Constantinopol a generalului Liman von Sanders, șeful misiunii militare germane, care — la cererea guvernului turc — urmează să reorganizeze și să instruiască forțele militare turcești.

POȘTA REDACȚIEI

Am citit în revista dv. articolul „Romînia în comerțul internațional" și doresc să vă expun și punctul meu de vedere în această problemă. Participarea noastră la diferite expoziții și tîrguri este un excelent mijloc de popularizare a realizărilor noastre, ca stat socialist. Îmi permit să sugerez să se înființeze expoziții permanente — ca cea din Ghana — oriunde este posibil și oriunde interesele noastre economico-comerciale o cer. Mă refer în primul rînd la America Latină. O dată sau de două ori pe an, cînd se vor reorganiza pavilioanele și se vor reînnoi stocurile, să se vîndă produsele expuse, ceea ce va menține treaz interesul pentru mărfurile de consum romînești.

S. DUMITRESCU-București

Cîteva observații în legătură cu articolul „Bilingvismul în Belgia" de G. Căliman. În articol se spune că flamanzii sînt catolici iar valonii protestanți. Este inexact. Și unii și alții sînt aproape sută la sută catolici. De altfel regiunea valonă era cuprinsă, în majoritatea ei, în principatul episcopal al Liegeului. Flamanzii fiind însă în majoritate meseriași cu tradiție medievală sau fermieri bogați, sînt mai conservatori și catolici fervenți, în timp ce valonii, agricultori mai săraci sau muncitori în minele de cărbuni din Borinage, sînt în general mai radicali, și adesea atei.

În privința raporturilor dintre valoni și flamanzi lucrurile stau după cum urmează : în administrație și justiție constituția a garantat încă de la început (1831), libertatea absolută. În practică, fiecare localitate sau regiune avea încă din Evul Mediu dreptul de a utiliza limba majorității, cu specificația că în justiție actele erau și sînt redactate în mod obligatoriu în limba pîrîtului.

La curtea de la Bruxelles, unde viceregii guvernau în numele Habsburgilor dar în calitatea acestora de descendenți ai dinastiei Capețiene-Burgunde, limba oficială a fost, și sub Margareta de Burgundia, și sub Carol Quintul, și de atunci încoace, exclusiv franceza. Legile se publică în limba franceză, dezbaterile parlamentare au loc tot în limba franceză, dar concomitent se publică și o relatare semi-oficială în flamandă.

Punctul de plecare al diferendului actual este stabilirea limbii oficiale pentru justiție și administrație în cîteva comune situate la linia de demarcație între cele două regiuni. Litigii de felul acesta există încă din Evul Mediu. Hitler a atițat o mișcare „flamingantă" violentă, care i-a supărat pe conducătorii antihitleriști ai uniunii catolice (pe atunci era prim ministru valonul De Broqueville, președintele partidului catolic). După război, mișcarea s-a potolit pentru a se aprinde din nou în timpul marilor greve din minele de cărbuni valone, de acum cîțiva ani. Guvernul a mobilizat împotriva greviștilor trupe în majoritate flamande, ceea ce a provocat o mișcare autonomistă valonă cu substrat social și politic.

Ar fi greșit însă să credem că există o identitate flamanzi = uniune catolică sau valoni = socialiști. Socialistul Vandervelde era flamand ca și Spaak. Uniunea catolică a avut mulți fruntași valoni iar cardinalul Mercier, ilustru în timpul primului război mondial, era valon.

RADU OLTEANU-București

Completările trimise de dv. sînt interesante și binevenite. În fond nu există contradicții între cele cuprinse în articol și scrisoarea dv. Într-adevăr, stabilirea limbii oficiale era forma sub care se manifestau — cel mai pregnant — divergențele existente de-a lungul istoriei între valoni și flamanzi. Nu se poate nega însă, și nici dv. nu faceți acest lucru, că în esență era vorba de conflicte social-politice și economice. O dovadă în acest sens este și faptul menționat de dv. că noua izbucnire a conflictului a avut loc tocmai în perioada marilor greve din Belgia.

Aveți dreptate : nu se poate pune semnul egalității între populația flamandă sau valonă și organizațiile politice respective. Este însă neîndoielnic că aceste organizații exprimă interese și puncte de vedere predominante în rîndul populațiilor respective. Unele excepții, ca cele citate în scrisoare, nu pot convinge de contrariu.

Statisticile oficiale și cele oficioase afirmă că valonii sînt protestanți. Astfel, Larousse arată că valonii aparțin bisericii protestante,

POȘTA REDACȚIEI

instituită aici de protestanții francezi care s-au refugiat după revocarea edictului de la Nantes.

G. CĂLIMAN

ADRIAN I. MICU — cercetător științific — București. Desigur că, despre un eveniment — mai cu seamă cînd este de semnificație majoră — este posibil și chiar de dorit să-și exprime părerea mai multe personalități. Vă informăm totodată că este un procedeu bine cunoscut în presa mondială ca articolele unor personalități de prestigiu să fie publicate în mai multe gazete, (firește, cu acordul autorului).

Ați obținut succese importante în operativitatea corespondențelor din diferite capitale ale lumii și în ancorarea tematicii lor în stricta actualitate, în alcătuirea rubricii „Puncte de vedere" precum și prin publicarea unor materiale bine documentate în mod operativ, de îndată ce o problemă a devenit de mare actualitate. (De exemplu, „Căile de acces în Berlinul occidental", „Big-Lift", extrasul din Le Monde despre frontiera în litigiu dintre Algeria și Maroc.) De asemenea, prin publicarea unor articole valoroase, documentate, pe teme interesante, cum a fost „Racheta anti-rachetă".

Aș dori însă să fie mai adîncite, mai documentate unele corespondențe, pentru a nu repeta știri publicate de ziare (ca de pildă corespondența din Budapesta — nr. 1) sau comentarii din presa cotidiană (exemplu — articolul lui N. Pătrașcu din nr. 2 despre Vietnamul de sud). În aceeași categorie a articolelor care, deși publicate, formează totuși, într-un fel, un „spațiu alb" în revistă, consider că se încadrează și „Misterul lacului Toplitz" din nr. 3, care nu aduce mai nimic nou față de ceea ce se publicase anterior în presă.

GH. NICULESCU
Întrepr. Construcții Montaj 2, București

CORNELIUS STOIAN — elev — Rucăr. Rubrica „Lumea într-o săptămînă" își propune de fapt aceleași obiective ca și „Cronica evenimentelor internaționale" pe care o sugerați dv.

MIRCEA ICHIM — student. — Recenzia trimisă de dv. se referă la o carte apărută de mult. Vă rugăm să treceți pe la redacție sau să ne scrieți, pentru a discuta despre posibilitatea altor colaborări.

Ing. N. DEMETRESCU-CREȚU — Cîmpulung-Argeș. Problema care vă interesează a fost prezentată de curînd într-un mod competent și documentat în cadrul unei expoziții de specialitate.

Scrisorile primite de la: **IOAN IONIȚĂ**-Lăceni, raionul Alexandria, dr. **VASILE TĂRĂȘESCU**-Satu Mare, **I. LAZĂR**, funcționar Medgidia, **HEINRICH STETTER** — student — București, **ION CIUCAȘ**, energetician, **M. MIHAILOV** pensionar FIAP, București, **MIRCEA FALNAGY** — electrician Brașov, **STELIAN SPĂTARU** — lăcătuș mecanic Moreni, **DUMITRU BULARDA**-Iași, **AURELIAN BRĂILEANU** elev Brăila, **TITI SLIMA** elev Huși, ing. economist **PAUL ANTONOVICI**, Iași, conțin sugestii foarte interesante pe care ni le-am notat.

BREVIAR

La Belgrad a avut loc la 30 noiembrie semnarea acordului dintre Republica Populară Română și Republica Socialistă Federativă Iugoslavia privind realizarea și exploatarea sistemului hidro-energetic și de navigație Porțile de Fier pe fluviul Dunărea și a comunicatului comun cu privire la vizita delegației R.P. Romîne în R.S.F. Iugoslavia. Documentele au fost semnate din partea română de tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, președintele Consiliului de Stat al R.P. Romîne, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Romîn, iar din partea iugoslavă de tovarășul Iosip Broz Tito, președintele R.S.F. Iugoslavia, secretar general al Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia.

În aceeași zi, la Vecea Executivă Federativă a R.S.F. Iugoslavia a avut loc semnarea convențiilor romîno-iugoslave privind sistemul hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier. Convențiile se referă la elaborarea proiectului, execuția lucrărilor, stabilirea valorii investițiilor și decontarea reciprocă, exploatarea sistemului Porțile de Fier și la alte probleme în legătură cu realizarea acestuia. Din partea română convențiile au fost semnate de Nicolae Gheorghiu, adjunct al Ministrului minelor și energiei electrice, iar din partea iugoslavă de Bogoliub Stoianovici, membru al Vecei Executive a R.S.S. Serbia.

■

Gogu Rădulescu, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri al R.P. Romîne, a primit în audiență pe senatorul Gino Zannini, conducătorul misiunii economice italiene care ne-a vizitat țara. A avut loc o convorbire privind relațiile economice dintre R.P. Română și Italia, și perspectivele lor de dezvoltare.

Membrii misiunii economice italiene au avut, de asemenea, convorbiri la Ministerul comerțului exterior, la Camera de comerț, precum și la diferite întreprinderi de stat pentru comerțul exterior. Oaspeții italieni au vizitat uzine constructoare de utilaj și mașini din București, Ploiești și Brașov. „Scopul vizitei noastre, a declarat la plecare senatorul italian, a fost acela de a contribui la dezvoltarea relațiilor economice romîno-italiene, de a intensifica progresul lor. Sîntem siguri că delegația economică română, care va veni în Italia la începutul anului viitor, va încheia, cu bune rezultate, în avantajul ambelor țări, tratativele începute. Este dorința tuturora ca aceste contacte să continue pentru a întări prietenia dintre cele două popoare și colaborarea pentru pace.

Am mai fost în Romînia în 1961. Și atunci mi-a plăcut foarte mult țara dv. Acum am putut constata că au fost făcute multe progrese în domeniile economic și social".

■

Ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al R.P. Romîne în Finlanda, Niculai Ioan, și-a prezentat la 28 noiembrie scrisorile de acreditare președintelui Republicii Finlanda, Urho Kaleva Kekkonen.

■

La Sofia s-a semnat înțelegerea de colaborare pe anii 1964—1965 dintre Uniunea Scriitorilor din R.P. Română și Uniunea Scriitorilor bulgari.

■

La cel de al doilea Congres Mondial al Cercetărilor agricole participă prof. Niculae Giosan, prim-vicepreședinte al Consiliului Superior al Agriculturii, director al Institutului central de cercetări agricole, și prof. David Davidescu, șeful secției învățămînt și propagandă a Consiliului superior al agriculturii. Congresul are loc la Roma.

■

La Universitatea centrală „Narta Abreu" din Las Villas — Santa Clara (Cuba) — a fost organizată o expoziție de artă populară și artizanat, în cadrul căreia au fost prezentate cărți și publicații românești.

■

La Organizația Națiunilor Unite, delegațiile Afganistanului, Algeriei, Cambodgiei, Camerunului, Ceylonului și Republicii Mali s-au alăturat delegației romîne, hotărînd să prezinte împreună Comitetului nr. 3 pentru probleme sociale, umanitare și culturale al Adunării Generale un proiect de declarație intitulat: „Măsuri privind promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor de pace, respect reciproc și înțelegere între popoare".

■

La lucrările Conferinței Biroului asociației internaționale a juriștilor democrați, care s-a desfășurat în Republica Democrată Germană, a participat și un reprezentant al Comitetului Executiv al Asociației Juriștilor din R.P.R.

■

La Varșovia și Sofia s-au semnat planurile de colaborare științifică pe anii 1964—1965 între academiile respective și Academia R.P. Romîne.

■

La Organizația Națiunilor Unite, după ample dezbateri, Comitetul nr. 2 pentru probleme economice și financiare al Adunării Generale a adoptat, în unanimitate, la 2 decembrie, proiectul de rezoluție cu privire la elaborarea unei declarații asupra cooperării economice internaționale, inițiat de delegația română, căreia i s-au alăturat în calitate de coautori alte 12 delegații (Birmania, Cambodgia, Republica Socialistă Cehoslovacă, Ceylon, Etiopia, Ghana, Indonezia, Libia, Mali, Siria, Tunisia, RSS Ucraineană).

■

Guvernul Republicii Populare Romîne și Guvernele Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord și Belgiei au decis, de comun acord, să ridice legațiile lor de la Londra, Bruxelles și București la rangul de ambasade.

■

O delegație română, condusă de Mihail Petri, adjunct al ministrului Comerțului Exterior, participă la tratativele pentru încheierea unui nou protocol privind reglementarea schimburilor comerciale romîno-vest-germane, care se desfășoară la Bonn. Șeful delegației române a avut o serie de întrevederi cu înalți funcționari din Ministerul Afacerilor Externe și Departamentul Comerțului Exterior din Ministerul Economiei al Republicii Federale Germane.

■

În țara noastră se află o delegație economică indoneziană condusă de Soejono Onego, ministru adjunct al Agriculturii. Vizita delegației indoneziene este prilejuită de convorbirile privind schimburile comerciale romîno-indoneziene.

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

O PRODUCȚIE A STUDIOURILOR CEHOSLOVACE

moartea se numește engelchen

ÎN ROLURILE PRINCIPALE:
Jan Kacer, Eva Polakova, Martin Huzek, Vanda Spinkova, Vlado Müller, Pavel Barti. Antonin Moleik. Cestmir Randa

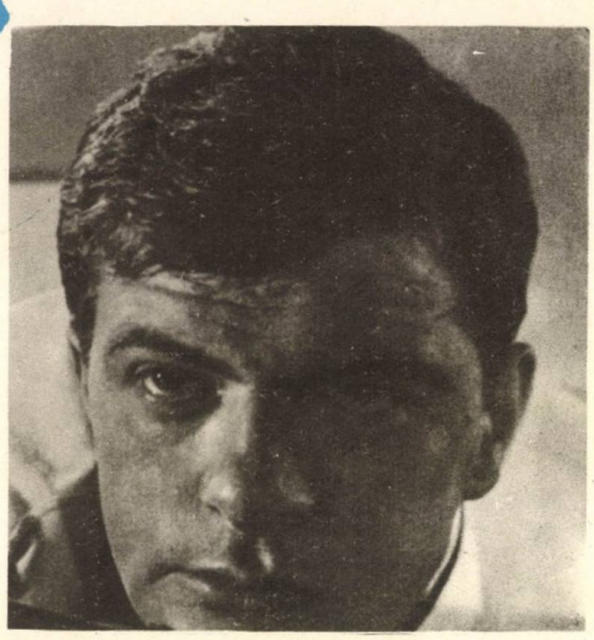

REGIA Jan Kadar, Elmar Klos
IMAGINEA: Rudolf Milic
MUZICA: Zdenek Liska

Filmul a fost distins cu Medalia de aur la Festivalul internațional al filmului de la Moscova 1963

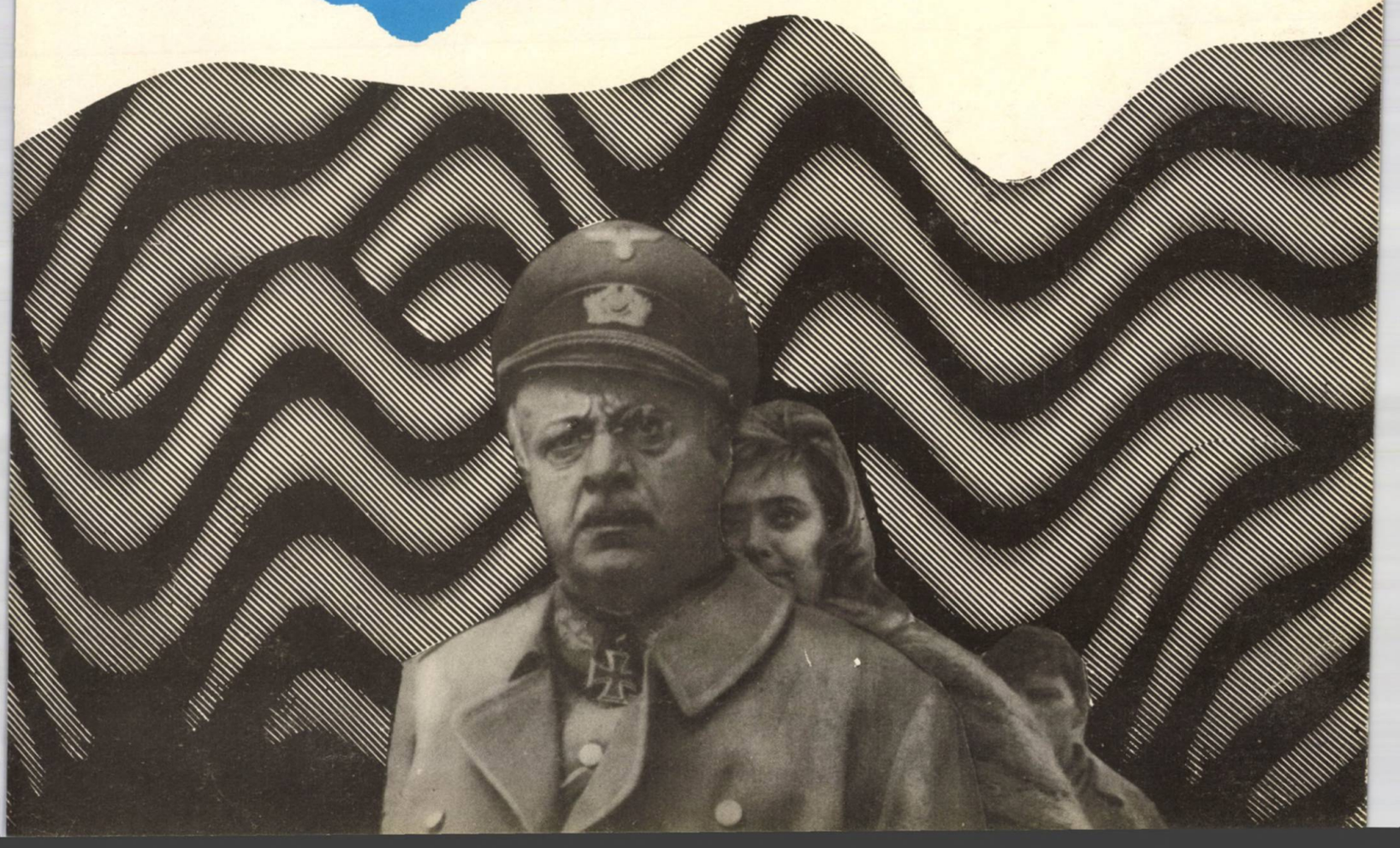

lumea

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIȘTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI, PIAȚA SCÎNTEII, 1, TEL. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", București

2 lei

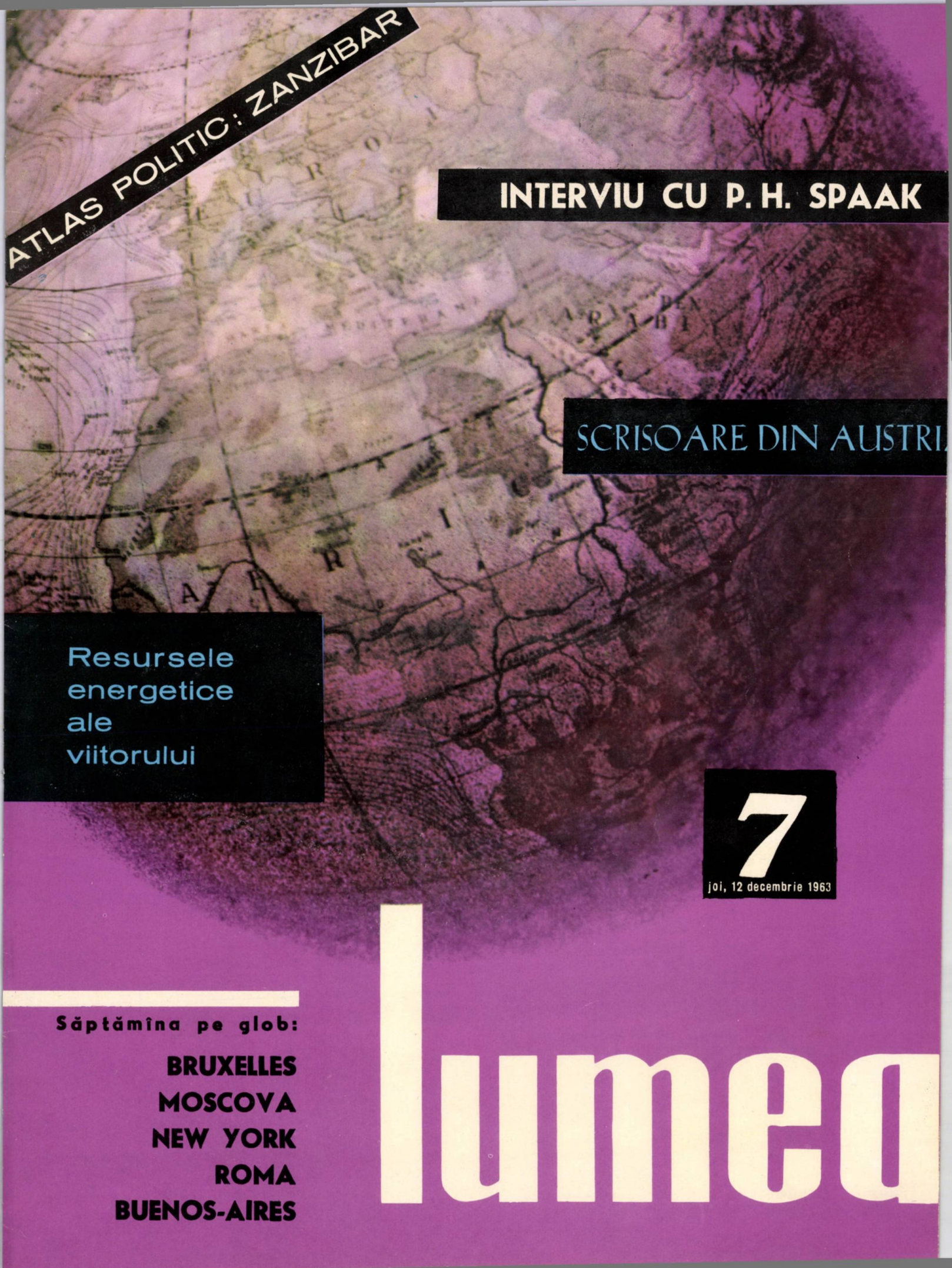

ATLAS POLITIC: ZANZIBAR

INTERVIU CU P. H. SPAAK

SCRISOARE DIN AUSTRI

Resursele energetice ale viitorului

7
joi, 12 decembrie 1963

Săptămîna pe glob:

BRUXELLES
MOSCOVA
NEW YORK
ROMA
BUENOS-AIRES

lumea

MOSCOVA

A. Rolin (Belgia), I. Ehrenburg (U.R.S.S.), Jules Moch (Franţa), O. Lange (Polonia), la conferinţa de presă a Mesei rotunde Est-Vest de la Moscova.

(Telefoto)

VIENA

Primăria oraşului, unul din monumentele arhitectonice ale capitalei Austriei.

lumea

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIȘTILOR
D'N REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ
nr. 7 joi 12 decembrie 1963

În acest număr:

■ **SĂPTĂMÎNA PE GLOB:** NEW YORK — Sfîrșit de sesiune. ROMA — Structura guvernului. LONDRA — Prima vizită la Bonn. NAIROBI — Independența Kenyei. BUENOS-AIRES — Revendicarea continuității. UMTATA — Autoguvernare sau guvernare automată? MOSCOVA — „... plus chimizarea economiei naționale". BRUXELLES — Maratonul continuă. A VIII-A CONFERINȚĂ A MESEI ROTUNDE EST-VEST DE LA MOSCOVA.

■ **COMENTAR** de GEORGE SERAFIN

■ **ARTICOLE, NOTE:** Relații cu vechi tradiții, de CARL THEODOR GOSSEN, profesor de filologie romanică la Universitatea din Viena — Asocierea la Piața comună și multiplele ei dezavantaje, de AUREL CERNEA — Resursele energetice ale viitorului, de prof. univ. FLORIN CIORĂSCU — S-a născut o insulă de HENDRIK OTTOSSON — Din nou cazul Strauss.

■ **INTERVIURI:** Cu P. H. SPAAK — Cu delegația de petroliști romîni care a vizitat S. U. A.

■ **REPORTAJE:** În drumeție prin Tirol, de GRETA GRAUR — Vechi și nou pe malurile Vltavei, de MIKULAS SURAN.

■ **DOCUMENTAR:** Zanzibar, de R. ȚIULESCU

■ **CĂRȚI:** RALPH LAPP: „Strategia anihilării" — de Z. FLOREA

■ **PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ:** New York Herald Tribune, Politica, Za rubejom, Gazette de Lausanne; Un articol de DREW PEARSON: Marea încercare.

■ **PROFIL:** Hayato Ikeda

■ **FIȘIER:** Reciprocitate

■ **ÎN PRESĂ — ACUM 50 DE ANI ■ DOSAR**

■ **BREVIAR ■ POȘTA REDACȚIEI**

■ **ÎN SUPLIMENT:** CORNELIU MĂNESCU — Despre politica externă a R. P. Romîne.

PAUZĂ FEBRILĂ

Fără a marca vreun eveniment excepțional prin sine însuși, săptămîna politică internațională a înregistrat în Occident o intensă și agitată activitate.

Asistăm în toate marile capitale vest-europene la o complexă operație de reconsiderări, calcule, tatonări — la încercarea de a realiza ceea ce săptămînalul *France Observateur* numește o „redistribuire a cărților". Este, în fond, etapa previzibilă și așteptată de observatorii politici în urma dispariției brutale a lui John F. Kennedy. Implicațiile — pe planul relațiilor interaliate — ale noii situații au ramificații atît de ample, ating sectoare atît de diverse, readuc în scenă la punctul lor de plecare atîtea fire ale nodului nord-atlantic încît *Sunday Times* se consideră îndreptățită să constate că: „tragedia de la Dallas a făcut ca aliații să devină brusc conștienți de totala lor dependență de capriciile politicii interne americane".

Reîntîlnită în formulări diferite dar cu o frecvență semnificativă în numeroase comentarii, ideea exprimată de ziarul londonez are în vedere acele sfere ale activității nord-atlantice care polarizează principalele divergențe ale relațiilor interoccidentale: concepția asupra structurii N.A.T.O., în general, și a structurii sale militare, în particular, Piața comună — cu aspectele sale interne și externe — și, în sfîrșit, dar nu mai puțin important, evoluția ulterioară a relațiilor cu U.R.S.S. și celelalte țări socialiste.

Aceasta explică identitatea întrebărilor ce se pun astăzi simultan la Paris, Londra și Bonn: Cine va avea rolul conducător în cadrul alianței? Care din concepțiile militare proclamate va prevala în N.A.T.O.? Ce tendințe și puncte de vedere vor triumfa în complicatul sistem al Pieței comune? Relațiile cu Estul vor urma linia aleasă de Kennedy? Și cum răspunsurile sînt legate organic de obiectivele urmărite de fiecare parte, se procedează la o febrilă și stăruitoare disecție a fiecărei probleme, se reconsideră cu minuțiozitate valoarea fiecărui atu, se cîntăresc cu grijă șansele și riscurile fiecărei acțiuni.

Dar, dacă de partea răsăriteană a Atlanticului se cunosc cu un coeficient însemnat de certitudine datele și pozițiile fiecărui component european al alianței, în fața tuturor se ridică o mare necunoscută: care este poziția netă față de toate aceste probleme a noului președinte american, Lyndon Johnson. Pentru că totul trebuie raportat la linia pe care va înțelege s-o urmeze președintele principalului stat al alianței, al cărui rol conducător, chiar dacă este contestat de unii, se dezvăluia în toate multiplele fațete ale relațiilor interoccidentale.

În declarațiile făcute pînă acum, Lyndon Johnson a confirmat în cîteva rînduri că nu înțelege să abandoneze linia urmată de predecesorul său în unele probleme-cheie ale politicii externe și interne ale S.U.A. În așteptarea unor acte de stat și, eventual, a discursului pe care urmează să-l pronunțe la 17 decembrie în fața O.N.U., au fost reținute declarațiile sale că va căuta în continuare căi de apropiere cu U.R.S.S. și de menținere a destinderii, că este întrutotul de acord cu Tratatul de la Moscova pentru interzicerea parțială a experiențelor nucleare, că Statele Unite trebuie să rămînă „puternice" pe plan militar și în același timp să dea dovadă de „spirit de dreptate, de moderație și răbdare", că dorește o sporire a schimburilor comerciale cu străinătatea, că înțelege să mențină colaborarea oamenilor care au lucrat cu predecesorul său.

După părerea unanimă a observatorilor politici, în fața președintelui Johnson se află însă cu prioritate de urgență problemele interne ale Americii. Menționate de actualul președinte în succesiunea de mai jos, aceste probleme sînt: legea pentru reducerea impozitelor, o nouă legislație în materie de drepturi civile și crearea unui număr mare de slujbe.

Va reuși oare Lyndon Johnson să fie „primul sudist devenit președinte de la războiul civil, care ar avea cinstea de a vindeca rănile țării?" — se întreabă Walter Lippmann. Analizînd situația pe care trebuie s-o confrunte președintele, comentatorii și observatorii politici desprind un număr de factori pe care îi consideră de natură a-l favoriza: competența sa în problemele interne, îndelungata și temeinica cunoaștere a Congresului și mai ales „dispoziția țării de a-l ajuta".

În tot cazul, proiectele de legi menționate vor intra în dezbaterea Camerei Reprezentanților abia în ianuarie (o mare reușită — se consideră, a lui Johnson), și se știe că președintele dispune de un mandat limitat de timp: anul 1964 este anul noilor alegeri prezidențiale. Dispariția bruscă a lui John Kennedy a răsturnat toate aranjamentele electorale inițiale ale celor două partide.

Dar incertitudinile situației grevează asupra vieții politice și impun „o pauză" în ritmul de desfășurare a acesteia. Între timp, Europa atlantică așteaptă. Dar nu pasiv. Dimpotrivă...

La Paris, generalul De Gaulle este scrutat cu atenție pentru a i se ghici gîndurile. Relațiile sale cu S.U.A. rămîn marele semn de întrebare pentru aliații apuseni. Se consideră ca puțin probabilă posibilitatea unei întîlniri între el și Johnson înaintea alegerilor americane. Și aceasta pentru că, consecvent cu sine însuși, președintele Franței nu pare dispus a-și modifica punctele de vedere nici în ce privește forța de șoc atomică franceză — refuzînd deci integrarea forțelor sale în N.A.T.O. — nici în ce privește strategia generală a pactului, nici față de mecanismul relațiilor externe ale Pieței comune.

La Londra, ministrul britanic al afacerilor externe, Butler, consideră că un rol mai important decît oricînd revine Angliei în elaborarea politicii occidentale, atît în relațiile diplomatice Est-Vest, cît și în domeniul intensificării schimburilor comerciale și al politicii financiare internaționale.

La Bonn se remarcă faptul că Erhard a indicat la Washington că „europenii trebuie să ajute noului președinte să creeze o coeziune mai strînsă a alianței". Respingînd ideea unei medieri a țării sale între Franța și S.U.A., Erhard și-a exprimat speranța că R.F.G. va contribui la lichidarea „dezordinii și încordării" dintre cei doi aliați.

Așadar, Europa atlantică așteaptă. O Europă în care situațiile de provizorat prevalează: Anglia — cu un nou guvern și în ultimul an dinaintea alegerilor; R.F.G. — cu un nou cancelar, dar și ea în prolog preelectoral; Italia — un guvern proaspăt, care abia urmează să primească investitura parlamentară. Situație aproape similară în Grecia, mai gravă în Turcia, unde criza guvernamentală nu și-a găsit încă soluția. Și alături de această Europă, totuși dincolo de ea, peste ocean, Statele Unite ale Americii, cu un președinte care a preluat această funcție în urma asasinării predecesorului său și dispunînd de un mandat limitat în timp de alegerile prezidențiale de anul viitor.

Dar agenda diplomatică a alianței occidentale este încărcată. O primă probă a confruntărilor diferitelor poziții a avut loc la recenta sesiune a U.E.O. — soldată cu respingerea de fapt a planului american al forțelor nucleare multilaterale și cu revelația găsirii, în această problemă, a unei platforme comune franco-britanice. Vor urma însă sesiunea ministerială a N.A.T.O., apoi conferința GATT. În plus, un încărcat program de vizite și contacte între conducătorii de stat occidentali urmărind fie elucidarea unor poziții, fie coordonarea lor.

Este de înțeles interesul opiniei publice mondiale pentru scena politicii occidentale. În fond, această politică a influențat și va influența climatul în care se vor dezvolta ulterior relațiile internaționale în ansamblul lor. De aceea, rezultatului tuturor acestor acțiuni li se atribuie în mod firesc importanța cunoscută.

Dacă ele vor marca opțiunea pentru o politică realistă, de lucidă apreciere a realităților contemporane, dacă ele, răspunzînd spiritului vremii, vor veni în întîmpinarea inițiativelor constructive ale țărilor socialiste și ale tuturor forțelor progresiste din lume, fără îndoială că ele vor fi salutate și sprijinite de întreaga opinie publică mondială. Problema bunelor relații internaționale, a promovării spiritului coexistenței afectează mase mult prea largi pentru a admite vreun moment de răgaz. Este concludentă în acest sens participarea larg reprezentativă și rezoluțiile adoptate la recenta conferință a mesei rotunde de la Moscova. A înțelege tendințele majore ale umanității în momentul istoric actual, a le sprijini — aceasta este prima datorie a fiecărui cetățean sau guvern atașat cauzei păcii.

George SERAFIN

NEW YORK

Sfîrșit de sesiune

În sălile de ședință ale sediului O.N.U. sînt dezbătute ultimele puncte ale agendei.

Luni seara, Comitetul nr. 2 și-a încheiat lucrările. Se așteaptă, după cum s-a anunțat aici, ca la 17 decembrie, peste o săptămînă, să se tragă cortina peste abundenta și intensa activitate a celei de-a 18-a sesiuni a Adunării Generale. În această secvență finală au început să apară, ca de obicei, primele aprecieri de bilanț, alături de primele preocupări pentru următoarea sesiune — a 19-a. „Deși sesiunile noastre sînt sezoniere — spunea zilele trecute un vechi diplomat — pregătirea lor este permanentă".

Ritmul lucrărilor își păstrează sau chiar își mărește cadența, un mare număr de delegați participă la examinarea problemelor, în toate comitetele. Să facem un succint tur de orizont.

Una din cele mai vii și mai laborioase activități se desfășoară în Comitetul 3, unde se dezbate propunerea inițiată de delegația română, măsuri menite să promoveze în rîndurile tineretului idealurile de pace, respect reciproc și înțelegere între popoare. De la cei șase coautori inițiali care s-au alăturat proiectului, numărul lor a crescut treptat la 10, apoi la 13, iar în ședința de luni după masă, reprezentanta noastră, Maria Groza, a anunțat comitetul că documentul este sprijinit de 16 coautori. Devenit „document de lucru", textul declarației constituie în prezent obiectul unor dese consultări, la care își aduc contribuția mai multe delegații, prin propuneri și sugestii, fapt considerat de cercurile diplomatice de aici ca o incontestabilă dovadă a interesului crescînd față de educația și formarea viitoarelor generații, în strînsă corelație cu aspirațiile de pace și apropiere între popoare.

O problemă dezbătută în altă sală, a Comitetului 6, a confirmat larga preocupare față de situația și perspectivele tineretului. În cadrul punctului privind răspîndirea cunoștințelor de drept internațional, numeroși vorbitori au subliniat deosebita atenție care trebuie acordată principiilor juridice expuse în fața studenților, astfel încît să se excludă din învățămînt orice teorii care pledează pentru război, ură de rasă, militarism etc. și să se generalizeze răspîndirea ideilor de menținere a păcii, de folosire a mijloacelor pașnice de rezolvare a problemelor internaționale, de înțelegere reciprocă, de progres și bunăstare.

Consiliul de Securitate, după ce a adoptat în unanimitate o rezoluție propusă de Norvegia, în care se recomandă extinderea embargoului asupra armelor destinate Africii de sud iar guvernul acestei țări este condamnat pentru că nu respectă hotărîrile anterioare ale O.N.U., s-a întrunit din nou pentru a examina situația din coloniile portugheze. Ministrul de externe al Portugaliei, Nogueira, venit anume de la Lisabona pentru a-l invita pe secretarul general U Thant să viziteze Angola și Mozambic, a primit replici tăioase din partea unor delegați africani care au combătut manevra și au subliniat că Portugalia a ignorat pînă acum toate rezoluțiile referitoare la coloniile acesteia.

Dezbaterile din Consiliul de Securitate au coincis cu audierea în aceeași după-amiază a căpitanului Galvao, binecunoscut opiniei publice cu prilejul capturării vasului portughez Santa Maria. Venit din Brazilia, unde a primit azil politic, Galvao a înfruntat riscul extrădării de către autoritățile americane, pentru a depune în fața Comitetului 4, împotriva regimului lui Salazar și a politicii lui coloniale. Deși nu toți delegații africani s-au declarat de acord cu unele puncte de vedere ale sale privind problemele Africii, gestul său a fost interpretat ca un act de curaj și ca un precedent menit să confirme dreptul organelor O.N.U. de a audia, potrivit hotărîrilor lor, pe orice persoană, fără nici un fel de restricții sau presiuni.

Aceeași problemă a fost adusă săptămîna trecută și în fața plenumului Adunării Generale, care a adoptat o rezoluție propusă de Comitetul 4, cerînd Consiliului de Securitate să ia măsuri pentru aplicarea propriilor sale hotărîri și invitînd Portugalia — pentru a cîta oară — să recunoască teritoriilor sale coloniale dreptul la autodeterminare. Tot în Adunarea Generală, timp de o săptămînă, circa cincizeci de delegații au participat la dezbateri pe marginea raportului Comitetului special al celor 24, însărcinat să examineze situația privind aplicarea Declarației asupra acordării independenței țărilor și popoarelor coloniale.

Principalul comitet al Adunării Generale (nr. 1) a votat prin aclamații, joia trecută, două rezoluții privind explorarea și utilizarea spațiului cosmic în scopuri pașnice. Reprezentanții celor două mari puteri mondiale, U.R.S.S. și S.U.A., au declarat în ședință că guvernele lor vor respecta prevederile proiectului de declarație adoptat.

În aceeași ședință (joia trecută) comitetul a fost în unanimitate de acord să remită următoarei sesiuni a O.N.U. punctul înscris pe ordinea de zi din inițiativa delegației țării noastre: „Acțiuni pe plan regional în vederea îmbunătățirii relațiilor de bună vecinătate între state europene aparținînd unor sisteme politice diferite". Această hotărîre, luată în urma unei declarații pozitive a președintelui comitetului, Schurmann, constituie rezultatul unor îndelungi și multilaterale consultări și discuții între delegații. Cu acest prilej, în rîndul diplomaților s-a remarcat că este vorba de o temă nouă adusă în fața O.N.U., că importanța ei pentru destinderea în Europa cere discuții ample care pot fi asigurate mai lesne în cadrul sesiunii a 19-a. Propunerea țării noastre, prezentă în continuare pe agenda O.N.U., este apreciată aici ca o contribuție activă menită să încurajeze destinderea în Europa și în restul lumii prin măsuri colaterale, ca un mijloc favorabil găsirii unor soluții pentru alte probleme internaționale.

Unul din cele mai aglomerate și active comitete (nr. 2, pentru probleme economice și financiare) a început să discute vinerea trecută despre problema folosirii în scopuri pașnice a resurselor eliberate prin dezarmare.

S-a adoptat o rezoluție cerînd Consiliului economic și social să examineze toate aspectele acestei probleme, inclusiv posibilitatea creării unui grup de lucru cu scopul de a accelera activitatea de studiere și de a prezenta un raport la cea de-a 19-a sesiune.

Să revenim acum în sala Adunării Generale, unde luni dimineața a avut loc ședința festivă de aniversare a 15 ani de la adoptarea Declarației drepturilor omului. Cu acest prilej au vorbit despre însemnătatea evenimentului președintele Adunării Generale, Sosa-Rodriguez, secretarul general U Thant, Fedorenko, reprezentantul permanent al U.R.S.S. la O.N.U., A. E. Stevenson (S.U.A.), P. Dean (Anglia), R. Seydoux (Franța) și alții. Astă seară are loc în aceeași sală, potrivit unei tradiții încetățenite aici, un concert închinat acestei zile. Printre artiștii care își dau concursul se disting renumita soprană americană Leontine Price și artistul francez Louis Jourdan, care va citi preambulul Declarației drepturilor omului.

L. RODESCU

New York, 10 decembrie

Sub lozinca „Discriminarea rasială în afara legii", la Londra a avut loc o mare manifestație organizată din inițiativa „Mișcării pentru eliberarea coloniilor"

ROMA

Structura guvernului

„Noul guvern de centru-stînga și-a început, în sfîrșit, navigația care nu se anunță ușoară" — scria ziarul *Corriere della Sera* la începutul săptămînii, după ce se anunțase că miniștrii noului cabinet Moro au depus jurămîntul. Transferul ministerial s-a îndeplinit în primele zile ale săptămînii, noii membri ai guvernului preluîndu-și posturile de la cei ai guvernului de tranziție Leone. Primul ministru, Aldo Moro, își prezintă declarația-program în fața parlamentului joi, 12 decembrie. După aprecierile ziarelor, dezbaterile parlamentare vor dura 4 sau 5 zile în Camera Deputaților și 3 sau 4 zile în Senat, urmînd ca în jurul datei de 21 decembrie guvernul să se considere investit în mod oficial.

Votul de investitură nu face obiectul nici unor îndoieli — cabinetul actual dispunînd în teorie de o majoritate confortabilă în Camera Deputaților (259 deputați democrat-creștini, 87 socialiști, 33 social-democrați și 8 voturi considerate „mixte", dintre care 6 ale deputaților republicani — deci un total de 387 din 630). Există însă o serie de dubii în ce privește stabilitatea majorității de care se va bucura guvernul în exercițiul funcțiunii sale. Grupul deputaților aparținînd aripii de stînga a partidului socialist, care s-ar putea ridica pînă la 40 de mandate, și-a anunțat dezacordul cu felul în care acest partid este reprezentat în guvernul Moro. Pentru moment, nu se știe ce atitudine vor adopta acești deputați. Ziarele subliniază, citînd declarațiile unora dintre liderii acestei aripi, că deputații socialiști de stînga s-ar putea abține de la vot, ar putea părăsi sala de ședințe în mod demonstrativ în momentul votului de investitură, sau ar putea vota chiar împotrivă. Grupul parlamentar al acestei fracțiuni a anunțat că va ține o reuniune la 15 decembrie pentru a-și fixa atitudinea. Liderii ei, Vecchietti și Foa, care nu sînt reprezentați în guvern, au făcut, deocamdată, declarații în care subliniază că nu vor accepta ca participarea partidului socialist în guvernul Moro să depășească limitele programatice stabilite la recentul congres al partidului.

Și în partidul democrat-creștin se manifestă unele rezerve. Grupul de centru al acestui partid a anunțat, de asemenea, că va prezenta o moțiune contrarie guvernului astfel constituit, iar unul din grupurile considerate „de stînga", cel al fostului premier Fanfani — care de asemenea nu figurează printre membrii noului guvern — și-a exprimat printr-una din publicațiile sale, *Nouve Cronache*, nemulțumirea față de slaba reprezentare a acestei fracțiuni în cabinetul actual. (Numai două din cele 15 portofolii deținute de democrat-creștini revin unor reprezentanți ai acestei aripi).

Și în ce privește participarea partidului republican discuțiile în vederea constituirii cabinetului au prilejuit controverse. Unul din fruntașii cei mai cunoscuți ai acestui partid, La Malfa, cunoscut ca inițiator și sprijinitor al formulei de centru-stînga, nu figurează în actualul guvern, ca urmare a complicatelor pertractări care au precedat atribuirea portofoliilor.

Expresiile de nemulțumire și rezervele manifestate în diferite sectoare ale vieții politice italiene după constituirea guvernului oglindesc, de fapt, felul în care diferitele partide își consideră amenințate interesele sau programele de componența noului guvern. Pînă la prezentarea oficială a declarației-program și chiar cîteva zile după aceea, pînă cînd reprezentanții parlamentari ai partidelor își vor preciza punctele de vedere, nu se poate cristaliza o imagine clară a situației politice. Se pot face însă de pe acum anumite aprecieri: de exemplu, felul în care au fost atribuite „portofoliile cheie" în domeniul politicii trezește rezerva aripii de stînga a partidului socialist. Este vorba în special de ceea ce liderul acestei fracțiuni, Vecchietti, a denumit „binomul Saragat-Andreotti" (primul dintre aceștia, lider al partidului social-democrat, este ministru de externe, iar celălalt, democrat-creștin, este ministru de război). Ambii sînt cunoscuți ca sprijinitori ai „politicii atlantice" cu toate obligațiile și angajamentele decurgînd de aici pentru Italia, și lucrul acesta este criticat de grupul socialiștilor de stînga, a căror moțiune la congresul partidului lor sublinia opoziția față de Pactul Atlantic și față de înarmarea nucleară.

Pe de altă parte, anumite aspecte ale politicii economice a noului guvern, și mai ales prezența unui reprezentant al partidului socialist — Gioletti — în postul de ministru al bugetului, provoacă rezervele anumitor cercuri economice, rezerve oglindite în atitudinea centrului democrației-creștine și a unor organe de presă. (Un ziar de dreapta ca *Messaggero* considera că trebuie să sublinieze că guvernul de centru-stînga își va desfășura activitatea „într-un moment deosebit de delicat al vieții sociale și economice italiene". Ziarul consideră, mai ales, că trebuie de la început evitat „pericolul" unei „alunecări de la politica de centru-stînga spre politica unui front popular").

Organul central al P.S.I., *Avanti*, care nota cu satisfacție faptul că reprezentanții socialiști dețin șase portofolii, inclusiv funcția de vicepremier (revenind liderului Pietro Nenni) subliniază că participarea membrilor partidului socialist la guvern „este structurată în punctele-cheie ale acțiunii de reînnoire pe care P.S.I. dorește să o desfășoare pentru a modifica în sensul dreptății și progresului organizarea societății italiene". „Participarea P.S.I., continuă ziarul, e centrată pe sectoarele în care se prevede o mai vastă acțiune de reformă și o hotărîtă reorientare față de practicile trecutului, și anume în sectoarele planificării, organizării constituționale, cercetărilor științifice, sectoare în care se așteaptă un complex de reforme urgente începînd cu domeniul construcțiilor urbane și pînă la reforma sistemului sanitar".

Pînă acum este încă neclar în ce sens intenționează să acționeze guvernul pentru a obține aceste reforme, și mai ales care va fi rolul reprezentanților P.S.I. în urgentarea și extinderea lor. O publicație săptămînală, *Europeo*, reproducea recent o declarație a unei personalități financiare, Remo Ferrara, care nota, din programul economic al guvernului, anumite puncte, apreciindu-le ca pozitive. El credea că poate distinge astfel un mai adecvat sistem de acordare de credite, „pe baze precise de prioritate, intervenind mai ales în anumite regiuni unde se simte nevoie, și în favoarea industriei mici și mijlocii". El sublinia, de asemenea, că în programul fiscal al guvernului „în loc de a se anunța obișnuitele reforme care apoi nu sînt niciodată traduse în practică, se exprimă voința de a spori fluxul veniturilor prin intervenții imediate în domeniul evaziunilor fiscale și prin anularea unora dintre excepții".

„Formarea guvernului a spulberat definitiv campaniile alarmiste ale anumitor sectoare economice — nota în continuare economistul Ferrara. E vorba de deformările realității susținute de anumite cercuri interesate care căutau să atribuie primejdiile și dificultățile existente în situația obiectivă, dificultăți conjuncturale sau de structură, experienței de centru-stînga. Este evident acum că, resemnîndu-se cu constituirea guvernului Moro, cu inevitabilitatea formulei de centru-stînga, aceste cercuri bat în retragere și că se pot face previziuni bazate pe o încredere foarte moderată, însă realistă".

«În realitate, scria ziarul *Il Giorno* îndată după constituirea cabinetului, guvernul Moro are o cale precisă și o răspundere serioasă. El trebuie să meargă pe calea destinderii; el oglindește voința maselor populare care manifestă, pe bună dreptate, suspiciuni față de reformele promise de sus, într-o atmosferă de paternalism de tipul Bismarck, și care cer nu numai o parte mai dreaptă din beneficiile „miracolului economic" ci, mai ales, o participare directă la viața și conducerea țării».

Mircea IVĂNESCU

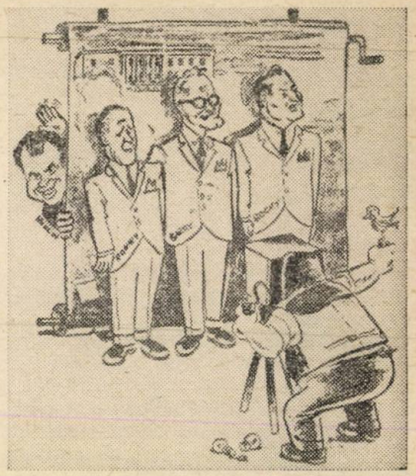

Prezumtivii candidați republicani într-o poză de familie (Din Cleveland Press)

MOSCOVA

„...plus chimizarea economiei naționale"

Actuala plenară a C.C al P.C.U.S., care se desfășoară în Palatul Congreselor din Kremlin, este consacrată chimiei. P.C.U.S. consideră această acțiune drept o condiție de cea mai mare importanță a avîntului agriculturii și creșterii bunăstării poporului.

Dacă Lenin ar putea vedea astăzi revoluția tehnico-științifică care se înfăptuiește în U.R.S.S., probabil că celebra formulă „Comunismul este Puterea sovietică plus electrificarea întregii țări" s-ar completa cu — „plus chimizarea economiei naționale". Această idee, exprimată în raportul primului secretar al C.C. al P.C.U.S., Nikita Hrușciov, a fost entuziast salutată de miile de participanți la lucrările plenarei.

Actuala plenară a fost precedată de o amplă dezbatere în opinia publică sovietică. Presa a publicat numeroase articole ale unor cunoscuți savanți și practicieni asupra problemelor de bază ce le ridică perspectiva dezvoltării chimiei. Mulți dintre aceștia sînt prezenți la plenară. Printre ei figurează academicieni, președinți de colhozuri, fruntași în agricultură etc.

În ultimul deceniu bilanțul activității economice este deosebit de însemnat. O cifră elocventă: producția industrială globală a crescut în această perioadă de 2,7 ori. Am putea spune că alături de gigantul pe care l-a reprezentat industria U.R.S.S. în 1953, au crescut aproximativ încă doi giganți asemănători.

Nu este pentru prima oară cînd partidul dezbate problemele dezvoltării industriei chimice. Încă în cadrul plenarei din mai (1958) a C.C. al P.C.U.S. a fost adoptat programul dezvoltării „Chimiei mari" și de atunci țara a primit zeci de noi întreprinderi chimice moderne.

În raportul la plenară se arată că în viitorii șapte ani, producția globală va crește în principalele ramuri ale chimiei mai bine de trei ori, producția de îngrășăminte minerale va spori și mai mult, iar producția de mase plastice și rășini sintetice va crește de 6—7 ori. Vor fi construite 200 întreprinderi noi, iar 500 de întreprinderi în funcțiune vor fi reconstruite. Ca urmare a dezvoltării chimiei, în anii următori populația țării va primi o mare cantitate de țesături, încălțăminte, confecții, tricotaje și multe alte bunuri.

Ritmul mediu anual de creștere a producției chimice pînă în anul 1970 va fi de 17—19 la sută. Pentru anul 1970 în U.R.S.S. se prevede o producție de 3 500 000—4 000 000 tone de mase plastice și rășini sintetice, adică de 7 ori mai mult decît se produc în prezent.

Potrivit calculelor efectuate de specialiști, producția de utilaj chimic va trebui sporită (ținînd seama de nevoile altor ramuri ale economiei naționale) de aproximativ 4 ori.

Suma totală a cheltuielilor pentru lucrările capitale în industria chimică în decurs de șapte ani se va cifra la 42 miliarde ruble, dintre care numai pentru chimizarea agriculturii vor fi alocate 10,5 miliarde ruble.

Pentru omul sovietic dezvoltarea economiei urmărește în ultima analiză rezolvarea sarcinii principale: de a cîștiga întrecerea cu capitalismul și de a asigura cel mai înalt nivel al bunăstării poporului. Economiile importante și rentabilitatea colosală pe care le vor oferi chimia nu se materializează numai prin noi mase uriașe de bunuri la prețuri ieftine, ele constituie, de asemenea, o nouă acumulare a avuției naționale și, prin urmare, lărgirea fondurilor sociale cu care se vor construi noi locuințe, școli, palate de cultură, instituții medico-sanitare etc. În următorii șapte ani venitul global net de pe urma măsurilor în domeniul chimizării industriei și agriculturii va reprezenta aproape 57 miliarde ruble.

Raportul a acordat o mare atenție experienței fruntașilor în producția industrială și colhoznică, activității oamenilor de știință etc. Primul secretar al C.C. al P.C.U.S. a amintit de scrisoarea unui grup de oameni de știință-chimiști adresată C.C. al P.C.U.S. care propun îmbunătățirea folosirii îngrășămintelor minerale. Exemplul oferit de șeful de echipă V. Svetlicinii, calculele teoretice ale cunoscutului selecționer V. Pustovoit și acad. P. Lukianenko, sînt citate, în raportul său, de N. S. Hrușciov. Asemenea oameni — practicieni ai producției industriale și agricole, specialiști și oameni de știință în domeniul chimiei — participă în număr mare la plenara C.C. al P.C.U.S. Printre miile de comuniști și oameni de partid ei se consideră ca soldați ai armatei care schimbă natura societății și natura solului în interesele oamenilor, folosesc chimia ca un puternic mijloc pentru transformări sociale.

Mark MAXIMOV

comentator al agenției de presă Novosti

Moscova, 10 decembrie

NAIROBI

Independența Kenyei

Astăzi în fața unui număr impresionant de participanți la mitingul din Piața Parlamentului din Nairobi, în prezența reprezentanților statelor africane și din alte continente, ai mișcărilor de eliberare națională din țările coloniale și ai diferitelor organizații obștești din Africa, Asia, Europa, America de Sud și de Nord, primul ministru Jomo Kenyatta proclamă independența de stat a Kenyei.

Steagul tricolor (negru-roșu-verde, cu stema reprezentînd tradiționalul scut cu săgeți) înălțat pe turnul clădirii parlamentului, va simboliza independența, ruptura cu trecutul colonialist fiind marcată de plecarea solemnă și definitivă a guvernatorului englez.

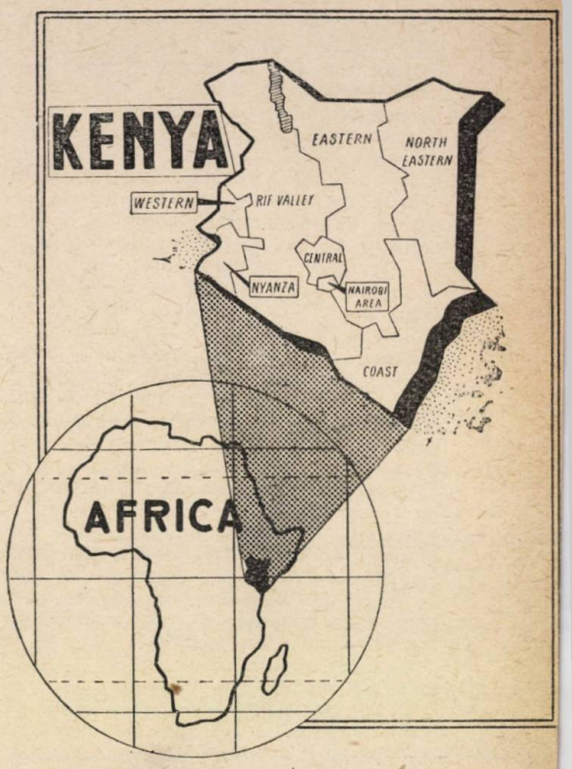

Explozii de bucurie — specifice temperamentului kenyoților — au marcat zilele acestui decembrie: manifestare firească a unui popor greu încercat de asuprire și represiuni, divizat de obiceiuri și credințe diferite, învrăjbit de uneltirile stăpînitorilor colonialiști, care acum se vede stăpîn în casa lui și, ca atare, este foarte receptiv la chemarea lansată de primul ministru Jomo Kenyatta: unitate în jurul cauzei naționale, pentru victoria luptei cu moștenirea grea a trecutului.

S-a spus adesea despre Kenya că este o țară săracă. Afirmația aceasta a fost combătută recent într-o întîlnire cu ziariștii de către cel mai tînăr membru al guvernului, Tom Mboya, ministru al justiției și problemelor constituționale. El a precizat că este vorba nu de o țară săracă, ci de o țară secătuită de o minoritate de exploatatori. Kenya este bogată — a spus ministrul — se pune însă problema să-i valorificăm bogățiile, și aceasta în folosul majorității populației.

Relația industrializare-agricultură se pune și pentru Kenya ca și pentru multe alte țări africane. Ambii termeni ai acestei interdependențe pun problema amplasării geografice a populației. Suprafața de 562 000 km pătrați a Kenyei nu este în egală măsură locuită. 85 la sută din populație este actualmente concentrată în sud-estul țării, pe platoul dominat de Muntele Kenya (5 199 m înălțime). Dintre cei 8 676 000 locuitori, circa 6 milioane sînt africani, 200 000 indieni, 65 000 europeni, 40 000 arabi.

Kenya are nevoie de școli. La o populație cu un procent de peste 80 la sută analfabeți, școlile existente reușesc să cuprindă doar vreo 900 000 de copii în cursul elementar și vreo 20 000 de elevi în cel mediu. Numărul studenților (inclusiv cei care învață în străinătate) se ridica în 1952 la 4 517.

Împărțirea teritorială moștenită de la administrația colonială (7 districte:

Central, Eastern, Coast, North Eastern, Rift Walley, Western și Nyanza, plus Marele Nairobi, alcătuind al 8-lea district) pune și ea probleme, de care se prevalează în primul rînd opoziția, pentru a susține federalizarea. Împărțirea aceasta este în mare parte artificială, ea neavînd la bază considerente de natură economică sau demografică, ci doar necesități de administrație colonială. Ea nu corespunde nici amplasării teritoriale a principalelor triburi care alcătuiesc populația africană (kikuyu — 19 la sută, Luo — 14,4 la sută, Balahyo — 12,5 la sută, Kamba — 11,7 la sută).

Economia constituie, înainte de orice, problema majoră a Kenyei. Agricultura, în cea mai mare parte înapoiată, deși dominantă în configurația economică a țării, nu reușește să asigure alimentația populației. Plantațiile colonilor, pe care se folosesc metode intensive de cultivare a pămîntului, reprezintă o orientare unilaterală a agriculturii. Ele produc fie cafea, fie ceai, fie sisal. Aceste produse ocupă peste 80 la sută în exportul Kenyei. Deficitul balanței comerciale externe este de peste 30 de milioane de lire sterline.

Există o așa-numită problemă a „frontierelor". Este vorba de regiunea riverană Tana, despre care se bănuie că ar fi bogată în zăcăminte petrolifere și care este populată de nomazi somalieni. Se discută încă dacă această regiune trebuie să facă parte din Kenya independentă sau din Somalia. Conferința tripartită (Kenya, Somalia, Marea Britanie) întrunită în august, la Roma, n-a putut oferi o soluție. Ea va fi găsită probabil de părțile direct interesate, astfel încît să se evite ciocnirile. Acum cîteva zile, agenția *France Presse* avansa probabilitatea încheierii unui acord de asistență mutuală în regiunile de frontieră, între Kenya și Etiopia. La Nairobi se vorbește și despre crearea unei Federații a Africii de Est, grupînd Kenya, Zanzibarul, Tanganika și Uganda. Dar în calea ei mai stau încă obstacole serioase, venind, pare-se, în special din partea guvernului de la Entebbe.

Festivitățile o dată încheiate, Kenya independentă va porni la înfruntarea multiplelor ei probleme. „Cerem fiecărui cetățean din minunata noastră țară o muncă intensă", — a spus Kenyatta, sintetizînd astfel programul imediat al independenței.

Gabriela DOLGU

LONDRA

Prima vizită la Bonn

R. A. BUTLER pleacă astăzi la Bonn, în vederea unor convorbiri de trei zile cu conducătorii vest-germani. El va fi deci cel dintîi ministru de externe britanic care face o vizită oficială în R.F.G. înainte de a merge la Washington sau Paris. Această primă vizită în străinătate în calitatea sa de ministru de externe poate să nu aibă altă semnificație decît aceea decurgînd din necesitatea de a împăca programul diplomatic britanic cu cel vest-german, deși inițial în octombrie, atunci cînd ministrul de externe Schröder făcuse invitația, vizita fusese fixată pentru începutul anului viitor.

În orice caz, un ziar conservator **(Sunday Times)** observă că această vizită „reflectă rolul esențial pe care Germania occidentală, în general, și relațiile anglo-germane, în special, urmează să-l joace în viitorul apropiat".

Nu a fost trecută cu vederea nici importanța faptului că dr. Erhard, cancelarul Germaniei federale, va fi primul care va susține convorbiri directe cu noul președinte american (la 27 decembrie), înaintea oricărui alt membru al alianței N.A.T.O., inclusiv a primului ministru sir Alec Douglas-Home (12 februarie).

Totuși, dl Dean Rusk, secretarul de Stat al S.U.A., este așteptat într-o vizită la Londra la 18—19 decembrie, pentru un schimb de vederi complet asupra situației mondiale, cu primul ministru britanic și cu ministrul de externe. Aici se consideră că vizita dlui Butler la Bonn va oferi guvernului vest-german prilejul de a exercita presiuni asupra ministrului englez, înainte ca acesta să se deplaseze la Paris, în vederea întrunirii la nivel ministerial a Consiliului european (vineri și sîmbătă), precum și înaintea importantelor întîlniri N.A.T.O. care vor avea loc săptămîna viitoare tot în capitala Franței. Ea va constitui totodată, pentru cancelarul Erhard, o ocazie de a sonda politica externă britanică, înainte de întîlnirea sa cu președintele Lyndon Johnson.

Sînt cunoscute problemele în care Germania occidentală ar dori cel mai mult să-l influențeze pe ministrul de externe britanic. Este vorba, printre altele, după cum scrie **Sunday Telegraph**, „să descopere ritmul și amploarea participării britanice la proiectul aparent realizabil al unei flote N.A.T.O. multilaterale, înarmată cu rachete nucleare (cu echipaj mixt)". Problema forței multilaterale a fost inclusă pe ordinea de zi a convorbirilor lui Butler la Bonn la cererea vest-germanilor, care consideră că prin intermediul ei au cea mai mare șansă de a ajunge la declanșatorul nuclear. Devreme ce Franța nu pare să fie interesată în acest proiect, Germania occidentală dorește să obțină sprijinul englez în problema forțelor multilaterale și, mai ales, în ce privește participarea R.F.G.

Este semnificativ faptul că dr. Erhard, într-un interviu televizat în Statele Unite lunea trecută, răspunzînd la o întrebare asupra forțelor navale multilaterale, a spus : „N-aș afirma că proiectul este îngropat. Diferența ar putea să nu fie prea mare ; dar după cîte pot judeca, din punctul de vedere european, R.F.G. este singura țară care a luat o poziție evident favorabilă creării acestor forțe. Franța, cu siguranță, nu va fi interesată de proiect și cred că, în ce privește Marea Britanie, va trebui să așteptăm pînă după alegeri, deoarece dacă forțele multilaterale vor deveni oarecum bilaterale, — americano-vest germane — aceasta nu va corespunde intențiilor inițiale".

Este interesant și faptul că săptămîna trecută dl George Brown, liderul adjunct al partidului laburist, a reușit să obțină la Conferința parlamentară vest-europeană de la Paris aprobarea unui amendament în virtutea căruia toate referințele la forțele navale multilaterale au fost excluse dintr-o rezoluție asupra forțelor nucleare N.A.T.O. El a numit proiectul „o farsă multilaterală", care ar putea prejudicia speranțele în legătură cu destinderea Est-Vest.

Fără îndoială că liderii vest-germani vor profita de vizita dlui Butler pentru a sonda sinceritatea discursurilor recente pe care el, ca și premierul Douglas-Home, le-a ținut recent în sprijinul unei destinderi între Est și Vest și în favoarea unui anumit acord de neagresiune implicînd acreditarea unor observatori. Conducătorii vest-germani ar dori ca guvernul englez să nu inițieze nici o acțiune unilaterală în această direcție, adică fără consimțămîntul unanim al N.A.T.O., chiar dacă asemenea acțiuni ar avea în vedere scopuri interne preelectorale.

Altă problemă pendinte între R.F.G. și Anglia este costul întreținerii armatei engleze de ocupație pe Rin, subiect discutat și de dl Boyd Carpenter, ministru al tezaurului, împreună cu dl Dahlgruen, ministrul de finanțe vest-german, săptămîna trecută. Englezii fac presiuni pentru ca Bonnul să plătească și cele 27 de milioane restante pentru cumpărăturile militare și civile cu care vest-germanii au promis că vor contribui la întreținerea trupelor britanice (acordul inițial prevăzînd cumpărături în valoare de 100 milioane de dolari) ; englezii insistă ca aceste plăți să fie efectuate înainte de 31 martie — data expirării actualei înțelegeri, valabilă pentru doi ani.

Este semnificativ, pe alt plan, faptul că, în timpul primei conferințe de presă a dr-lui Erhard în calitate de cancelar, acesta a spus că speră în reluarea convorbirilor privitoare la aderarea Marii Britanii la Piața comună, după alegerile generale din această țară. Importanța acordată la Londra acestor convorbiri poate fi apreciată judecînd după faptul că dl Butler este întovărășit la Bonn de un grup neobișnuit de numeros de demnitari, între care se numără și sir Harold Caccia, subsecretar de stat la Ministerul de Externe, director al personalului Ministerului de Externe.

Aici se vorbește despre sir Harold Caccia ca despre un succesor posibil al dlui Dirk Stikker, secretar general al N.A.T.O., care este suferind.

John GRITTEN

Londra, 9 decembrie

BUENOS AIRES

Revendicarea continuității

Printre evenimentele semnificative ale actualității argentiniene, dominate în primul rînd de recenta măsură privind anularea contractelor guvernamentale cu societățile petroliere străine, se înscrie și greva națională declarată săptămîna trecută, din inițiativa Confederației Generale a Muncii, care cuprinde 2 500 000 de membri.

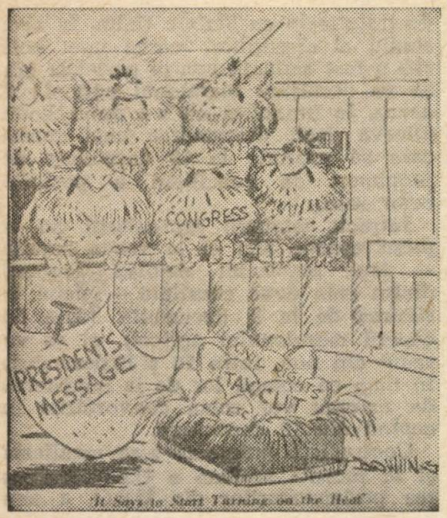

„În mesaj scrie că ar trebui pornit incubatorul" (din New York Herald Tribune)

Între actul progresist al anulării contractelor cu monopolurile care acaparaseră petrolul Argentinei și această mare acțiune a clasei muncitoare există o interferență pe planul general al luptei pentru dezvoltarea țării pe calea independenței naționale și a progresului social. Greva generală are semnificația unui impuls pentru *continuarea* transformărilor. Dacă decretul pentru anularea contractelor cu monopolurile petroliere constituie o măsură de redresare a unei economii anemiate de dominația capitalului străin, greva generală revendică înlăturarea consecințelor *politice și sociale* ale acestei dominații.

Clasa muncitoare a îmbinat deseori revendicările sale economice și sociale cu lupta pentru apărarea intereselor naționale prejudiciate de jaful capitaliștilor străini. În anii din urmă, acest caracter al luptelor muncitorești a devenit tot mai pronunțat. În 1958, muncitorii argentinieni au declarat o grevă generală de protest împotriva împrumuturilor înrobitoare ale Fondului Monetar Internațional. Subliniind importanța acestei acțiuni a proletariatului, ziarul argentinian *La Vanguardia* scria că „muncitorii au dat dovada unui înalt grad de conștiință națională". Această înaltă conștiință a intereselor naționale a stat și la baza grevei generale de 48 de ore, din noiembrie 1961, care a exprimat protestul clasei muncitoare împotriva unui plan guvernamental ce preconiza reducerea activității căilor ferate, în avantajul societăților americane de transport auto.

Deși mișcarea muncitorească din Argentina este scindată — în sindicate, de pildă, există lupte fracționiste, care le fărîmițează forțele — interesele comune ale proletariatului au impus în ultimii ani organizarea unor acțiuni *unitare* pe plan național. Astfel, greva generală din august 1962 a unit largi pături ale oamenilor muncii într-o mare acțiune îndreptată împotriva politicii economice generale a guvernului. Asemenea acțiuni comune au continuat și în perioada următoare. Referindu-se la cauzele intensificării luptelor greviste — haosul economic, devalorizarea „peso-"ului, scăderea producției industriale, creșterea șomajului — ziarul *Le Monde* scria, în vara acestui an, că „nemulțumirea este generală, în special, în rîndurile muncitorilor".

Căutînd să înăbușe manifestarea acestei nemulțumiri, autoritățile au declanșat un val de represiuni împotriva partidelor și organizațiilor progresiste. Aceste măsuri au culminat prin așazisul „Decret cu privire la securitatea statului", din ianuarie 1963, care prevedea că toți cei ce protestează, prin greve sau alte acțiuni, împotriva politicii oficiale, se fac vinovați de „trădare de țară", fiind pasibili de pedepse cu închisoare pe termene de la 10 la 25 de ani.

Aceste măsuri de intimidare a forțelor progresiste au determinat o și mai înaltă tensiune a nemulțumirii generale. Astfel, în pofida decretului-lege, la 31 mai 1963 a izbucnit o nouă grevă generală, unitară, cea mai importantă acțiune de luptă de pînă atunci a clasei muncitoare din Argentina. Industria a fost paralizată în întregime, iar în jurul muncitorilor s-au polarizat și alte categorii sociale. În timpul grevei aproape toate magazinele au fost închise, iar studenții și-au exprimat aderiunea la obiectivele de luptă ale clasei muncitoare.

În această atmosferă de violente conflicte sociale s-au desfășurat și alegerile din iulie, care l-au adus la președinția țării pe Arturo Illia. Atît în campania electorală, cît și în perioada următoare, noul președinte s-a pronunțat pentru redresarea economică a țării, pentru instituirea celor mai largi garanții democratice. Un *prim* pas important a fost făcut, în această direcție, prin hotărîrea privind anularea contractelor cu societățile străine care stăpîniseră petrolul argentinian. Dar oamenii muncii cer ca startul luat într-o politică economică nouă să însemne *și* începutul unei politici sociale noi. Acesta este, în esență, obiectivul principal al grevei generale din 6 decembrie. Greviștii au cerut: majorarea salariilor, lichidarea șomajului, anularea legilor represive împotriva partidului comunist și a altor partide progresiste; adoptarea unor măsuri urgente împotriva scumpetei.

După cum anunță agențiile de presă, parlamentul argentinian va lua în discuție aceste revendicări care au fost prezentate de Confederația Generală a Muncii, sub forma unui proiect de lege. Presa argentiniană scrie că grupurile parlamentare și reprezentanții autorităților sprijină cererile formulate de greviști.

Eugen POP

UMTATA

Autoguvernare sau guvernare automată

Vineri, la Fretoria și Umtata s-au înregistrat zeci de salve oratorice, lansate de înalte personalități centrale și locale, în cinstea creării primului **bantustan** din istoria Republicii Sud-Africane, a Africii, a lumii. Transkei, o rezervație tribală cam de mărimea Danemarcei, Transkei — pămînt al xhosasilor, cu o populație de 1 500 000 de negri, 13 700 de metiși, 17 000 de albi — a devenit **bantustan.** Unele agenții occidentale de presă au remarcat cu emoție „această experiență radical opusă tuturor tendințelor politice observate astăzi în Africa", subliniind că „pentru prima dată în istoria R.S.A. un prim ministru negru este desemnat, pe o perioadă de cinci ani, în fruntea unui guvern format în întregime din negri". Cuvîntările oficiale au omagiat această „soluție finală a problemei rasiale", în Rezervația Sud-Africană, prezentînd **bantustanul** ca o formă „ideală" de autoguvernare. Nu o dată Verwoerd a declarat că „africanii se vor conduce singuri" în cadrul celor nouă **bantustane** proiectate în R.S.A., sub forma unei table de șah împărțită în zone albe și negre.

În sfîrșit, în ziua de 6 decembrie, adunarea legislativă din Transkei, compusă din 109 membri, a ales ca șef al guvernului local pe Kaiser Daliwonga Matanzima: autoguvernarea **bantustanică** a intrat în vigoare. Numai că sarcinile puterii legislative și executive din Umtata au fost elaborate, parcă, în stil de erată. Potrivit ziarului **New York Times,** adunarea legislativă **nu** poate schimba Constituția bantustanului, **nu** are voie să se pronunțe prin vot pentru înlăturarea primului ministru local, **nu** are voie să numească vreun ministru, **decît** cu aprobarea Pretoriei. Adunarea legislativă **nu** poate adopta nici un proiect de lege, **decît** cu aprobarea Pretoriei.

Puterea executivă este deținută de un cabinet format din cinci miniștri și condus de un premier. Guvernul **bantustanic nu** controlează, pe teritoriul său, poliția, închisorile, apărarea, afacerile externe, securitatea internă, vînzarea de arme și muniții, căile ferate, porturile, drumurile, poșta, comunicațiile, imigrarea, moneda și vămile. **Bantustanul** Transkei are totuși propriul lui steag și imn național! S-a promis o formă oarecare de suveranitate la o dată nespecificată sau, cum ar spune ministrul justiției din Pretoria, „la sfîrșitul veșniciei".

Autoguvernarea zgomotos anunțată este, în fapt, o guvernare exercitată **automat** și **total** de către guvernul rasist central, care elaborînd politica **bantustanică** a creat o satanică separație — politică și geografică — între negri și albi, o perfecționare finală a politicii de apartheid. Nu e o taină că premierul primului **bantustan,** Matanzima, vorbește „pe aceeași lungime de undă" cu Verwoerd pe care, de altfel, l-a calificat (slovele nu roșesc) drept „prieten al poporului african". Kaiser Daliwonga Matanzima este adept al politicii de apartheid. Născut în iunie 1915 la Gamata, în Transkei, el a urmat universitatea sud-africană, obținînd diploma în drept roman și științe politice. În 1942, a devenit membru în consiliul teritorial Transkei, iar din 1961 a urmat șefului de trib Botha Sigcau la conducerea acestui consiliu. Pronumele său este german. Tatăl lui Matanzima, dorind, în ajunul primului război mondial, să-și manifeste neutralitatea între Germania și Anglia, a numit pe unul din fiii săi **Kaiser,** pe celălalt — **George,** după numele regelui Angliei. Transformîndu-și parcă pronumele în renume, Kaiser Matanzima refuză orice tendință spre neutralitate. El a ales **bantustanul,** apartheidul.

Farsa autoguvernării **bantustanice** a fost pusă în evidență și de „alegerile generale", care au avut loc luna trecută

în Transkei, pentru desemnarea membrilor adunării legislative. Corespondenții de presă relatau despre importante forțe polițienești mobilizate în Transkei. Votul „s-a desfășurat sub supraveghere" și în condițiile „stării excepționale" instituită practic încă din anul 1960. Cum 60 la sută din alegători erau neștiutori de carte, autoritățile au numit peste 5 000 de funcționari care să-i „ajute" să voteze. Chiar în aceste condiții, două treimi din mandate au fost obținute nu de partizanii lui Matanzima, ci de ai lui Victor Poto, care are o atitudine mai nuanțată față de politica de apartheid. Dar Verwoerd, pornit cu orice preț spre „autoguvernare", avea deja soluția pregătită : alegătorii au desemnat doar 45 din membrii adunării legislative, restul de 64 fiind numiți **automat** de guvernul din Pretoria. În vederea guvernării automate, autoritățile verwoerdiste au luat și alte măsuri, printre care numirea a șase înalți funcționari sud-africani ca „secretari" ai cabinetului din Umtata și instituirea puterii de veto asupra oricărei legi sau măsuri inițiate de organul **bantustanic.**

„Dacă alegerea lui Kaiser Matanzima pare o victorie pentru guvernul sud-african — remarcă agenția **France Presse** — observatorii consideră totuși că noul șef al guvernului din Transkei, care va trebui să înfrunte o puternică opoziție în parlament, nu va avea o sarcină ușoară."

Ion CÎRJE

BRUXELLES

Maratonul continuă

Este în plină desfășurare o competiție politică despre care se poate spune că a devenit clasică : maratonul politic interoccidental de sfîrșit de an. După cum s-a putut constata în ultimii ani, luna decembrie a devenit perioada în care se aglomerează extrem de mult calendarul tratativelor diplomatice dintre țările vest-europene. Convorbirile care au început luni cu privire la problemele agrare ale Pieței comune vor continua pînă la sfîrșitul anului. Nu se poate încă prevedea cînd va avea loc acest sfîrșit de an politic interoccidental. Să ne amintim însă că, neputînd termina tratativele la timpul dorit, negociatorii din Piața comună au stabilit anul trecut că Anul Nou nu sosise pentru ei, întrucît își luaseră obligația să termine tratativele încă în cursul anului 1962. Prelungirea anului cu cîteva zeci de ore nu a fost însă de prea mare folos, întrucît nu s-a obținut o apropiere a pozițiilor de natură să ușureze sarcina tratativelor fixate în calendarul pe acest an. Și de această dată, negociatorii din Piața comună au hotărît ca pînă la sosirea noului an să pună la punct toate amănuntele cu privire la crearea Pieței comune agrare...

Vor izbuti ei oare ?

În avanpremiera maratonului agricol au avut loc două importante confruntări ale punctelor de vedere : la sesiunea de la Bruxelles a miniștrilor de externe și ai agriculturii ai „celor șase" și în timpul sesiunii Uniunii Europei Occidentale (U.E.O.).

Cu aceste prilejuri s-au discutat unele dintre cele mai importante probleme politice, economice și militare care stau în fața principalelor puteri apusene.

În privința problemelor economice, discuțiile desfășurate la Bruxelles au scos încă o dată în evidență gravele contradicții existente între participanții la Piața comună. Începută în comun, sesiunea ministerială de la Bruxelles s-a despărțit în două : miniștri de externe au examinat pregătirea „rundei Kennedy", iar cei ai agriculturii au dezbătut spinoasa problemă a pieței agrare. Deși discutate separat, aceste două probleme sînt strîns legate. Chiar atunci cînd s-a discutat exclusiv despre crearea Pieței comune agrare, convorbirile au stat tot timpul sub semnul viitoarelor negocieri financiare cu Statele Unite. Pe de altă parte, discuțiile s-au purtat și sub semnul angajamentului asumat de a se obține o reglementare finală înainte de 31 decembrie 1963. Franța, Belgia, Olanda, Italia și Luxemburgul doresc adoptarea tuturor regulamentelor agricole privind circulația unor produse (carne de vită, lapte, orez) și a mecanismului financiar al Pieței comune agrare pînă la sfîrșitul acestei luni. R. F. Germană nu se opune, în principiu, acestui deziderat. Germania occidentală își afirmă însă reticențele față de integrarea agrară, care i-ar produce evidente prejudicii, înțelegînd să se servească de hotărîrile care vor fi luate în domeniul politicii agrare ca o monedă de schimb pentru a determina o desfășurare favorabilă ei a negocierilor în cadrul „rundei Kennedy". Blocînd orice posibilitate de a se lua o hotărîre rapidă în domeniul politicii agrare, R.F.G. urmărește să forțeze mîna partenerilor ei din C.E.E. în vederea îmblînzirii atitudinii pe care aceștia ar dori să o adopte la viitoarele tratative cu Statele Unite.

Esența divergențelor în această problemă este următoarea : Statele Unite propun o reducere generală cu 50 la sută a tarifelor vamale, la aproximativ 90 la sută din mărfurile care fac obiectul schimburilor comerciale dintre Statele Unite și C.E.E., indiferent de cuantumul taxelor care le afectează. Franța nu dorește însă reducerea taxelor vamale decît la acele produse care sînt impuse la un tarif vamal sub 30 la sută. Germania occidentală cere adoptarea unor măsuri care să pornească de la propunerile americane. Dorind să obțină asigurări în legătură cu o poziție mai „constructivă" a celor șase la tratativele din cadrul „rundei Kennedy", Germania occidentală leagă problema oricărui progres în dezbaterea problemelor agrare de moderarea atitudinii Franței, în primul rînd, față de propunerile americane ; Franța, la rîndul ei, cere constituirea prealabilă a Pieței comune agrare ca o condiție indispensabilă a fixării ulterioare a poziției față de tratativele cu Statele Unite. În acest stadiu al discuțiilor, luarea unei hotărîri a fost amînată pentru perioada cînd se va desfășura maratonul agricol ; de aceea, la Bruxelles nu s-a putut hotărî altceva decît desemnarea unei comisii care să prezinte la 18 decembrie noi propuneri de conciliere a pozițiilor celor șase.

Întrucît miniștrii agriculturii nu au putut ajunge nici ei la vreun rezultat — fapt explicabil datorită legăturii dintre cele două chestiuni — după întîlnirea de la 9 decembrie (data începerii maratonului agricol), ei se vor reuni din nou, între 16 și 18 decembrie, în timp ce colegii lor de la ministerele de externe vor relua convorbirile începînd din 18 decembrie.

Contradicții puternice s-au manifestat și la recenta sesiune a U.E.O. Adunarea parlamentarilor din U.E.O. a avut o semnificație deosebită, întrucît s-a desfășurat în preajma sesiunii anuale a N.A.T.O. și a fost prima din momentul în care s-a hotărît ca miniștrii celor șapte state care compun U.E.O. (Anglia și țările Pieței comune) să se întrunească trimestrial. Scopul acestor întruniri este discutarea problemelor economice și politice ce interesează Anglia și pe cei șase în vederea înlesnirii intrării Angliei în C.E.E. Deși discuțiile din acest cadru au un caracter academic, întrucît nu este expus și prezentat oficial punctul de vedere al guvernelor, participanții la dezbateri nu au căzut de acord în problema adoptării unei politici de integrare politică vest-europeană la care să participe și Anglia. Concluziile trase de Adunare, sub formă de recomandare, nu sînt deosebit de explicite și lasă „celor șase" libertatea de a negocia o uniune politică între ei, independent de Anglia. Această formulare ambiguă nu se referă numai la problemele integrării economice și politice, ci și la problemele de ordin militar legate de chestiunea constituirii unor forțe nucleare multilaterale.

În problemele politice s-au înfruntat, în principal, două teze. Teza engleză se bazează pe hotărîrea luată la 11 iunie în vederea menținerii unor contacte între C.E.E. și Anglia pentru discutarea trimestrială a problemelor economice și politice legate de participarea Angliei la integrarea vest-europeană. Ea este complet opusă celei franceze, care a fost sintetizată de ziarul guvernamental **La Nation** în zilele cînd se desfășurau lucrările U.E.O., în felul următor : „...în concepția guvernului francez, ca de altfel și în cea a semnatarilor tratatului de la Roma, uniunea politică este destinată să încoroneze uniunea economică, actualmente în formare între cei șase. A accepta în această uniune state care nu ar fi membre ale comunității economice ar constitui o gravă eroare".

Divergențelor politice li s-au adăugat la sesiunea U.E.O. și cele privind problemele militare. Proiectul de constituire a forțelor multilaterale ale N.A.T.O. și concepțiile integrării militare atlantice au fost susținute de către Schröder (R.F.G.) și Duynstee (Olanda), în timp ce deputații englezi (atît cei conservatori,

cît și laburiștii) și cei francezi au militat împotriva integrării militare atlantice. Participînd pentru prima dată și invitați din Statele Unite, aceștia au adoptat, la rîndul lor, poziții diferite. În timp ce George Bowie, directorul Centrului de studii internaționale al Universității Harvard, a pledat pentru constituirea forțelor multilaterale, Henri Kissinger, profesor de științe politice la aceeași universitate, cunoscut specialist în domeniul problemelor militare, și unul din consilierii defunctului președinte Kennedy, s-a împotrivit ideii constituirii unor asemenea forțe, dar a cerut formarea unor forțe nucleare vest-europene care să coopereze cu cele ale Statelor Unite. Pentru că nu s-a putut ajunge la o concluzie de comun acord, problema forțelor multilaterale nici nu a mai fost menționată în recomandările elaborate de către adunarea U.E.O. Dezbaterile s-au încheiat doar printr-o recomandare privitoare la transformarea Consiliului N.A.T.O. într-un „organism de planificare strategică" compus din „înalte personalități guvernamentale" în loc de diplomați.

În timpul dezbaterilor care au avut loc în Adunarea U.E.O. presa occidentală a acordat o atenție deosebită problemelor de strategie care stau în fața N.A.T.O. **New York Herald Tribune,** de exemplu, crede că apropiata sesiune a N.A.T.O. va oferi cadrul unei ciocniri între tezele franceze și cele americane. Ziarul american atribuie delegației franceze care va participa la dezbateri intenția de a deschide discuția în legătură cu aceste probleme. Fără a intra în analiza acestor teorii (care, în ambele cazuri, ignoră faptul bine știut că nici un stat nu amenință pe membrii N.A.T.O.) trebuie să semnalăm că ele au constituit obiectul unor vii dezbateri în cercurile politice și militare americane și din vestul Europei.

Fără să se fi dat publicității vreo dezmințire oficială a pronosticurilor făcute de amintitul ziar american, în presa franceză au apărut puneri la punct contestînd intenția atribuită Franței de a deschide o dezbatere asupra acestui subiect.

■

Așadar, în problemele economice, politice și militare, discutate în ultima vreme de către puterile occidentale, reprezentanții R. F. Germane susțin puncte de vedere care se apropie, în unele cazuri, de pozițiile pe care se situează diplomația americană. Este vorba de chestiunea integrării militare, a aderării Angliei la C.E.E. și a tratativelor privind taxele vamale. Franța se situează pe o poziție opusă în toate problemele discutate. Anglia dorește integrarea economică cu C.E.E. dar nu împărtășește concepțiile privind integrarea politică, preconizată de Franța, deși este alături de ea atunci cînd se opune unora din planurile privind o integrare militară.

Eugen PHOEBUS

PARIS

Va avea loc întrevederea?

CERCURILE franceze competente au declarat că perspectivele unei apropiate întrevederi între președintele Johnson și președintele De Gaulle se reduc. Cu toate că nici o oficialitate franceză nu a declarat aceasta în mod public, se crede că De Gaulle nu se va mai întîlni cu Johnson în anul 1964.

S-a afirmat că De Gaulle nu dorește această întîlnire din următoarele motive :

— El consideră că Johnson nu va putea să facă concesii chiar în anul cînd au loc alegerile ; și este de părere că, fără concesii din partea S.U.A., nu există speranța unui acord între cele două țări asupra niciunei probleme importante.

— Înainte de a-și lua vreun angajament cu privire la o întîlnire cu Johnson, De Gaulle dorește să vadă cum se va comporta el în calitate de președinte.

— Cu toate că era dispus să plece la Washington pentru a se întîlni cu fostul președinte Kennedy, răspunzînd astfel vizitei făcute de acesta la Paris, în 1961, De Gaulle consideră că Johnson, care a devenit abia de curînd președinte, este cel care trebuie să vină la Paris, dacă dorește să aibă convorbiri cu el.

Oficialitățile franceze au declarat că De Gaulle a fost surprins de afirmația lui Johnson, făcută la Washington, după funeraliile președintelui Kennedy, că ei se vor întîlni din nou la începutul anului viitor. Din curtoazie, De Gaulle nu a dezmințit această afirmație. De atunci însă, oficialitățile franceze caută insistent, în convorbirile particulare, să sublinieze că perspectivele unei apropiate întîlniri sînt reduse. Oficial, ele susțin că e nevoie să se facă pregătiri amănunțite, „pe căi diplomatice obișnuite" ; însă în particular afirmă că, în cazul cînd De Gaulle va putea să dea înapoi în mod politicos, el va face acest lucru.

Se știe că înainte de decesul lui Kennedy s-au făcut aranjamente pentru o vizită a lui De Gaulle în S.U.A. în primăvara anului viitor, probabil în martie. Oficialitățile franceze au declarat că De Gaulle era de părere că o asemenea întrevedere ar fi putut să dea rezultate utile.

În primul rînd, De Gaulle considera că pînă în primăvara anului viitor conflictul dintre Franța și Germania occidentală în cadrul Pieței comune europene, cu privire la prețurile produselor agricole, va fi soluționat.

În al doilea rînd, De Gaulle considera că pînă în primăvară Marea Britanie va reuși să respingă planul lui Kennedy cu privire la o forță nucleară aliată, alcătuită din nave de suprafață cu echipaj mixt, plan pe care însuși De Gaulle l-a respins în vară. Președintele Franței a afirmat că respingerea planului de către britanici ar însemna sfîrșitul acestui plan.

Potrivit oficialităților franceze, De Gaulle are un plan de alternativă, care continuă să fie ținut secret și pe care el intenționa să-l prezinte lui Kennedy, sperînd că vor putea să ajungă la o înțelegere.

Decesul lui Kennedy a schimbat întreaga situație. Cercuri franceze au declarat că De Gaulle nu este dispus să se ducă la Washington fără siguranța unui progres.

Joseph GRIGG

corespondent al agenției United Press International

Membrii ansamblului „Periniță" pe aerodromul din Phenian

A OPTA CONFERINŢA A MESEI ROTUNDE EST-VEST

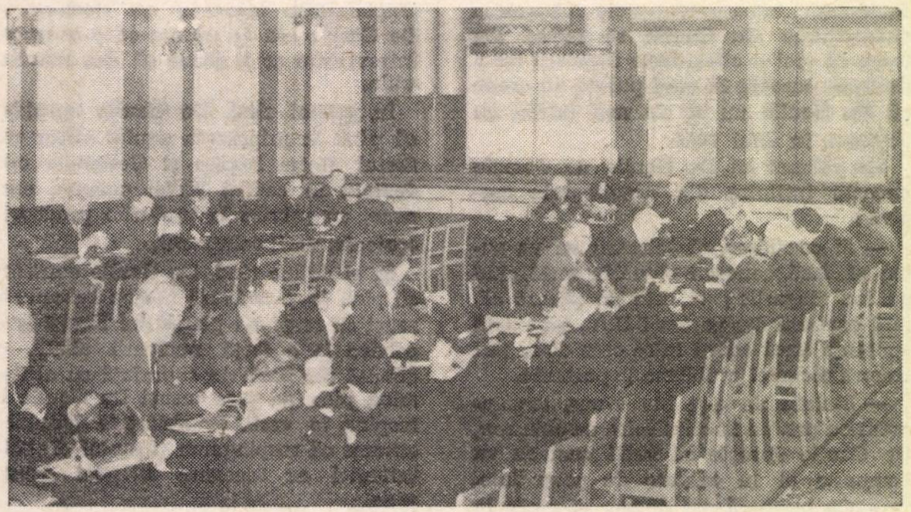

În timpul lucrărilor

ÎNTRE 5 şi 8 decembrie, la Casa Sindicatelor din Moscova s-au desfăşurat lucrările celei de-a opta Conferinţe a Mesei Rotunde Est-Vest.

Au participat 82 de delegaţi din 19 ţări europene — personalităţi cu felurite răspunderi în viaţa publică, deputaţi sau senatori, oameni de ştiinţă, scriitori, ziarişti, activişti pe teren social — cu alte cuvinte, tot atîţia factori de opinie publică. Or, opinia publică are în epoca noastră o pondere tot mai mare în viaţa internaţională. Însăşi iniţiativa senatorului Branting, din Suedia, a senatorului Rolin, din Belgia, şi a lui Ilya Ehrenburg, din U.R.S.S., pentru prima Masă Rotundă Est-Vest (care a avut loc la Bruxelles în martie 1959) a fost reflexul direct al acestui fenomen caracteristic de opinie publică din ce în ce mai interesată în slăbirea tensiunii internaţionale, în promovarea contactelor dintre Răsărit şi Apus, pentru cunoaşterea şi înţelegerea reciprocă prin colocvii despre principalele probleme ale vieţii contemporane.

Dezarmarea, în primul rînd.

Această problemă, tratată pe cît posibil în complexitatea celor mai însemnate dintre aspectele ei militare, politice şi economice, a constituit punctul central pe ordinea de zi a tuturor reuniunilor din aceşti patru ani, de la Londra, Varşovia, Roma, Bruxelles, Paris şi, acum, Moscova.

Lucrările conferinţei s-au desfăşurat astfel :

În prima zi (5 decembrie) au fost trecute în revistă principalele aspecte ale situaţiei internaţionale în momentul de faţă, luîndu-se în consideraţie evoluţia din aceşti ani, şi în special — pe calea dezarmării generale şi totale — încheierea Tratatului de la Moscova din 5 august 1963 privind încetarea experienţelor nucleare în cele trei medii. Toţi participanţii la dezbateri —, printre care şi delegaţii ţării noastre — au subliniat însemnătatea deosebită a acestui tratat, la care au aderat peste 100 de state. S-a remarcat apoi modul în genere constructiv al lucrărilor actualei sesiuni a Adunării Generale O.N.U., unde s-au luat în dezbatere cu succes o serie de măsuri parţiale în perspectiva dezarmării. Printre acestea — acordul de a nu se lansa în spaţiul cosmic obiecte purtătoare de arme nucleare, acordul privitor la denuclearizarea Americii Latine, rezoluţia referitoare la reluarea lucrărilor Comitetului celor 18 state la Geneva.

Cea de-a opta Masă Rotundă a relevat pe de altă parte o serie de iniţiative privind dezvoltarea schimburilor economice, ştiinţifice şi culturale, ca tot atîtea elemente de concretizare a politicii de coexistenţă paşnică între toate statele, indiferent de sistemul lor social. Conferinţa mondială pentru comerţ şi dezvoltare din martie 1964 s-a bucurat de atenţia specială a Mesei Rotunde, considerată un eveniment de largă perspectivă pe calea colaborării internaţionale.

Împărţindu-se în comisii — politică, economică şi culturală — participanţii la Masa Rotundă au dezbătut pe larg toate aceste aspecte, concluziile la care au ajuns fiind fixate într-un număr de rezoluţii, care, în cursul zilei de 8 decembrie, au fost considerate şi aprobate în ansamblul reuniunii plenare.

În cele ce urmează, redăm din principalele rezoluţii :

Probleme ale dezarmării

I. Măsuri imediat posibile

Participanţii la a opta Conferinţă a Mesei Rotunde Est-Vest, reunită la Moscova între 5 şi 8 decembrie 1963, afirmă din nou necesitatea dezarmării generale şi totale, internaţional controlate, care constituie principala garanţie a unei păci stabile şi permanente.

Cum însă tratativele în vederea unei asemenea dezarmări pot fi încă lungi, iar desfăşurarea lor influenţată de un număr de chestiuni litigioase, participanţii la Masa Rotundă consideră că încă înainte de a se încheia Tratatul ar putea fi semnate o serie de acorduri limitate, care ar putea intra în vigoare şi ar contribui la destinderea atmosferei internaţionale, permiţînd noi progrese spre soluţionarea litigiilor politice existente şi a dificultăţilor de ordin tehnic ale dezarmării.

Participanţii sînt încurajaţi în această privinţă de semnarea Tratatului de la Moscova asupra încetării experienţelor nucleare în cele trei medii, tratat care constituie, după părerea lor, un eveniment important în epoca noastră. Ei felicită pe negociatori şi constată cu satisfacţie că acest acord deja important prin efectele sale de prevenire a diseminării armei nucleare este cu atît mai important prin climatul pe care l-a creat. Mai mult decît oricare altă manifestare el a contribuit într-adevăr la atenuarea războiului rece, permiţînd o destindere în viaţa internaţională.

Alte măsuri parţiale trebuie să urmeze. Participanţii la Masa Rotundă se adresează tuturor guvernelor, mai ales acelora care, ca membri ai conferinţei de la Geneva, au răspunderi deosebite, şi întregii opinii publice mondiale, pentru a cere să fie negociate şi acceptate fără întîrziere măsurile următoare, dintre care fiecare este imediat aplicabilă, independent de altele şi pînă la încheierea Tratatului de dezarmare generală şi totală :

1) Extinderea încetării experienţelor nucleare şi la exploziile subterane, exceptîndu-le pe acelea cu un scop ştiinţific sau tehnic autorizat sub control internaţional ;

2) Un acord prelungind Tratatul de la Moscova şi interzicînd orice nouă diseminare a armelor nucleare sub forma livrării lor de către o putere atomică altei ţări, sau unui grup de ţări aliate ; de asemenea, interzicerea sub orice formă a participării la folosirea acestor arme ;

3) Un acord tinzînd să facă imposibilă proliferarea armei nucleare, adică producerea pe viitor a acestei arme de către puteri care nu sînt încă atomice, în sensul angajamentului luat prin Acordul de la Moscova de puterile atomice de a nu livra nici un secret şi de a nu da nici un ajutor ştiinţific sau tehnic putînd contribui, fie şi indirect, la asemenea proliferare ;

4) Un angajament din partea puterilor atomice de a nu instala arme nucleare în regiuni actualmente lipsite de aceste arme ;

5) Crearea de zone denuclearizate, supuse unui strict control internaţional ;

6) Crearea de zone dezangajate, acestea necoincizînd în mod necesar cu frontierele naţionale. În interiorul acestor

zone, efectivele și armamentele convenționale să fie reduse ;

7) Instalarea în regiuni anume determinate a unor grupuri de observatori, în posturi fixe, în principalele aerodromuri, porturi, noduri feroviare sau rutiere, cu misiunea de a semnala orice fel de mișcări de trupe sau de materiale care ar putea duce la bănuiala unui atac prin surprindere ;

8) Renunțarea de către puterile militare, și îndeosebi de către țările N.A.T.O. și țările Tratatului de la Varșovia, la orice sporire a cheltuielilor lor militare dincolo de nivelul atins în cursul exercițiului bugetar din 1963, fie că este vorba de credite de întreținere sau de credite de investiție cu scopuri militare ;

9) Sprijinirea dezarmării unilaterale pe care ar cere-o unele state cu potențial militar slab, în schimbul angajamentului tuturor statelor limitrofe de a nu le ataca și de a nu se amesteca în afacerile lor interne, aceasta printr-un control adecvat de o parte și de alta a frontierelor lor.

Fiecare dintre aceste măsuri poate fi negociată și poate intra în vigoare într-un termen foarte scurt. Fiecare din ele va contribui la reducerea tensiunilor diplomatice și a sarcinilor militare globale, facilitînd deci tratativele pentru dezarmarea generală și totală, dar nici una din ele nu se va putea substitui acesteia, care rămîne revendicarea fundamentală a participanților la Masa Rotundă.

II. Tratatul de dezarmare generală și totală.

Necesitatea dezarmării generale și totale este recunoscută de către toate statele. Pentru a o realiza, guvernele au tot interesul să negocieze tratatul și să-l ratifice în cel mai scurt timp, în scopul de a economisi cheltuieli militare și de a opri crearea unor arme și mai de temut decît cele existente.

Participanții la Masa Rotundă subliniază că cursa înarmărilor și divergențele politice sînt două fenomene corelate, unul antrenîndu-l și agravîndu-l pe celălalt. Invers, orice progres pe calea dezarmării deschide noi perspective pentru destinderea internațională. Încheierea tratatului de dezarmare ar contribui astfel la destindere.

Durata de executare a tratatului trebuie să fie și ea redusă la minimum compatibil cu realizările tehnice pe care le implică. Cu titlu de compromis între ultimele propuneri sovietice și americane de la Geneva, participanții la Masa Rotundă consideră posibil să se prevadă trei etape de cîte doi ani fiecare.

Fiecare etapă de executare a tratatului trebuie să comporte reduceri în efective, armamente convenționale și credite militare, urmînd a nu se lăsa la sfîrșitul dezarmării decît efective de poliție strict limitate și dotate exclusiv cu arme ușoare. Proiectele de tratat depuse de U.R.S.S. și Statele Unite sînt în aceste domenii destul de apropiate unul de celălalt pentru a permite un compromis.

În ce privește armamentele de exterminare în masă, toate vehiculele lor trebuie să fie distruse sau afectate unui institut internațional de cercetări științifice spațiale, în cursul primei etape, cu excepția celor precizate mai jos. De asemenea, stocurile de materie fisionabilă vor trebui distruse sau reconvertite pentru scopuri pașnice în cursul acestei etape, ritmul inițial al acestor eliminări fiind proporțional cu stocurile existente în fiecare țară.

Totuși, pentru a garanta securitatea internațională în cursul dezarmării, o cantitate strict limitată de arme nucleare și de vehicule purtătoare va fi păstrată de o parte și de cealaltă printr-un acord între cele două părți, în următoarele condiții :

Numărul rachetelor va fi același de o parte și de alta și va fi limitat la minimum fixat de experți, în așa fel încît să permită frînarea unui stat care ar încerca să violeze tratatul, dar fără a fi suficient pentru a putea începe o agresiune nucleară. Acest număr nu va trebui, după părerea participanților, să depășească cel mult cîteva zeci.

Puterea totală a acestor arme va fi ea însăși limitată de o parte și de alta.

Rachetele sau bombele astfel păstrate vor fi plasate pe rampe terestre fixe, supuse unui control internațional permanent. Fiecare rampă va fi ocupată de o singură bombă.

Acest armament nuclear va fi păstrat de ambele părți pînă la încheierea celei de-a treia etape de dezarmare și va fi distrus atunci sub control internațional.

■

Pe tot timpul duratei de execuție a celor trei etape de dezarmare va funcționa un control internațional strict, care să asigure că distrugerile sau reducerile au fost corect efectuate de către semnatarii tratatului.

Alte chestiuni politice

Participanții la cea de-a opta Masă Rotundă au procedat la un schimb de vederi asupra a numeroase chestiuni în raport cu securitatea europeană, ajungînd unanim la următoarea concluzie :

Principalele puteri vor trebui să înceapă fără întîrziere tratative asupra :

1) Interdicției de a se recurge la forță, mai ales prin încheierea unui tratat de neagresiune între țările Tratatului de la Varșovia și cele ale N.A.T.O., ceea ce va contribui la susținerea încrederii în Europa și la întărirea stabilității ;

2) Creării în Europa centrală sau în alte sectoare ale continentului a unor zone denuclearizate, pe baza Planului Rapacky, ca și a altor propuneri analoage ;

3) Protecției împotriva primejdiei atacurilor prin surprindere.

În această ordine de idei și consecvent cu împotrivirea Mesei Rotunde față de orice fel de diseminare a armei atomice, va trebui să se evite ca vreuna din cele două armate germane să fie înzestrată cu armament nuclear, sub orice formă, fie ea directă sau indirectă.

Participanții la Masa Rotundă cheamă, pe de altă parte, marile puteri să continue tratativele asupra problemei germane, cu scopul de a ajunge la un acord acceptabil pentru toți.

■

Au fost de asemenea redactate o rezoluție privind problemele culturale și o rezoluție privind îmbunătățirea relațiilor economice internaționale și dezvoltarea comerțului mondial.

Coresp.

Moscova, 10 decembrie

AU PARTICIPAT :

ANGLIA : Philip Noel-Baker, membru al parlamentului englez, laureat al Premiului Nobel pentru Pace ; Denis Healey, John Mendelson, David James, Anthony Curtney, K. Zilliacus, membru al parlamentului englez, George Thomson, W. Warbey — membri ai parlamentului ; Jan Mikardo, fost deputat ; Lord Kenneth ; AUSTRIA : prof. Hans Tierring ; BELGIA : Henri Rolin, senator, fost ministru în guvernul belgian ; Victor Larock, deputat, fost ministru de externe ; BULGARIA : prof. Boris Spasov ; CEHOSLOVACIA : Joseph Plojhar, ministrul sănătății ; Jiri Pelikan, director la Radiotelevizione ; Paul Rapos, rectorul Institutului economic din Bratislava ; DANEMARCA : Elsa Merete Ross, deputat ; ELVEȚIA : Heinrich Buchbinder, deputat, vicepreședinte al Federației împotriva armei atomice ; FINLANDA : Samuel Alwar Sundell, Veikko Svinhuvud, Ensio Partanen, deputați ; FRANȚA : Jules Moch, deputat, membru al Adunării Naționale Franceze ; Raymont Schmittlein, vicepreședinte al Adunării Naționale ; Gabriel Peronnet, Michel Jacquet, deputați ; Yves Hamon, senator ; Emmanuel d'Astier, directorul ziarului „Libération", Pierre Lebrun, secretar al C.G.T., Roger Mayer, administrator la Institutul de radiologie ; prof. Jacques Roux ; Jacques Eisenman, Marcelle Devau, membri ai Consiliului economic și social al Franței ; R. D. GERMANĂ : Rudolf Agsten, Hermann Kalb, deputați ; prof. A. Steiniger, Adolf Deter ; R. F. GERMANĂ : Manfred Pahl-Rugenstein, editor al revistei „Blätter für Deutsche und Internationale Publik" ; ITALIA : Paolo Vittorelli, senator, membru al C.C. al Partidului Socialist Italian ; Giogio la Pira, primarul orașului Florența ; Nicola Pitelle, deputat ; Ambroggio Donini, fost senator ; Sergio Segre, Vittorio Citterich, ziariști ; IUGOSLAVIA : Nikola Sekulici, președintele Vecei pentru problemele învățămîntului și culturii a Skupcinei federative ; Miroslav Vitorovic, redactor șef al ziarului „Borba" ; NORVEGIA : conf. univ. Tarkel Opsahl ; POLONIA : prof. Oskar Lange ; J. Iwaszkiewicz, scriitor ; Jerzy Stucky, economist ; ROMÎNIA : George Ivașcu, Costin Murgescu ; SUEDIA : Georg Branting, fost senator ; Stig Alemyr, Ingrid Segerstadt, deputat ; L. Mehr, secretara Comitetului organizatoric ; UNGARIA : Sik Endre, fost ministru de externe ; Vajda Imre, economist ; U.R.S.S. : Ilya Ehrenburg, Aleksandr Korneiciuk, deputați, scriitori ; S. Gherasimov, Ivan Maiski, Iuri Frantev, Vladimir Kovanov, Vladimir Hvostov, N. Semionov, Vladimir Karetki, academicieni ; Al. Bondarenko, Bogdan Dubenski, Igor Usatkiev — istorici ; Vasili Kocemasov, deputat al Sovietului Suprem al U.R.S.S. ; Yustas Paletkis, președinte al Prezidiului Sovietului Suprem al R.S.S. Lituaniene ; Evgheni Ivanov, vicepreședinte al Prezidiului Uniunii Asociațiilor sovietice de prietenie și legături culturale cu străinătatea ; general N. Talenski ; Vladimir Sneghirev, directorul Institutului de economie mondială, relații internaționale al Academiei de Științe a U.R.S.S. ; prof. Modest Rubinstein ; J. Lemin, Valerii Egorov, economiști ; Aleksei Adjubei, redactor șef al ziarului „Izvestia" ; Gheorghi Jukov — ziarist.

A participat ca observator din CHILE : Balthasar Castro.

Relaţii cu vechi tradiţii

Carl Theodor GOSSEN
profesor de filologie romanică
la Universitatea din Viena

Contactele culturale dintre Austria — în special Viena — şi Romînia datează încă din secolul XVIII, cînd în tipografiile vieneze se tipăreau cărţi româneşti. De atunci, aceste contacte au continuat. Voi menţiona doar îndelungata şedere la Viena a celui mai mare poet romîn, Mihail Eminescu. În anul 1899, în capitala Austriei a luat naştere un club romînesc care a fiinţat pînă la primul război mondial. Acum există o colonie romînească foarte activă. Aşadar, au existat factori care au contribuit la facilitarea schimbului de idei romîno-austriac. Totuşi, timp de decenii, acest schimb s-a limitat mai mult sau mai puţin la domeniul muzicii — marele George Enescu a studiat la Viena ; George Georgescu, remarcabil dirijor contemporan, conduce regulat la pupitrele vieneze — şi la domeniul teatrului : în legătură cu aceasta voi aminti un singur nume — Mihai Popescu. Dar şi în domeniul literar am asistat, în toamna anului 1962, la un adevărat eveniment : cel mai însemnat poet romîn contemporan, Tudor Arghezi, a citit la Viena din operele sale.

De trei ani s-a înregistrat şi la nivel academic o apropiere demnă de a fi menţionată. Aceasta, datorită iniţiativei fostului ambasador al R.P.R. la Viena, dr. Victor Dimitriu, care — împreună cu rectorul de atunci al Universităţii din Viena, prof. dr. Othmar Kühn, doctor honoris causa al Universităţii din Bucureşti — s-a adresat autorului acestor rînduri. Tot în acea vreme, Universitatea din Viena a avut cinstea de a primi vizita oficială a prof. dr. Jean Livescu, adjunct al ministrului Învăţămîntului, rector în acea perioadă a Universităţii din Bucureşti. În domeniul filologiei romanice, datorită străduinţelor comune s-a ajuns la reînvierea glorioasei tradiţii întemeiate în 1904 de către Wilhelm Mayer Lübke, care a înfiinţat un seminar romîn la Universitatea din Viena. Pe de o parte, Institutul de filologie romanică a invitat specialişti romîni de seamă să ţină conferinţe la Viena : în ianuarie 1962, prof. dr. Iorgu Iordan, vicepreşedinte al Academiei R.P.R. ; în mai 1963, acad. prof. dr. Alexandru Rosetti ; în septembrie 1963, prof. dr. Boris Cazacu, toţi trei profesori la Univesitatea din Bucureşti ; pe de altă parte, oameni de ştiinţă din Viena au acceptat invitaţia de a participa la cursurile de vară de la Sinaia. În 1962 au fost prezenţi la aceste cursuri romaniştii dr. Wolfgang Pollak (în prezent profesor titular la Universitatea din Frankfurt pe Main) şi prof. dr. Carl Theodor Gossen, autorul acestei relatări, iar în 1963 prof. dr. Alfred Noyer-Weisner, profesor de literatură romanică. Toţi aceştia s-au înapoiat entuziasmaţi de impresiile culese în Romînia. În revista „Rumänien Heute" am publicat, în septembrie 1962, un referat amănunţit asupra acestor cursuri de vară, pe care le consider un însemnat factor cultural, menit să promoveze prietenia între popoare, odată cu ideile păcii şi ale progresului ştiinţific.

Cel mai mare succes al acestor eforturi comune a fost înregistrat însă datorită solicitudinii autorităţilor romîne de resort, prin înfiinţarea unei catedre de limbă şi literatură romînă în cadrul Institutului de filologie romantică al Universităţii din Viena, catedră condusă din vara anului 1963 de conferenţiarul Alexandru Niculescu de la Universitatea din Bucureşti. Astfel, a fost reluat studiul filologiei romîne, care după primul război mondial, deşi nu complet întrerupt, pierduse totuşi din importanţă. Desigur, astăzi vremurile sînt cu totul altele. Un mare număr de studenţi austrieci în romanistică manifestă interes faţă de limba şi cultura Romîniei şi sînt de semnalat încă de pe acum primele succese. Ţelul următor ar fi crearea de catedre permanente la universităţile din Viena şi Bucureşti. În legătură cu aceasta, ar trebui să fie luate în seamă şi alte domenii ştiinţifice, pentru ca — după acest început relativ modest — să se ajungă la un schimb ştiinţific de o amploare mai mare. Aceasta, spre folosul ambelor ţări ale noastre.

Viena, 9 decembrie

În drumeţie prin TIROL

AM VIZITAT Tirolul — Landul din munţi — în urmă cu vreo patru luni şi l-am revăzut de curînd. Imaginile s-au suprapus. Tabloul de sfîrşit de vară, cu vegetaţia bogată, cu pajiştile împestriţate de flori şi miile de turişti aduşi din toată lumea de faima acestor încîntătoare locuri, a fost schimbat cu o nouă privelişte. În august, Alpii purtau, turtită într-o parte, o cuşmă de nea ţuguiată ; acum albul imaculat acoperise totul, nivelînd parcă în unele locuri diferenţele de înălţime. Aerul îmbălsămat de flora alpină a fost înlocuit de aerul rece şi curat ce poartă mireasma zăpezii.

INNSBRUCK — ORAŞ MILENAR

Vara, ca şi iarna, Tirolul constituie un punct de atracţie pentru turişti. Frumuseţea peisajului, farmecul capitalei sale i-au dus de mult vestea în lumea largă. Acolo unde azi se află Innsbruckul, au existat aşezări omeneşti cu 1 500 de ani înainte de era noastră. Cea mai importantă aşezare durată aici se numea Veldidena. În 1239, cînd a fost ridicat la rangul de oraş, Innsbruckul purta numele de Innspruke. În 1413 el a devenit capitala Tirolului. După această dată oraşul a cunoscut o perioadă înfloritoare. Arta şi ştiinţa, comerţul şi meseriile au luat avînt. Oameni de artă, ca Albrecht Dürer, Veit Stoss şi alţii, au trăit şi creat în această atmosferă.

Oraşul, străjuit la nord de coastele abrupte ale Nord-Wandtului, spre care se îndreaptă Maria Thereza Strasse, are ceva feeric, ceva de basm, cu străduţele sale înguste şi casele care prezintă varietatea stilurilor dominante în anumite epoci. Centrul este construit în stil gotic, înconjurat de case pline de ornamentaţiile barocului ; dincolo de acestea se înalţă construcţiile în stilul renaşterii. O adevărată bijuterie arhitectonică este Helblinghaus, la întretăierea străzii Maria Thereza cu strada Herzogh Friederich : ornamentaţiile albe, ca nişte dantele aplicate pe zidul roz, dau un farmec deosebit acestei construcţii care atrage privirile admirative ale mulţimii de turişti veniţi să vadă „acoperişul de aur" de peste drum, construit sub împăratul Maximilian I.

Pe străzile strîmte ale bătrînului oraş, anevoie poţi avansa cu maşina din cauza mulţimii de turişti care, fără a ţine seama de circulaţia din jur, se opresc în mijlocul drumului pentru a prinde cît mai bine un anumit aspect, unic în felul său, pentru a fotografia un copil sau un bătrîn în tradiţionalul costum tirolez, atît de rar astăzi.

În Innsbruck, pe o străduţă liniştită, retrasă, se află muzeul de artă populară al Tirolului. El aminteşte oarecum de muzeul satului de la Bucureşti. Şi aici se află cîteva interioare ţărăneşti, cu toate accesoriile lor. Atrăgătoare sînt porturile populare din diferite părţi ale Tirolului. Obiectele de gospodărie sînt împodobite cu sculpturi în lemn, specifice locurilor de munte.

Dar nu numai frumuseţea rară a Innsbruckului atrage mulţimea de turişti. Împrejurimile sale, uşor accesibile, constituie un al doilea punct de atracţie pentru vizitatori. Încă din 1906 funcţionează aici un fel de lift care urcă

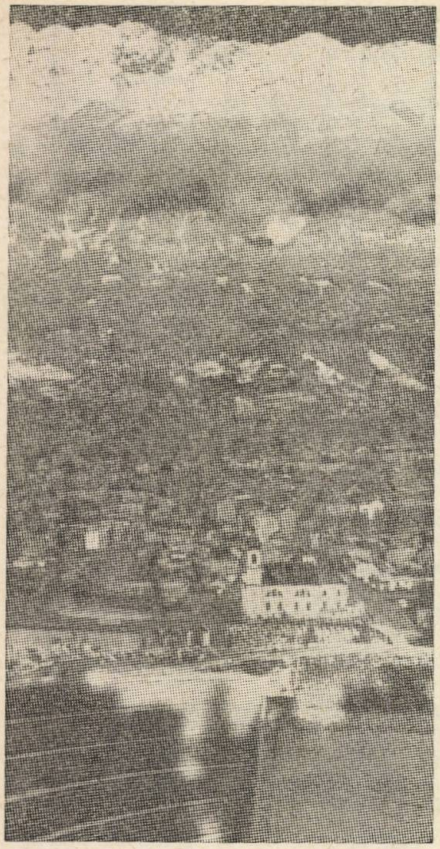

Orașul „Olimpiadei albe"

în pantă abruptă, tras pe șine de un cablu, pe platoul Hungerburg. Ca o ironie, pe Hungerburg („cetatea foamei" — numele i se trage din perioada războiului francez) sînt acum numeroase restaurante și pensiuni de lux. De la Hungerburg, un funicular urcă la 2 256 metri înălțime, la Hafelekar, de unde ți se oferă în toată frumusețea ei panorama orașului și fermecătoarea vale a Innului, înconjurată de munți înalți și abrupți, acoperiți în parte de păduri cu brazi, dar cel mai adesea formați din stînci golașe ale căror vîrfuri poartă cununa ghețurilor veșnice.

ÎN AJUNUL „OLIMPIADEI ALBE"

În ianuarie 1964, Innsbruckul va adăposti cea de-a IX-a ediție a „Olimpiadei albe". În vederea acestui eveniment — care pentru Innsbruck și pentru întregul Tirol, a cărui economie este bazată pe turism, are o importanță deosebită, s-au făcut pregătiri intense. Amenajările în vederea Olimpiadei au costat aproximativ 600 milioane șilingi. Vechiului oraș i s-a adăugat „satul olimpic", un complex compus din 8 blocuri mari, cu cîte 8 și mai multe etaje. În total, „satul" numără 1 974 camere. El este rezervat sportivilor participanți la Olimpiadă. Pentru vizitatori au fost instalate 70 000 de paturi. Au fost amenajate stadioane, patinoare, piste, trambuline, toate fiind luminate feeric noaptea și dotate cu teleferice care transportă 450 de persoane pe oră.

Atît de mare este numărul celor care vor să participe la Olimpiadă, încît sumele ce se oferă pentru camere depășesc orice limită. Zilele trecute, un ziar informa că un mic apartament — cameră, baie, bucătărie și antreu — a fost închiriat cu 1 500 șilingi pe zi. Afluxul de vizitatori care va invada Innsbruckul și împrejurimile în timpul Olimpiadei impune și o aprovizionare corespunzătoare. Numai pentru cei 4 200 sportivi, organizatori și reprezentanți ai presei vor fi pregătite 20 000 kg carne, 37 000 litri lapte, 200 000 ouă, 10 000 kg unt, 10 000 păsări. Pentru marele public, se pregătesc impresionante cantități de groguri, sucuri și crenvurști.

În urmă cu vreo două săptămîni, cei ce au trecut prin Simmering, un cartier mărginaș vienez, au crezut că asistă la un incendiu. În realitate se efectua „proba" flăcării olimpice, care va arde în timpul jocurilor. Pentru menținerea ei, pe Bergisel-Schanze se vor consuma 250 kg gaze lichefiate pe oră.

O problemă care și-a cerut urgent rezolvarea a fost aceea a transportului publicului la competițiile de la Lizum. Șoseaua îngustă este de obicei înzăpezită. Deoarece sus nu există loc pentru parcare, s-au luat măsuri ca accesul cu mașinile particulare să fie interzis. În schimb, au fost afectate autobuze care vor pleca la fiecare jumătate de minut din stațiune ; astfel, într-un timp record, vor putea fi transportate 25 000 de persoane.

STAȚIUNI CU RENUME MONDIAL

În timp ce la nord de Innsbruck se ridică uriașele blocuri calcaroase ale Karwendelului și Wettersteinului, spre sud, flancată de Patscherkofel și Nockspitze — munți frecventați de schiorii localnici — se întinde mîndra vale a Wipptalului, pe creștetul căreia se află trecătoarea Brenner (1 372 metri altitudine).

Sub asfaltul șoselei actuale, care te poartă prin valea Wipp, în multe locuri se mai află vechea șosea pavată încă de pe vremea romanilor. La est de Innsbruck, te salută Solbad Hall, cu numeroasele sale turnuri în stil baroc, construit pe o terasă a văii Innului. Străzile pitorești, cu fațadele caselor bogat împodobite cu balconașe și obloane colorate, i-au adus denumirea de Nürnberg austriac. Mai spre sud, în Zillertal, se află Mayrhofen, stațiunea climaterică cu renume mondial de la poalele Grünbergului.

În Tirol, mult frecventat datorită trecătorilor care facilitează străbaterea Alpilor, există multe locuri unde găsești liniște deplină și, dacă vrei, izolare. Așa este Zillertal, cu lacul Achen, pe partea sudică a văii Innului. Nu mai puțin încîntătoare este valea Alpbach sau valea Brandenberg, înconjurată de pajiști și de un lanț de dealuri împădurite. În Zillertal, de o parte și de alta a văii, se află presărate numeroase sate cu case colorate discret, unele pitite la mari înălțimi, în umbra pădurii, făcînd parcă parte integrantă din lumea stîncilor și ghețurilor. Un trenuleț, ce pare o jucărie în mărețul peisaj, străbate calea de la Jenbach la Inntal. Dacă părăsești Innsbruckul și o iei spre sud-vest, îți apare Ötztaleralpenul cu vîrfurile sale înghețate care ating peste 3 700 metri. Două văi pornesc de la Inn și coboară din această lume a ghețurilor : Ötztal și Pitztal. Numai jos, la adăpost, s-au pripășit oameni.

Pe măsură ce urci, terenul este tot mai abrupt. Jos, satele cu casele lor cochete din piatră, acoperite cu șindrilă — adevărate comori de artă populară — întregesc peisajul alpin. Bătrînii povestesc cu mîndrie că din aceste locuri, unde omul este învățat cu înălțimile, erau recrutați maiștri iscusiți pentru construcțiile barocului. Zidari, dulgheri, stucatori porneau de aici spre lumea largă, pentru a construi încărcatele și pretențioasele case în stilul timpului.

Obergurgl (1917 metri) și Vent (1893 metri) sînt așezări situate la cea mai mare altitudine în Austria. Din generație în generație, în această parte sudică a Ötztalului oamenii au o singură profesie : călăuză de munte și schior-îndrumător. Clima blîndă și iarna însorită atrag numeroși vizitatori.

Continuînd drumul spre capătul de vest al Tirolului, am trecut prin St. Christoph. Urcînd acest masiv muntos, întîlnești la fiecare pas, imagini fascinante. La început, muntele St. Christoph — 1850 metri — este scăldat în soare. La numai cîțiva kilometri însă am întîlnit, ziua în amiaza mare, mașini cu farurile aprinse. După alți 2—3 kilometri am fost obligați și noi să străpungem cu farurile perdeaua întunecoasă ce se lăsase în fața noastră. După cîteva minute, mașinile din față au fost înghițite de ceață. Rînd pe rînd, unii își căutau refugiul în locurile de parcare special amenajate printre serpentine, alții se tîrau, încercînd să scruteze nevăzutul. La un moment dat, — ni s-a părut că am mers o veșnicie, dar de fapt trecuse doar vreo oră — ne-am hotărît să facem un popas, la prima „parcare". Totul în jur era opac. Frumosul peisaj refuza să ni se arate ; cînd, spre uimirea noastră, deodată, parcă tăiată de o mînă nevăzută, ceața s-a dat în lături, și în fața noastră a răsărit ca adus de o baghetă magică un tablou unic : în spate, se învolburau încă nori de ceață, în timp ce în față, la dreapta și la stînga, scăldați în soare și parcă mai frumoși decît oricînd, se înălțau munții acoperiți de nea. Priveam uimiți acest tablou. Parcă totul în jur voia să ne convingă cît de mîndru, cît de neasemuit de frumos este Tirolul.

Greta GRAUR

Viena, decembrie 1963

Celebra trambulină de la Bergisel

ASOCIEREA LA PIAŢA COMUNA ŞI MULTIPLELE EI DEZAVANTAJE

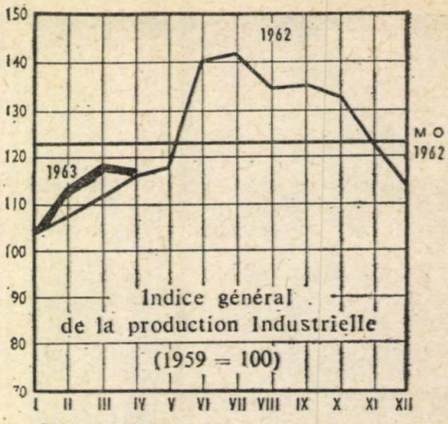

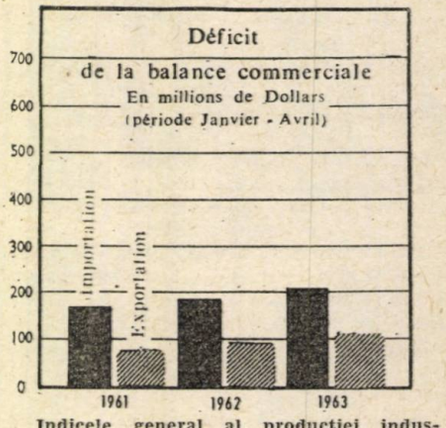

Indicele general al producţiei industriale şi deficitul balanţei comerciale a Greciei (Din revista Chronos)

NU DE MULT, presa greacă scria că, din cauza dumpingului cu produse de oţel, efectuat de către unele ţări membre ale Pieţei comune ca R.F.G., Belgia şi Luxemburg, în faţa Greciei stă perspectiva închiderii furnalului înalt de la Elefsis, singura instalaţie de industrie siderurgică din ţară.

Dacă alăturăm acestei ştiri luarea de atitudine a uneia dintre cele mai mari organizaţii patronale, al cărei rol important în asocierea la C.E.E. este cunoscut, — Asociaţia Industriaşilor din Grecia, — care de curînd a pus problema revizuirii acordului acestei asocieri, deoarece anumite ţări occidentale, şi în primul rînd cele din C.E.E., „pun sistematic obstacole în calea dezvoltării exporturilor greceşti", rezultatele asocierii la Piaţa comună vest-europeană apar într-o lumină nouă.

Iată, aşadar, că după asocierea Greciei la Piaţa comună, optimismul promotorilor greci ai asocierii apare infirmat de fapte. Exemplul Greciei provoacă anumite îngrijorări şi Turciei — nouă asociată la C.E.E.

ÎNTREBĂRI ŞI RĂSPUNSURI

Grecia şi Turcia s-au legat de Piaţa comună prin tratatele de asociere semnate, respectiv, la Atena — la 9 iulie 1961, şi la Ankara — la 12 septembrie 1963. Prin aceasta, cele două ţări balcanice au înfăptuit un act care, după declaraţiile cercurilor economice şi politice competente locale şi străine, urmează să exercite o mare influenţă asupra evoluţiei lor viitoare. Ce fel de influenţă? Răspunsurile la această întrebare diferă.

Persoane oficiale din Grecia şi Turcia, reprezentanţi ai cîtorva mari întreprinderi din aceste ţări, legate de diferite trusturi străine, îndeosebi vest-europene, ca şi presa aflată sub influenţa lor, au dat un răspuns optimist. Fostul prim-ministru al Greciei, Karamanlis, afirma, de pildă, că asocierea va deschide mari perspective iniţiativei particulare şi economiei greceşti în general. Ca şi alţi apărători ai asocierii, el spunea că, în viitorul imediat, produsele ei ar putea fi plasate mai uşor în ţările Pieţei comune, ca efect al înlesnirilor vamale, iar Grecia va primi din partea „asociaţilor" săi un ajutor substanţial, pe termen lung, pentru industrializarea şi lichidarea înapoierii economice a ţării. Printre avantajele pe care unele cercuri influente din Grecia şi Turcia le aşteptau din partea Pieţei comune se află şi noile „ajutoare" financiare, suplimentare, acordate sub formă de împrumuturi, în valoare de 125 milioane dolari pentru Grecia şi de 175 milioane dolari pentru Turcia.

De asemenea, aceste cercuri au făcut o mare reclamă aşa-numitului „Consorţiu pentru ajutorarea Greciei şi Turciei", care a luat fiinţă cu participarea unor ţări din Piaţa comună, precum şi a Statelor Unite şi Canadei.

Alte cercuri economice şi politice, şi anume cele care reprezintă interesele clasei muncitoare şi ale ţărănimii, ale producătorilor mici şi mijlocii, ale patronilor de întreprinderi care lucrează numai cu capital naţional, precum şi un mare număr de specialişti din diferite domenii ale economiei au dat însă un răspuns cu totul diferit în problema asocierii. Aceste cercuri au arătat că Grecia şi Turcia — care, după ani de „ajutorare" economică din partea puterilor occidentale, continuă să fie lipsite de o industrie proprie importantă — nu vor putea rezista concurenţei acerbe a marilor monopoluri occidentale, în condiţiile specifice Pieţei comune, adică în condiţiile reducerii tot mai importante şi apoi ale desfiinţării complete a tarifelor vamale.

Astfel de considerente sînt expuse, de pildă, în cartea intitulată *Furtuna Pieţei comune*, apărută în 1962 la Atena, sub îngrijirea profesorului universitar Nikos Kitsikis. Introducerea la această carte, care cuprinde şase studii întocmite de economişti cunoscuţi, se termină cu următoarele cuvinte: „Concluziile studiilor noastre cu privire la acordul semnat la Atena pentru asocierea Greciei la Piaţa comună sînt zguduitoare. Acest acord spulberă toate speranţele într-o Grecie industrială, pe care am visat-o în anii grei ai ocupaţiei naziste, şi în redresarea sa economică bazată pe industrializare".

În acelaşi sens este formulată chiar concluzia raportului „Organizaţiei de cooperare şi dezvoltare economică europeană" (O.C.D.E.). „Noile condiţii în care se va exercita concurenţa internaţională — după hotărîrea Greciei de a se asocia la C.E.E. — cer o readaptare profundă a industriei greceşti care beneficia, pînă în prezent, de o puternică protecţie".

CONFRUNTĂRI

Ce spune practica legăturilor Greciei şi Turciei cu Piaţa comună?

Desigur că este încă prea devreme pentru ca opinia publică din cele două ţări să poată aprecia complet şi multilateral consecinţele asocierii la Piaţa comună. De la intrarea în vigoare (1 noiembrie 1962) a Tratatului de la Atena nu a trecut decît un an, iar pe

Tratatul de la Ankara s-ar putea spune că abia s-a uscat cerneala semnăturilor.

Cu toate acestea, unele tendințe, destul de bine marcate, se manifestă de pe acum, și aceasta cu atît mai mult cu cît legăturile economice și politice dintre Grecia și Turcia și celelalte țări ale Pieței comune sînt în dezvoltare constantă încă de acum cîțiva ani, adică înainte de încheierea respectivelor tratate de asociere.

S-a spus că primele „avantaje" dobîndite de Grecia se vor manifesta în domeniul comerțului exterior. Într-adevăr, s-a produs o creștere a volumului global al acestor schimburi. Dar ce arată această creștere? Ea indică o majorare simțitoare a importurilor Greciei. Astfel, în perioada dintre 1 noiembrie 1962 și 31 iulie 1963, importurile grecești din Piața comună au ajuns la 188,5 milioane dolari, față de 168,6 milioane, în perioada corespunzătoare a anilor 1961—1962.

În legătură cu tendința de creștere a importurilor din țările Pieței comune, publicația elenă *Ekonomicos Tahidromos* scrie: „Creșterea importurilor continuă într-un ritm ascendent, extrem de periculos, ceea ce creează un deficit foarte serios pentru balanța comercială a țării. Faptul că cea mai mare parte a importurilor sînt produse alimentare și bunuri de consum, arată morbiditatea periculoasă a deficitului comercial. Conform acestei evoluții, deficitul balanței comerciale a Greciei va ajunge la 500 milioane dolari în anul 1963".

Exporturile Greciei în țările Pieței comune arată în schimb o netă tendință de scădere. Referindu-se la acest fenomen, ziarul atenian *Eleftheria*, apropiat partidului Uniunea de centru, scrie: „Asocierea noastră la Piața comună n-a ajutat cîtuși de puțin la creșterea exporturilor grecești. Dimpotrivă, se prezintă o scădere importantă a lor, fapt cu repercusiuni grave asupra economiei grecești, care dintotdeauna depindea de nivelul exporturilor. De pe acum, din cauza acestei evoluții nefavorabile a exporturilor în Piața comună, forurile competente au început să se gîndească la creșterea schimburilor comerciale cu țările cu care Grecia întreține relații pe bază de clearing..."

O evoluție caracteristică este aceea a unuia din principalele articole din exportul Greciei — tutunul. Pînă la sfîrșitul lunii iunie a.c. au fost exportate, după date oficiale, 54 500 tone tutun, față de 63 000 tone în perioada corespunzătoare a anului trecut. Numai exportul spre R.F.G., unde, după cum se știe, tutunul grecesc se lovește de concurența celui american și turcesc, a scăzut cu 2 500 tone. Referindu-se la această evoluție, Grecia a cerut comisiei Pieței comune să accelereze scăderea tarifelor vamale pentru tutunul, stafidele și vinurile grecești, dar răspunsul primit a fost nesatisfăcător.

O consecință directă a felului în care s-au desfășurat legăturile de comerț exterior dintre Grecia și țările Pieței comune o constituie creșterea rapidă a deficitului în balanța comercială a Greciei, care a trecut de la 327 milioane dolari în 1961 la 366 milioane în 1962, iar în primul semestru al anului 1963 a sporit cu încă 75,5 milioane dolari.

Anul care a trecut a arătat că, în cadrul Pieței comune, legile concurenței acționează în defavoarea unei țări cum este Grecia. Foruri competente din această țară s-au plîns că organele conducătoare ale Pieței comune acordă Turciei un tratament preferențial, în detrimentul produselor similare grecești. La rîndul ei, Italia a pus unele piedici în calea exporturilor grecești. *Nea Ekonomia* citează cazul exportului de roșii de seră din Creta în Italia, refuzat în baza unui argument pe care revista îl declară „ridicol" (pericol fitopatologic).

Ce efecte a avut intrarea în vigoare a tratatului de asociere asupra structurii industriale a țării? În cercurile adepților greci ai aderării la Piața comună s-au pus, și se pun încă, mari speranțe — în această privință — pe investițiile străine. Dovadă — măsurile luate în Grecia pentru a se asigura investițiilor străine un tratament de favoare cît mai atractiv; aceasta a făcut ca în anul care a trecut de la asociere să se înregistreze o oarecare creștere a investițiilor străine, îndeosebi vest-germane, creștere care a continuat-o pe cea înregistrată în anul precedent (59 milioane dolari în 1961, 75 milioane în 1962). Aceasta a mărit, bineînțeles, gradul de dependență a economiei grecești față de monopolurile străine.

Care sînt perspectivele în ce privește efectele asocierii Greciei la Piața comună? Ziarul *Eleftheria* a scris că reducerea și apoi desființarea taxelor vamale în relațiile cu cei „șase" va produce o serioasă dezechilibrare a veniturilor bugetare. Pentru a compensa aceste pierderi, a arătat ziarul, vor fi sporite impozitele, așa încît în 1966 suma totală a impozitelor va fi de 32 miliarde drahme, față de circa 22 miliarde în 1961.

Opinia publică din Grecia se întreabă acum, cu îndreptățită nerăbdare: cum va reacționa, practic, noul guvern venit la putere? Va face el oare pași concreți pe calea întăririi independenței economiei grecești? Răspunsul la această întrebare va fi dat opiniei publice grecești numai de evoluția și orientarea noului guvern.

PERSPECTIVELE NOULUI ASOCIAT

Semnarea Tratatului de la Ankara a fost un prilej pentru numeroase publicații, atît din Turcia cît și de peste hotarele ei, de a releva faptul, binecunoscut de altminteri, că „economia și finanțele Turciei trec prin cele mai mari dificultăți", după cum a scris ziarul parizian *Le Monde*. Într-un ciclu de reportaje, ziarul menționat descrie șomajul crescînd care cuprinde peste 500 000 de oameni numai la oraș. Aceasta — arată autorul reportajelor — este o plagă cu atît mai primejdioasă cu cît are loc într-o țară care cunoaște o mare creștere anuală a populației (peste 3 la sută), fără a avea posibilitatea de a absorbi excedentul mîinii de lucru printr-o dezvoltare industrială corespunzătoare.

Dacă Turcia a făcut unii pași pe calea dezvoltării unei industrii proprii, ceea ce îngrijorează pe specialiștii turci este concluzia pe care o trage ziarul, și anume că o astfel de dezvoltare industrială nu poate fi prevăzută pentru viitor. Planul de dezvoltare economică a țării, elaborat pentru perioada 1963—1967, prevede investirea a 11,2 miliarde de lire în agricultură, în timp ce industria va beneficia de investirea de către stat a numai 517 milioane lire, la care se vor adăuga circa 1,6 miliarde lire investiții ale companiilor particulare.

Cine sfătuiește cercurile conducătoare ale Turciei să adopte un plan de dezvoltare în care sînt prevăzute astfel de priorități? Walter Scheel, ministrul vest-german al cooperării economice, care a vizitat Turcia în luna iulie, a declarat că „o condiție obligatorie pentru avîntul economic al Turciei o constituie investițiile de capital în agricultură", nefiind nici o grabă în ce privește industrializarea.

Asemenea sfaturi au determinat ziarul *Yeni Sabah* din Istanbul să scrie, sub semnătura comentatorului său, profesorul Siyavuskil: „Prietenii noștri care ne acordă ajutor au o industrie puternică, ce produce mărfurile cele mai variate. De aceea, singura lor preocupare este de a găsi cît mai mulți cumpărători pentru mărfurile lor".

Păreri asemănătoare au fost exprimate și de alți specialiști turci. Cu prilejul semnării tratatului de asociere a Turciei la Piața comună, agenția „France Presse" a difuzat următoarea declarație a profesorului Becin Ustunel: „Asocierea cu Piața comună a unei țări slab dezvoltate ca Turcia poate să se întoarcă împotriva dezvoltării economiei naționale și să o întîrzie, din pricina concurenței puternice a industriei vest-europene".

Ziarul turc *Vatan* a publicat, sub semnătura doctorului Reșad Titiz, un articol în care îngrijorările sînt exprimate pe un plan politic mai larg: „Această organizație (Piața comună — n.a.), se spune în articol, în aparență economică, camuflează însă scopuri politico-militare pregnante și este, în ultimă analiză, o uniune a financiarilor și industriașilor care dețin primul loc în viața economică a țărilor Europei occidentale... Este imposibil ca observatorii imparțiali să nu fie cuprinși de pesimism în ce privește suveranitatea și independența unor țări slab dezvoltate, cum este Turcia, care sînt antrenate în angrenajul dificil și complicat al acestei piețe".

Una dintre problemele cele mai acute ale economiei turcești o constituie suma astronomică a datoriei sale externe, care „crește cu sute de milioane de dolari în fiecare an", după cum arată *Le Monde*. Cu toate acestea, Turcia merge mai departe pe această cale, sperînd să găsească sumele pentru finanțarea planului său de dezvoltare tot în străinătate.

* * *

Efectul legăturilor de asociere dintre Grecia și Turcia cu Piața comună confirmă primejdiile la care se expun țările mici și în curs de dezvoltare care intră în raporturi de „integrare" cu marile monopoluri occidentale. Se văd totodată piedicile pe care relațiile economice din cadrul Pieței comune le ridică în calea unui comerț internațional liber și fără discriminări, avantajos tuturor părților. Consecințele negative ce rezultă de pe urma caracterului închis și exclusivist al C.E.E. se reflectă asupra țărilor membre și asociate Pieței comune, care încep să vadă tot mai clar că „avantajele" sînt mult prea mici față de dezavantajele reale ale asocierii, după cum se exprima recent un organ de presă al liberalilor greci.

Aurel CERNEA

DE VORBĂ CU P.H. SPAAK

Ținînd seama de elementele intervenite în ultimele zile în relațiile dintre R. P. Romînă și Belgia — ridicarea celor două reprezentanțe de la Bruxelles și București la rangul de ambasade, precum și semnarea unui acord cultural pe termen lung între cele două țări — ne-am adresat d-lui Paul-Henri Spaak, vice prim-ministru și ministru al Afacerilor Externe, rugîndu-l să răspundă la cîteva întrebări privind în special aceste relații. Dar pentru că atunci cînd l-am vizitat, dl. Spaak se afla în răgazul dintre două călătorii — la Washington, unde asistase la funeraliile fostului președinte al S.U.A., John Fitzgerald Kennedy, și la Varșovia unde urma să semneze un acord cultural cu R. P. Polonă — discuția s-a purtat într-un cadru mai larg, referindu-se și la alte probleme de actualitate.

— În lumina evenimentelor care au marcat activitatea diplomatică în ultima perioadă, am dori, domnule vicepreședinte, să cunoaștem părerea dv. în legătură cu relațiile Est-Vest.

— Într-adevăr, cred că puneți bine problema, deoarece este important ca relațiile dintre Romînia și Belgia să fie examinate în cadrul politicii generale. Ei bine, eu cred că se petrece ceva în lume. Cred că relațiile între țările comuniste și țările occidentale sînt pe punctul de a se schimba. De aceea cred că trebuie explorate posibilitățile coexistenței pașnice și că țările care nu sînt printre cele mai mari trebuie să încerce să contribuie la această politică de destindere internațională. Prin urmare, în acest cadru trebuie examinate relațiile dintre țări ca Romînia și Belgia.

— În ceea ce privește relațiile generale dintre R. P. Romînă și Belgia, cum pot fi apreciate, după dv., domnule vicepreședinte, evoluția și perspectiva de viitor ?

— După cum știți, în aceste ultime săptămîni am făcut două lucruri : mai întîi am semnat un acord cultural între cele două țări, apoi am hotărît să înălțăm la rangul de ambasade legațiile respective. Ambele acte fac parte din aceeași politică, adică o politică de apropiere, de înțelegere, de relații cît mai bune și mai intense.

Evident că acordul cultural este fundamental, fiind mai important decît transformarea unei legații în ambasadă și, în privința acestui acord cultural, depinde acum de cele două țări să obțină maximum din ceea ce poate el da. Aceasta este sarcina noastră de mîine.

— Colaboratorii dv. mi-au vorbit despre noua călătorie pe care o întreprindeți.

— Plec mîine în Polonia, ceea ce reprezintă o altă aplicare a aceleiași politici. Merg la Varșovia să semnez acordul cultural pe care l-am negociat cu această țară și voi profita de această deplasare pentru a rămîne acolo două-trei zile. Presupun că voi avea discuții cu conducătorii polonezi și că voi avea prilejul să-mi dau seama de situația din R. P. Polonă.

— Dacă nu mă înșel, obișnuiți să călătoriți mult. Este adevărat ?

— Într-adevăr, mă interesează călătoriile în întreaga lume. Nu am motive să nu vizitez, într-o bună zi, și Romînia. Ar fi în vederile politicii de apropiere, pe care o duc, ale politicii de examinare a situației actuale, pentru că este clar că există o dorință de înțelegere mai mare între toate țările Europei, și această dorință trebuie să fie explorată pentru a înțelege ce reprezintă ea. Tocmai în acest sens au un rol de jucat țările care nu sînt dintre cele mai mari. Aceasta este opinia mea. Mă bucur că am prilejul să mă adresez cititorilor dv.

Tudor VORNICU

Bruxelles, 7 decembrie

DOSAR

DEȘERTUL SAHAREI a fost cîndva un ținut verde, roditor, un ținut în care s-a dezvoltat una din cele mai vechi forme ale culturii umane. Cercetările arheologice efectuate în ultimul timp au demonstrat că epoca neolitică sahariană a precedat epoca neolitică egipteană, asupra căreia a exercitat chiar anumite influențe. În ținutul Saharei au fost descoperite obiecte din piatră și lut datînd din mileniile VII—V î.e.n., adică o epocă din care nu avem mărturii despre cultura egipteană antică. Într-un studiu publicat în revista Les Nouvelles de Moscou, **Dmitri Olderog**, membru corespondent al Academiei de Științe a U.R.S.S., arată că în acea epocă Sahara era populată de numeroase triburi de vînători. Desenele rămase reprezintă scene de vînătoare de elefanți, rinoceri, hipopotami și girafe. Desenele din perioada următoare, ilustrînd animale domestice, indică prezența triburilor de păstori care ocupau în mileniul al IV-lea întreg ținutul Saharei. Sînt reprezentate obiceiurile acestora, uneltele lor, oameni înarmați și femei cu pieptănătură și îmbrăcăminte tipică epocii. Pe măsură ce pustiul a cuprins Sahara, triburile de vînători și păstori s-au refugiat spre sursele de apă din munții Atlas, valea Nilului și țărmurile Mediteranei.

„RĂZBOIUL CIVIL NEDECLARAT", care s-a desfășurat în Columbia în perioada în care s-au aflat la putere dictaturile reacționare și militare (1947—1958), a dus la uciderea a 200 000 de oameni.

ADENUL este compus, după cum se știe, din orașul Aden, cu statut colonial, și două protectorate cuprinzînd 25 de mici principate arabe. Condițiile insuportabile de viață, mizeria, bolile, mortalitatea ridicată au adus unei vaste regiuni a Adenului denumirea de „Hadramaut", ceea ce se traduce prin „aici a sosit moartea".

ÎN AUSTRALIA concentrarea și centralizarea capitalului în industrie și bănci au atins un nivel extrem de înalt. În industria oțelului domină o singură companie. Aceeași situație domnește în industria sticlei și a zahărului. În multe alte ramuri importante ale industriei întreaga piață este împărțită între două sau trei firme mari. Între cei 1 200 de mari deținători de acțiuni din Australia, care constituie doar 1/9.000 din populația țării, există un grup și mai restrîns, format din aproximativ 50 de familii.

CÎND EUROPENII au pătruns mai adînc în interiorul Africii, în secolul al XV-lea, toate populațiile ținuturilor tropicale cunoșteau prelucrarea fierului. Fierarul era considerat în triburile africane drept „creatorul și organizatorul lumii". Realizarea unei lucrări în fier constituia o condiție hotărîtoare în vederea preluării puterii de către șeful tribului.

ÎN VENEZUELA valoarea globală a petrolului extras a fost evaluată în anul 1947 la 2 888 700 000 bolivari. Muncitorii însă au primit salarii însumînd numai 11,3 la sută din această sumă. În 1961, extracția de petrol a fost evaluată la 7 678 000 000 bolivari, iar salariile muncitorilor au reprezentat 8,8 la sută din această sumă. Iar în anul 1962 fiecare zi a adus monopolurilor petroliere profituri de 7 000 000 bolivari.

STATISTICILE cele mai recente arată că Africa va furniza 28 la sută din exportul mondial de cafea pe anul 1963—1964. În anii 1955—1960, participarea africană pe piața mondială de cafea era sub 20 la sută ; în ultimii ani producția a crescut însă constant. Prima țară producătoare de cafea a Africii rămîne Coasta de Fildeș, care ocupă locul al treilea în lume.

DESPRE POLITICA EXTERNA A REPUBLICII POPULARE ROMINE

Conferința ministrului afacerilor externe al R.P.R., CORNELIU MĂNESCU, la Societatea Austriacă pentru politică externă și relații internaționale.

Viena 11 decembrie 1963.

DOAMNELOR ȘI DOMNILOR,

ÎNAINTE de toate vreau să mulțumesc călduros Societății Austriece pentru politica externă și relații internaționale pentru invitația pe care mi-a făcut-o de a vorbi astăzi în fața dv.

Cunoașterea reciprocă reprezintă — după cum este îndeobște cunoscut — un factor de seamă pentru apropierea dintre țări și popoare, un factor general de pace și bună înțelegere. El este cu atît mai important în relațiile dintre țări vecine sau aproape vecine cum sînt Romînia și Austria. Îmi exprim convingerea că vizita pe care o fac în Austria la amabila invitație a colegului meu, dr. Bruno Kreisky, ca și vizita pe care Domnia Sa a făcut-o în R.P.R. vor contribui, printre altele și la o mai bună cunoaștere între țările și popoarele noastre.

Acestui scop doresc să-i servească și expunerea pe care am onoarea s-o prezint în fața dv. cu privire la politica externă a Republicii Populare Romîne.

Liniile directoare ale acestei politici sînt indisolubil legate de programul vast de construcție pașnică în care este angajată Republica Populară Romînă și asupra căruia vă rog să-mi permiteți să mă opresc cîteva clipe.

Pe o suprafață de mărime medie (237 500 km²) Romînia dispune de un relief variat în care se îmbină armonios cîmpii întinse cultivate cu cereale, dealuri acoperite cu vii și livezi, munți înalți și păduri deosebit de frumoase. Solul și subsolul sînt bogate în petrol, gaze naturale, cărbune, sare, lemn, minereuri și altele. Cu toate acestea, pînă la eliberare marea majoritate a locuitorilor trăiau în condiții grele care făceau ca Romînia să fie dată adesea ca exemplul unui contrast izbitor între bogăția resurselor țării și sărăcia cronică a populației.

Vizitatori străini ai Republicii Populare Romîne care au cunoscut Romînia antebelică — printre aceștia mulți compatrioți ai dv. — au posibilitatea să constate profundele transformări petrecute în viața poporului romîn în anii de la eliberarea țării. Sînt grăitoare în această privință cîteva cifre. Producția industrială globală va fi în anul 1963 de aproximativ 7,4 ori mai mare decît în anul 1938. Este de remarcat că nu e vorba numai de o creștere cantitativă. Structura însăși a industriei romînești s-a schimbat radical, au fost create ramuri noi, inexistente înainte, ca industriile de utilaj petrolifer, electrotehnic, de tractoare și mașini agricole, ca și de alte categorii importante de mașini, industriile de îngrășăminte chimice, coloranți, fire și fibre sintetice, mase plastice, medicamente.

Cea mai mare dezvoltare o cunosc ramurile cheie ale industriei. Producția industriei energiei electrice și termice va fi de 18 ori mai mare, a construcției de mașini de 17 ori, a metalurgiei feroase de 10 ori mai mare decît în 1938. Industria chimică, care avea un rol cu totul minor înainte de război, ocupă azi (producția ei este de 23 ori mai mare ca în 1938) o poziție importantă în economia națională. Ritmul de creștere medie anuală a producției industriale a fost între anii 1950—1959 de 12,7 la sută și după date preliminare, în primii patru ani ai șesenalului (1960—1963) de 15 la sută.

Pe baza programului de industrializare s-a urmărit constant și s-a obținut o dezvoltare armonioasă, echilibrată și mereu ascendentă a tuturor ramurilor economiei naționale.

Reorganizarea socialistă a agriculturii a creat condiții pentru mecanizarea principalelor lucrări agricole, extinderea chimizării, ridicarea nivelului agrotehnic și a fost însoțită de creșterea continuă a producției agricole. Toate acestea au avut drept rezultat ca producția agricolă să satisfacă pe deplin — chiar în ani în care condițiile climatice nu au fost dintre cele mai favorabile — necesarul de cereale și produse animaliere, zahăr, ulei, legume, fructe atît pentru aprovizionarea populației cît și pentru celelalte nevoi ale economiei naționale.

Venitul național a sporit în anii de după război de peste trei ori. Progresele economiei și în primul rînd ale industriei au permis desfășurarea unui program social-cultural cuprinzător de îmbunătățire a condițiilor de viață ale poporului. Rezultatele obținute în această privință pot fi măsurate prin multe date: creșterea salariului real, numărul de locuințe noi și

plafonul chiriilor, numărul de medici și spitale, de școli noi și studenți, de teatre și biblioteci. Vă voi da una singură : durata medie a vieții care era în 1932 de 41 ani, a ajuns în 1956 la 63 ani, iar în 1963 la 66 ani.

Ritmul înalt al progresului economiei noastre naționale se explică, după profunda noastră convingere, în primul rînd prin aceea că poporul romîn este astăzi stăpîn cu adevărat pe bogățiile și resursele țării sale, putîndu-le folosi în conformitate cu interesele sale fundamentale, se explică prin programul științific de dezvoltare planificată, întemeiat pe industrializare, pe înzestrarea cu utilaj tehnic de cel mai înalt nivel al industriei, agriculturii, construcțiilor, transporturilor, pe folosirea cu chibzuință și eficacitate a resurselor materiale ale țării, program pe care-l traducem în viață cu consecvență.

Țelul nostru principal este asigurarea unor condiții de viață întregului popor demne de epoca noastră, în care cuceririle științei și tehnicii, ale minții omenești permit înfăptuirea celor mai îndrăznețe năzuințe ale popoarelor.

DOAMNELOR ȘI DOMNILOR,

TOCMAI năzuința către acest viitor luminos determină orientarea fundamentală a politicii externe a Republicii Populare Romîne de apărare fermă a păcii, de colaborare cu toate statele indiferent de orînduirea lor social-economică, pe baza principiilor respectului reciproc al independenței și suveranității naționale, al neamestecului în treburile interne, al egalității depline în drepturi și al avantajelor reciproce.

Relațiile de colaborare și întrajutorare statornicite între Republica Populară Romînă și celelalte state socialiste exprimă legăturile strînse de solidaritate dintre popoarele libere și suverane ale acestor țări, izvorîte din interesele și scopurile comune ale construcției unei noi societăți și ale apărării păcii. Aceste relații, în primul rînd prin coordonarea planurilor economiilor naționale, aduc o contribuție deosebită la accelerarea progresului fiecărei țări socialiste și răspund cerințelor egalizării lor economice la nivelul celor mai avansate. Intensificarea și adîncirea cooperării intersocialiste nu restrînge, ci dimpotrivă creează mereu noi premise pentru lărgirea relațiilor țărilor socialiste cu țările care nu fac parte din sistemul mondial al socialismului, reprezintă un puternic factor al păcii și securității generale. Exemplul țării noastre este edificator în această privință. Întărind și dezvoltînd relațiile de cooperare și întrajutorare cu țările socialiste, Republica Populară Romînă și-a lărgit continuu relațiile cu toate țările, ajungînd să întrețină relații politice, culturale sau economice cu peste 80 de state. Toate țările, toate popoarele indiferent de regimul lor politic sau social sînt interesate în schimburi de bunuri materiale și spirituale bazate pe egalitate și respect reciproc. Încercările de izolare, de creare a unor bariere artificiale sînt pe cît de lipsite de perspectivă, pe atît de dăunătoare, mai ales în vremurile noastre cînd mijloacele moderne de transport anulează, practic, distanțele.

Dar în afară de dorința și necesitatea firească de a dezvolta schimburile și contactele internaționale, există un interes suprem de natură să apropie azi toate țările, toate popoarele — indiferent de regimul lor politic și social, de gradul lor de dezvoltare economică, de regiunea geografică în care sînt situate : menținerea păcii. Popoarele lumii nu vor și nu pot să se resemneze cu perspectiva unui nou conflict militar între state care, în actualele condiții de dezvoltare ale științei și tehnicii, s-ar transforma inevitabil într-un război termonuclear cu urmări catastrofale, incalculabile, pentru întreaga omenire. Iată de ce, după profunda noastră convingere, coexistența pașnică, cu alte cuvinte excluderea războiului ca mijloc de rezolvare a diferendelor dintre state, nu mai reprezintă un principiu abstract sau un simplu deziderat.

Coexistența pașnică e o necesitate arzătoare a epocii noastre. „O apreciere realistă a situației internaționale, spunea președintele Consiliului de Stat al R.P.R., Gheorghe Gheorghiu-Dej, arată că în zilele noastre singura alternativă a războiului termonuclear este coexistența pașnică. Aceasta cere din partea tuturor guvernelor și conducătorilor de state să manifeste un înalt simț de răspundere, chibzuință și stăpînire de sine în abordarea problemelor internaționale, să dea dovadă de răbdare și perseverență pentru a rezolva pe calea tratativelor toate problemele litigioase, în orice parte a lumii, să răspundă cu spirit de înțelegere și înțelepciune năzuinței supreme a popoarelor de a vedea instaurată o pace trainică. Oricît de spinoase ar fi problemele internaționale în litigiu, ele pot și trebuie să fie rezolvate prin soluții pașnice, reciproc acceptabile")[1].

În concepția noastră adeziunea la principiul negocierilor, ca și la celelalte principii ale coexistenței pașnice trebuie să fie susținută de acțiuni concrete, de inițiative, de o activitate permanentă și consecventă pentru traducerea lor în viață. În împrejurările actuale sarcina practică primordială pentru asigurarea unor relații de coexistență pașnică între state este înfăptuirea dezarmării generale și totale.

Guvernul romîn consideră că dezarmarea generală și totală este drumul cel mai scurt și sigur pentru înlăturarea primejdiei războiului și care ar deschide totodată cîmp larg dezvoltării colaborării rodnice între state, și eliberării în scopuri pașnice a unor uriașe resurse materiale și umane. Fără îndoială, înfăptuirea dezarmării generale și totale nu este o sarcină ușoară. Ea nu poate fi îndeplinită decît pas cu pas, cu răbdare și perseverență. Tocmai de aceea, fără a slăbi nici o clipă eforturile îndreptate înspre obiectivul principal, dezarmarea generală și totală, sîntem de părere că este posibil și necesar să se întreprindă măsuri parțiale sau regionale de destindere care întăresc încrederea între state, îndepărtează primejdia unor conflicte militare, înlătură unele diferende sau focare de încordare, netezind astfel drumul spre o lume fără arme și fără războaie.

În acest spirit și conștient de răspunderea care îi revine, acționează guvernul romîn în Comitetul celor 18 state pentru dezarmare.

Guvernul romîn a fost printre primii semnatari ai Tratatului de la Moscova încheiat între U.R.S.S., S.U.A. și Marea Britanie, privind încetarea experiențelor nucleare în cele trei medii, tratat care, deși nu rezolvă problemele majore ale dezarmării, constituie un pas în direcția destinderii, o expresie grăitoare a viabilității principiului negocierilor. Am salutat de asemenea realizarea acordului pentru interzicerea plasării pe orbită a unor arme cu dispozitive atomice.

În momentul de față, după aprecierea noastră trebuie continuate și intensificate eforturile pentru destinderea internațională, pentru încetarea oricăror experiențe cu arma atomică, pentru interzicerea producției acestor arme, a mijloacelor de transportare a lor și lichidarea stocurilor de arme nucleare existente, pentru reducerea și apoi desființarea completă a tuturor forțelor militare și armamentelor clasice.

O problemă deosebit de actuală este prevenirea răspîndirii armelor nucleare întrucît posedarea acestora de către un număr mereu crescînd de țări ar agrava considerabil primejdia de război. Interesele însănătoșirii situației internaționale cer lichidarea diviziunii lumii în blocuri militare. O măsură tranzitorie îndreptată în acest scop este încheierea unui pact de neagresiune între Organizația Tratatului de la Varșovia și Organizația Pactului Atlanticului de Nord.

Ne pronunțăm de asemenea pentru reducerea sau, ca început, înghețarea bugetelor militare ale statelor care ar putea de asemenea înlesni calea spre dezarmare și ar putea pune, de pe acum, resurse și energii umane folosite azi în scopuri neproductive, în slujba îmbunătățirii condițiilor de viață ale omenirii.

Guvernul romîn ar saluta orice alte propuneri, inițiative, contribuții ori de unde ar veni, menite să sprijine destinderea

[1]) Gheorghe Gheorghiu-Dej „A XV-a aniversare a Republicii Populare Romîne" — Articole și cuvîntări 1961—1962. Ed. pol. 1962 (pag. 468)

în relațiile între state, să contribuie la rezolvarea pașnică a principalelor probleme ale vieții internaționale.

În această ordine de idei, noi prețuim politica de neutralitate a Austriei și considerăm că această politică reprezintă un factor pozitiv în relațiile dintre statele din această regiune a Europei ca și în relațiile internaționale. În același timp Republica Populară Romînă consideră de datoria sa să-și aducă contribuția proprie la consolidarea păcii și în primul rînd la statornicirea unor bune relații în regiunea din care face parte.

Acestui scop i-au fost consacrate eforturile guvernului romîn pentru înfăptuirea unei colaborări multilaterale interbalcanice, pentru promovarea ideii înțelegerilor regionale în general. Noi am pornit de la o realitate care credem că este evidentă: apropierea geografică creează condiții obiective și interese comune pentru o colaborare economică, politică, culturală cu caracter regional, care ar servi intereselor popoarelor regiunii în cauză. Trebuie observat că înțelegerile regionale nu trebuie să aștepte soluționarea marilor probleme pendinte. Pe de altă parte este evident că orice îmbunătățire a relațiilor pe plan regional contribuie la crearea unei atmosfere favorabile reglementării acestor probleme, la îmbunătățirea ansamblului relațiilor internaționale.

Pornind de la aceste considerente guvernul romîn a făcut încă din 1957 și 1959 celorlalte guverne din regiunea balcanică propuneri în vederea înfăptuirii unei înțelegeri multilaterale interbalcanice, a încheierii unui tratat pentru transformarea Balcanilor într-o zonă a păcii și colaborării, fără arme nucleare și fără mijloace de transportare a lor la țintă. Aceste propuneri au fost însușite de unele state balcanice și s-au bucurat de un larg sprijin în opinia publică, ceea ce a confirmat oportunitatea și actualitatea inițiativei romînești.

La sesiunea XV-a a Adunării Generale a O.N.U. din 1960, delegația Republicii Populare Romîne a propus Adunării Generale examinarea punctului intitulat „Acțiuni pe plan regional, în vederea îmbunătățirii relațiilor de bună vecinătate dintre state europene aparținînd unor sisteme social-politice diferite".

Ideea înțelegerilor regionale și-a croit drum, în mod firesc, ținînd seama de prioritatea pe care o are problema evitării unui război nuclear; a căpătat preponderență în cadrul preocupărilor pentru înfăptuirea unor înțelegeri regionale ideea zonelor denuclearizate. Numeroase state au făcut propuneri privind crearea unor astfel de zone în Europa Centrală, Europa Nordică, America Latină, Extremul Orient etc. Așa după cum am mai avut prilejul să arăt, înfăptuirea tuturor acestor propuneri, în ceea ce privește Europa, ar duce la crearea unor sisteme de zone denuclearizate începînd din Nordul Europei și mergînd pînă în mările sudului european. Un astfel de sistem ar promova, pe de o parte, relații de bună vecinătate și de colaborare normală între state, iar pe de altă parte, ar sustrage cursei înarmărilor zone întinse ale globului favorizînd dezvoltarea procesului de destindere. În aceste împrejurări guvernul romîn a cerut reînscrierea pe ordinea de zi a Adunării Generale a punctului „Acțiuni pe plan regional în vederea îmbunătățirii relațiilor de bună vecinătate între state europene aparținînd unor sisteme social-politice diferite". Ecoul produs de acest punct confirmă că viața însăși pune pe ordinea de zi a actualității internaționale problema înțelegerilor regionale între state aparținînd unor sisteme social-politice diferite.

În ceea ce ne privește vom face tot ce depinde de noi pentru adoptarea de măsuri concrete, și pentru realizarea lor.

O altă inițiativă a guvernului romîn menită să aducă o contribuție proprie la îmbunătățirea atmosferei internaționale este propunerea, prezentată tot Adunării Generale O.N.U., cu privire la adoptarea de măsuri pentru promovarea în rîndurile tineretului a ideilor păcii, respectului reciproc și înțelegerii între popoare. Dezbătută la sesiunea a XV-a a Adunării Generale, această problemă este de atunci în atenția Națiunilor Unite, UNESCO și a altor organizații internaționale.

După cum se știe guvernul romîn consideră necesară adoptarea unei declarații cuprinzînd principii ce trebuie, după părerea noastră, să călăuzească activitatea de formare a tinerei generații. Atitudinea guvernelor față de o asemenea declarație este diferită, dar indiferent de aceasta, există o cvasi — unanimitate pentru a recunoaște însemnătatea pe care o are educația care se dă tineretului pentru succesul eforturilor pentru apărarea păcii. Aceasta confirmă justețea și oportunitatea inițiativei noastre și a hotărîrii de a o promova cu fermitate în continuare.

DOAMNELOR ȘI DOMNILOR,

UNA DIN problemele centrale ale vieții internaționale a fost și rămîne asigurarea păcii și securității în Europa, de unde, nimeni nu uită, au pornit cele două războaie mondiale. Trebuie să constatăm că, din acest punct de vedere, situația actuală este departe de a fi satisfăcătoare.

Au trecut peste 18 ani de la sfîrșitul celui de al doilea război mondial, iar urmările sale nu sînt pe deplin lichidate. Mai există în inima Europei rămășițe ale regimului de ocupație, iar pacea cu Germania nu este încă încheiată. În Europa continuă să fie concentrat grosul forțelor armate ale principalelor puteri militare ale lumii. Nu cred că pot să fie două păreri cu privire la faptul că această situație, indiferent de punctele noastre de vedere cu privire la cauzele care au provocat-o, este o sursă permanentă de primejdii serioase pentru pacea lumii, primejdii a căror înlăturare se impune ca o sarcină stringentă a momentului actual.

Noi credem că drumul cel mai drept către acest țel trebuie să pornească de la încheierea Tratatului de pace cu Germania. Acest tratat, prin consfințirea frontierelor actuale ale Germaniei și înlăturarea situației anormale din Berlinul occidental, ar introduce un element puternic de stabilitate și securitate în Europa și ar avea fără îndoială o influență binefăcătoare asupra atmosferei încărcate în lume.

Sîntem convinși că încheierea unui asemenea tratat este pe deplin posibilă, ținînd seama de interesele tuturor părților interesate, dacă se pornește de la singura bază realistă, în condițiile actuale: recunoașterea existenței celor două state germane.

DOAMNELOR ȘI DOMNILOR,

RELAȚII PAȘNICE, de colaborare frainică între state nu pot fi, în mod evident, statornicite decît între state suverane, libere, egale în drepturi. Orice încercare de a nega dreptul unui popor de a-și hotărî singur soarta, orice încercare de a-i limita sau răpi acest drept inalienabil, consacrat prin Carta O.N.U., și a cărui înfăptuire constituie o condiție elementară a progresului său economic, politic și cultural atrage opoziția legitimă și fermă a poporului în cauză, a tuturor popoarelor iubitoare de libertate care, pe bună dreptate, consideră cauza independenței și suveranității naționale indisolubil legată de cauza păcii și ca și aceasta, indivizibilă. Acțiunile îndreptate împotriva independenței și suveranității statelor, încercările de menținere, sub o formă sau alta, a rînduielilor colonialiste sînt astfel nu numai incompatibile cu idealurile de dreptate și progres ale omenirii de azi, dar devin, după cum o confirmă evenimentele care s-au desfășurat și continuă să se desfășoare sub ochii noștri, o sursă de grave complicații internaționale, de încordare și conflicte armate.

În aceste împrejurări guvernul romîn consideră că datoria fiecărui stat, a comunității internaționale în ansamblu este să acționeze ferm pentru lichidarea neîntîrziată a tu-

turor formelor, mai vechi sau mai noi, de dependență colonială, să sprijine activ tinerele state recent eliberate în eforturile lor de dezvoltare economică proprie și consolidare a independenței. În ceea ce ne privește, solidari cu lupta popoarelor pentru libertate și suveranitate națională, ne vom aduce, ca și pînă acum, întreaga contribuție pentru îndeplinirea acestei datorii nobile.

DOAMNELOR ȘI DOMNILOR,

COEXISTENȚA pașnică și comerțul internațional sînt strîns legate. Relațiile economice pe baza avantajelor reciproce reprezintă — în ultimă instanță — baza materială a relațiilor de coexistență pașnică. În acest spirit, guvernul romîn înțelege să-și aducă contribuția la desfășurarea normală a comerțului internațional, liber de orice îngrădire și bariere. Însuși progresul economic al R. P. Romîne reprezintă o asemenea contribuție întrucît el face necesară și în același timp creează posibilități noi pentru dezvoltarea schimburilor noastre economice cu restul lumii. În același timp socotim de datoria noastră să contribuim la toate eforturile internaționale îndreptate în acest scop. Iată de ce ne pregătim cu toată atenția pentru Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare și am formulat unele propuneri pentru completarea ordinei de zi, cum ar fi, elaborarea principiilor fundamentale ale acordurilor economice și comerciale, importanța și eficacitatea acordurilor comerciale de lungă durată, importanța livrărilor de credite de bunuri de echipament destinate construcției de unități industriale, livrări rambursabile prin cote părți din producția acestor unități industriale, importanța pentru dezvoltarea în scopuri pașnice a resurselor eliberate de dezarmare.

Tot în vederea asigurării unui cadru favorabil dezvoltării relațiilor economice normale între state, guvernul romîn consideră că ar trebui elaborate unele principii ale colaborării economice internaționale sub forma unei declarații, așa cum delegația romînă a propus, încă din 1957, la sesiunea a XII-a a Adunării Generale, fie sub o altă formă reciproc acceptabilă. Orice tendințe de a crea sfere închise în relațiile economice internaționale sînt în contradicție cu interesele popoarelor de a lărgi schimburile economice internaționale și a instaura relații pașnice între toate statele. Dimpotrivă, schimburile comerciale, fără discriminări și bariere artificiale, sînt avantajoase din punct de vedere economic și favorizează instaurarea unui climat de destindere.

Guvernul și poporul romîn acordă o deosebită însemnătate O.N.U. ca instrument al păcii și securității internaționale. Pentru ca O.N.U. să-și poată însă îndeplini menirea de a deveni „un centru de armonizare a eforturilor tuturor națiunilor" în vederea împlinirii țelurilor înscrise în Cartă, este necesar în primul rînd ca structura Organizației să reflecte, cît mai fidel, realitățile contemporane. Această cerință esențială este în mod flagrant nesocotită prin îndepărtarea reprezentanților legitimi ai poporului chinez de la lucrările Organizației.

Interesele Națiunilor Unite, ale păcii și colaborării internaționale cer înlăturarea grabnică a acestei situații anormale care afectează serios autoritatea și eficacitatea Organizației.

DOAMNELOR ȘI DOMNILOR,

O COMPONENTĂ principală a eforturilor pentru asigurarea păcii o constituie dezvoltarea unor relații bilaterale normale între state. Călăuzită de aceste considerente, una din direcțiile principale ale politicii noastre externe este dezvoltarea legăturilor economice, politico-diplomatice și culturale cu toate țările.

Am depus, în acest scop, toate eforturile pentru rezolvarea unor probleme bilaterale pendinte, pentru înlăturarea obstacolelor care ar putea frîna această dezvoltare. Ori de cîte ori partenerii noștri au arătat bunăvoință și dorința de a trata pe baze de egalitate și respect pentru interesele reciproce, am răspuns în același spirit și ne-am putut întîlni la mijlocul drumului.

Sîntem bucuroși că relațiile Romîniei cu Austria constituie un exemplu grăitor în această privință. Între țările noastre nu mai există probleme nerezolvate izvorîte din relațiile reciproce.

Pornind de la întîlnirea dintre conducătorii statelor noastre din 1960, au avut loc contacte regulate între membrii guvernelor celor două țări, s-au intensificat schimburile de ingineri, specialiști, de oameni de știință, de artiști, turiști. Toate aceste contacte și întîlniri au contribuit la o mai bună cunoaștere reciprocă, care a ajutat nemijlocit progresul schimburilor. Inginerii, tehnicienii și muncitorii noștri au ajuns să cunoască și să prețuiască mai bine nivelul utilajului și mașinilor austriece. La rîndul lor, oameni de afaceri, ingineri, specialiști austrieci s-au convins de posibilitățile crescînde ale Romîniei pentru dezvoltarea relațiilor sale economice. S-au încheiat noi acorduri bilaterale menite să creeze un cadru mai stabil pentru sporirea schimburilor reciproce. Nu este de mirare că, în aceste condiții, schimburile comerciale romîno-austriece s-au mărit în perioada 1955—1963 de aproape patru ori.

Un eveniment important în relațiile reciproce l-a constituit ridicarea recentă a misiunilor diplomatice ale celor două țări la rang de ambasadă.

Există toate condițiile pentru a merge înainte spre noi realizări în cooperarea prietenească romîno-austriacă; apropierea geografică, tradițiile unor vechi legături, rezultatele avantajoase pentru ambele părți ale schimburilor din ultimii ani ca și interesele reciproce în dezvoltarea lor și pe viitor, dorința de pace a popoarelor noastre.

Sîntem convinși că prin eforturi comune vom reuși să folosim toate aceste condiții spre binele popoarelor noastre și ale colaborării internaționale în general.

DOAMNELOR ȘI DOMNILOR,

DRUMUL spre o pace trainică nu este ușor, sînt încă multe obstacole de învins, probleme complexe de rezolvat.

Forțele care se pronunță azi pentru înțelegere și colaborare pașnică sînt însă puternice, conștiința pericolelor pe care le-ar reprezenta, în condițiile actuale, un război între state nu numai că nu demobilizează popoarele, ci dimpotrivă le întărește hotărîrea de a face totul pentru apărarea păcii. Există posibilitatea reală ca rațiunea să prevaleze în relațiile dintre națiuni și ca munca pașnică a popoarelor să fie pusă la adăpost de calamitățile unor noi conflicte militare între state.

Desigur, pentru aceasta sînt necesare eforturile constante ale tuturor țărilor și popoarelor. Încrezători în perspectivele luminoase ale patriei sale și ale cauzei păcii în lume, poporul nostru își va aduce și pe viitor întreaga contribuție la promovarea colaborării pașnice între state și națiuni. Sîntem încredințați că pe acest drum vom merge împreună cu țara și poporul dv.

Vă rog să-mi permiteți să închei exprimîndu-vă sentimentele noastre de stimă și prietenie pentru poporul austriac și mulțumindu-vă pentru atenția pe care mi-ați acordat-o.

IN VIZITA LA PETROLIŞTII AMERICANI

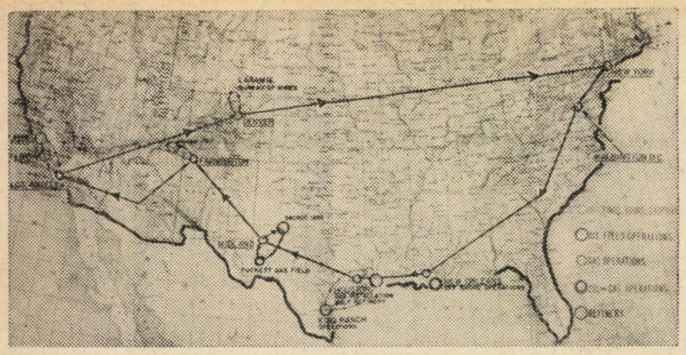

Itinerarul delegaţiei

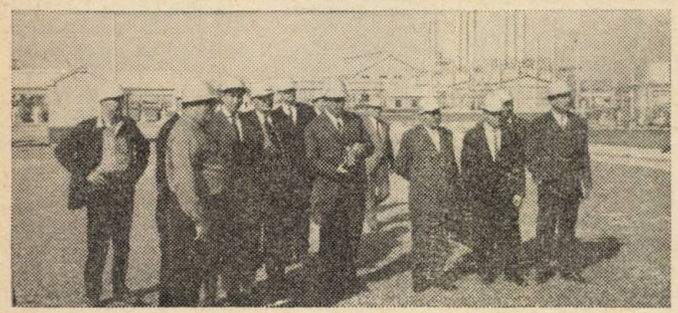

Delegaţia de petrolişti romîni la staţia de dezbenzinare a gazelor din King Ranch

Grupul de petrolişti romîni care a făcut o vizită în S.U.A. s-a înapoiat zilele trecute în ţară. La sosirea în Bucureşti, şeful grupului, Ion Dumitru, adjunct al ministrului industriei petrolului şi chimiei, ne-a răspuns în cadrul unui interviu la cîteva întrebări.

— Pentru început vă rugăm să ne spuneţi în ce cadru s-a efectuat vizita grupului de petrolişti romîni în S.U.A. ?

— Plecînd în S.U.A., grupul nostru de petrolişti a întors vizita specialiştilor americani în domeniul industriei petrolifere, făcută în luna septembrie la noi în ţară. Cu acel prilej specialiştii americani au avut posibilitatea să cunoască schele, rafinării, uzine constructoare de utilaj petrolifer, institute de cercetări şi să ia cunoştinţă directă cu realizările industriei noastre petrolifere. Ambele vizite s-au desfăşurat în baza programului de schimburi culturale şi tehnico-ştiinţifice încheiat între R.P.R. şi S.U.A.

— Ce obiective ale industriei petrolifere americane au fost vizitate în cursul călătoriei ?

— A doua zi după sosirea la New York, unde grupul nostru a fost întîmpinat la aeroport de Frank Dennis, preşedintele Institutului american al petrolului, de membri ai delegaţiei de petrolişti americani care ne-au vizitat ţara şi de reprezentanţi ai Departamentului interior, am avut o primă întîlnire la Institutul american al petrolului.

Călătoria propriu-zisă a început prin vizitele făcute la centrele de cercetare şi proiectare ale companiei Standard Oil precum şi la rafinăria Bayway a lui Humble Oil din New Jersey. În continuare am avut prilejul să cunoaştem instalaţii petrolifere din Louisiana, Texas, New Mexico, California. Programul a cuprins vizitarea unor cîmpuri petrolifere, gazeifere, a unor rafinării şi staţii de transport şi de prelucrare a gazelor. Membrii delegaţiei noastre au fost primiţi şi la Departamentul interior de către Jerome J. O'Brien, directorul oficiului de petrol şi gaze şi de alţi specialişti americani care ne-au prezentat o expunere privitoare la organizarea Departamentului în problemele de petrol şi gaze.

Din obiectivele vizitate, am putut aprecia nivelul tehnic ridicat al industriei petrolifere americane. Interesantă a fost de exemplu, printre altele, vizita făcută la Centrul de cercetări de la Linden Esso Research Engineering, unde ni s-au prezentat cîteva laboratoare şi instalaţii pilot. Laboratoarele sînt dotate cu aparatură modernă, iar rezultatele obţinute sînt urmărite în cadrul instalaţiilor industriale în scopul verificării cercetărilor. La acest centru există maşini electronice de calculat cu ajutorul cărora se rezolvă probleme complexe ale industriei prelucrătoare de ţiţei şi petrochimiei. În timp scurt se oferă astfel posibilitatea stabilirii soluţiei optime din toate variantele posibile.

Am mai vizitat instalaţii petrolifere şi de gaze ale societăţilor Texas Eastern, Humble Oil, Standard Oil şi Phillips. Am apreciat de asemenea instalaţiile de colectarea, depozitarea şi transportul ţiţeiului în sistem închis de la şantierul Sacroc Unit, instalaţiile de separarea, uscarea şi transportul gazelor din cîmpul Puckett Gas precum şi exploatarea zăcămintelor cu gaze şi condensat a şantierului King Ranch.

În general, cu prilejul vizitei, cîteva din problemele urmărite cum ar fi extinderea automatizării şi aplicarea combustiei subterane au prezentat un interes mai deosebit dat fiind şi preocupările similare din ţara noastră în aceste domenii.

— Ce ne puteţi spune despre primirea făcută în S.U.A. reprezentanţilor industriei petrolifere romîneşti ?

— În tot cursul călătoriei, grupul de petrolişti romîni a fost bine primit, s-a bucurat de atenţia cuvenită din partea oficialităţilor americane şi a specialiştilor cu care ne-am întîlnit. La vizitarea instalaţiilor, conducători şi specialişti ai companiilor care ne conduceau ne-au dat cu multă bunăvoinţă explicaţiile solicitate. Cu prilejul vizitei făcute la Departamentul interior ni s-au pus la dispoziţie informaţii, hărţi şi broşuri privind problemele care ne interesau. În şantiere, în rafinării, la institute de cercetări, ca şi cu prilejul vizitelor făcute în diverse oraşe, am avut posibilitatea să cunoaştem şi să apreciem ospitalitatea poporului american.

Este demn de remarcat şi interesul pe care l-au arătat specialiştii americani cu prilejul diferitelor întîlniri pe care le-am avut cu ei faţă de progresele importante înregistrate în ultimii ani de industria petroliferă a ţării noastre. La cîmpul de sonde din King Ranch, de lîngă oraşul Kingsville, la Farmington, statul New Mexico, la Bureau of Mines din oraşul Larmie statul Wyoming, ca şi în alte locuri vizitate, ingineri americani s-au interesat îndeaproape de nivelul tehnic atins în ţara noastră în industria petroliferă, solicitîndu-ne să le furnizăm amănunte suplimentare privind rezultatele obţinute în forajul cu turbina, în aplicarea unor metode moderne de recuperare secundară şi în desfăşurarea cercetărilor de specialitate.

Este semnificativă în acest sens o întîmplare petrecută într-una din zilele vizitei noastre. Părăseam tocmai oraşul Denver din statul Colorado, unde fusesem primiţi de conducătorul facultăţii de geologie şi geofizică. La plecare, un reporter al ziarului „Denver Post" ne-a solicitat o convorbire. Unul din inginerii americani care ne însoţea a avut însă grijă să-i pună în vedere ziaristului, înainte de începerea interviului, că : „romînii sînt buni specialişti în petrol..."

În încheierea interviului, Ion Dumitru ne-a spus :

— Schimbul de vizite efectuat ne-a permis să cunoaştem unele din progresele tehnice ale industriei petrolifere americane, după cum specialiştii americani au avut această posibilitate la noi în ţară. Asemenea contacte între două ţări cu veche şi preţioasă experienţă în acest domeniu s-au dovedit utile şi sperăm că viitorul va aduce lărgirea lor. Astfel de vizite reciproce de documentare tehnico-ştiinţifică corespund intereselor celor două ţări, prilejuind schimburi utile între specialişti, o cunoaştere mai îndeaproape a progreselor obţinute în diverse domenii de activitate, deschid noi perspective de colaborare între industriile petrolifere romîne şi americane.

Tudor GHEORGHIU

ZANZIBAR

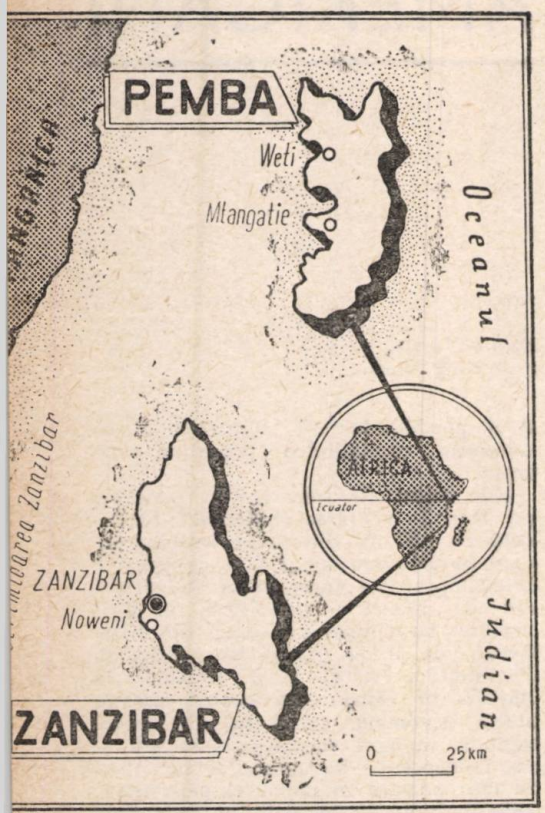

Se împlinesc anul acesta 665 de ani de cînd Europa deţine informaţii despre insula Zanzibar. Şi 73 de ani de cînd o putere europeană o deţine pur şi simplu. Dacă în 1298, menţionînd insula în însemnările sale, Marco Polo lărgea cadrul cunoştinţelor despre lume, în 1890 regina Victoria, subjugînd Zanzibarul, lărgea numai limitele imperiului colonial.

Dar vremurile se schimbă, şi sînt acum zile în care soarele apune deasupra unui imperiu colonial, pentru a răsări a doua zi deasupra unei ţări libere. E tocmai ceea ce s-a întîmplat şi la 10 decembrie, ziua în care Zanzibarul s-a declarat independent.

Toţi îi spun **Zanzibar**. Oficial, ţara se numeşte **Zanzibar şi Pemba**, după cele două insule principale a căror suprafaţă este de 2 600 km² (cam a patra parte din suprafaţa insulei Cipru). Populaţia, 310 000 locuitori, negri suaheli, arabi, indieni... Arabii reprezintă ceva mai mult decît a zecea parte din numărul locuitorilor. Ei sînt urmaşii vechilor cuceritori care, debarcînd aici în secolul al XIV-lea, au supus triburile băştinaşe **bantu**. S-a întrerupt astfel o istorie bogată, în răstimpul căreia Zanzibarul făcuse parte, împreună cu alte state africane de pe coasta de răsărit, din Imperiul Zany, întins — în secolul al X-lea — pînă la marile lacuri Victoria şi Nyassa. O dată cucerită, insula îşi pierde pînă şi numele. **Zanzibar** nu e decît o denumire arabă, însemnînd „ţărmul negrilor". Şi azi se mai găsesc pe insulă vechi turnuri arabe însoţite de mărturii ale vremurilor care au urmat : ruine ale cetăţilor ridicate de cuceritorii portughezi, care au venit aici îndată după 1500, atraşi, ca şi arabii, de bogăţii, de frumuseţi, de climă (temperatura nu scade niciodată sub 23°), de poziţia strategică (încă de pe atunci !) a insulei. Dar şi portughezii vor pierde insula „minunată", „a paradisului", „a mirodeniilor"...

Pe la sfîrşitul secolului al XIX-lea, în Zanzibar a fost adus un arbore necunoscut aici, cu frunze persistente şi cu flori mici, alb-rozalii. Uscaţi, mugurii florilor capătă un miros plăcut şi un gust deosebit. Zanzibarul făcuse cunoştinţă cu arborele de cuişoare. Azi există pe insulă 4 000 000 arbori de cuişoare, care dau anual 12 000 tone, 80 la sută din producţia mondială a acestui condiment. Dacă mai adăugăm la plantaţiile de cuişoare pe cele de cocotieri (6 milioane arbori), de banane, de ananas, sau de citrice, culturile de piper roşu, de batate şi plantaţiile de orez — devine lesne de înţeles atracţia pe care insula a exercitat-o asupra colonialiştilor. Aşa a căzut Zanzibarul, în 1890, pe mîna colonialiştilor englezi, care au cîştigat disputa cu Germania şi Italia.

Singura cale:

Zanzibarul a devenit aşadar protectorat. Formal, ţara era condusă de un sultan (lui Abdula Bin Khalifa, care a murit la 1 iulie 1963, i-a urmat Jamshid Bin Abdula). Dar întreaga putere aparţine guvernatorului englez, omul despre care **Daily Express** scria că „dispune de fapt de împuterniciri dictatoriale". Guvernatorul şi-a exercitat acest drept, îndeosebi ca să reprime lupta poporului din Zanzibar şi Pemba pentru libertate. Dar, mai ales în ultimii ani, această luptă n-a mai putut fi stăvilită. Astfel, în 1960 s-a obţinut dreptul la crearea unui guvern local, avînd în frunte un prim ministru african. Organul legislativ îşi ţinea însă, în continuare, şedinţele sub preşedinţia guvernatorului. În iunie 1961, cu prilejul organizării alegerilor, acesta a decretat starea excepţională şi a dispus aducerea de trupe engleze din Kenya şi Tanganika pentru „păstrarea ordinei". Rezultatul : 50 de morţi şi 2 000 de răniţi, din care 360 în stare gravă. Totuşi, Partidul naţionalist (reprezentant al populaţiei arabe) şi Uniunea afro-şirazi (reprezentînd populaţia neagră) au obţinut împreună 19 din cele 22 de locuri ale Consiliului legislativ.

Calea spre tratative pentru obţinerea independenţei a fost deschisă. Conferinţa pentru acordarea independenţei Zanzibarului a început la Londra, în martie 1962. Dar, după două săptămîni de discuţii, s-a înregistrat un eşec.

De-a lungul anilor, colonialiştii semănaseră şi întreţinuseră, prin toate mijloacele, divergenţe între principalele partide politice din Zanzibar şi Pemba. Acum, trebuiau folosite aceste rezerve. Deoarece participanţii la conferinţa de la Londra nu reuşeau să se pună de acord cu chestiunile esenţiale privind modalităţile concrete şi data obţinerii independenţei, ministrul britanic al Coloniilor a hotărît să tragă foloase. Chiar în timpul conferinţei s-a găsit un pretext şi a fost ordonată arestarea lui Abdul Rahman Mohammed, secretarul general al Partidului naţionalist din Zanzibar. O judecată sumară şi o sentinţă „educativă" : 15 luni temniţă. Redacţia ziarului **Zanzibar News** a fost devastată. În acelaşi timp, la Londra, ministrul Coloniilor s-a prezentat în faţa participanţilor nu cu aşteptata declaraţie de independenţă, ci cu un... ultimatum : ori se vor aplana în timp de 48 de ore conflictele existente între delegaţi, ori se va refuza stabilirea unei date precise pentru acordarea independenţei. Din păcate, atunci, la Londra, în clădirea Ministerului Coloniilor, divergenţele cultivate timp de multe decenii n-au putut fi aplanate în două zile.

Dar pe insule, oamenii întîmpină ştirea despre condamnarea lui Abdul Rahman Mohammed cu inscripţii brodate pe pieptarele cămăşilor : „Jos statul poliţienesc".

Lupta continuă

În iulie 1962 a avut loc în viaţa poporului din Zanzibar şi Pemba un eveniment de o importanţă hotărîtoare : a luat fiinţă Partidul Comunist din Zanzibar. S-a înfiinţat, de asemenea, Liga Tineretului Comunist.

În august, Partidul naţionalist şi Uniunea afro-şirazi încheie un pact de colaborare în problema modului şi a datei la care urmează să fie obţinută independenţa. Asupra liderilor din ţară exercită o impresie puternică realitatea înconjurătoare. În Zanzibar şi Pemba numărul oamenilor care manifestează pe străzi activ, neobosit, pentru independenţă ajunge la începutul lui martie la 100 000 — a treia parte din populaţia insulei. În aprilie, noul ministru al Coloniilor, Duncan Sandys, anunţă Camera Comunelor din Londra că Zanzibarul şi Pemba vor dobîndi autonomia internă în cursul acestui an.

Dar independenţa ?

Consiliului legislativ din Zanzibar i se prezintă o rezoluţie semnată de liderii

Partidului naționalist, ai Uniunii afro-șirazi și ai Partidului popular din Pemba și Zanzibar, cerînd acordarea independenței totale în cursul lunii septembrie 1963. După părerea reprezentantului britanic, Robertson, cererea e „nerealistă și imposibil de realizat într-un termen atît de scurt".

Dar cînd ?

3 iunie 1963. Consiliul legislativ adoptă legea constituțională care consfințește cucerirea autonomiei interne. Dar, spre dezbaterea consiliului vine și rezoluția propusă de liderii politici zanzibarezi, în care se cere ca guvernul britanic să facă „o declarație imediată și categorică cu privire la fixarea unei date precise pentru acordarea independenței".

Poporul sărbătorește la 24 iunie obținerea autonomiei interne, dar el știe că aceasta trebuie să fie doar un prim pas spre cucerirea independenței. Guvernul nou, alcătuit la Zanzibar din opt africani, e condus de liderul Partidului popular din Pemba și Zanzibar. El preia o parte din atribuțiile deținute pînă atunci de englezi și se ocupă de principala problemă — organizarea viitoarelor alegeri.

10 decembrie, zi de sărbătoare

Alegerile urmau să înceapă la 8 iulie. Dar la 4 iulie guvernatorul englez aduce din nou trupe care „să mențină ordinea".

Se vor repeta evenimentele sîngeroase din 1961 ?

Poporul votează în liniște. Demn. Hotărît. Unanim. La 12 iulie, devine cunoscută componența noii Adunări Naționale : Partidul naționalist — 12 locuri, Partidul popular din Pemba și Zanzibar — 16 locuri, Uniunea afro-șirazi — 13 locuri. Toate aceste partide se pronunțau pentru acordarea neîntîrziată a independenței. Primul ministru, Mohamed Shante, e însărcinat să înceapă tratative în acest sens cu guvernul englez.

Discuțiile privind independența Zanzibarului încep la Londra, la 20 septembrie 1963. În primele zile, delegația engleză se mărginește la promisiuni vagi dar, în fața atitudinii hotărîte a delegaților zanzibarezi, se anunță, în sfîrșit, că la 10 decembrie 1963 Zanzibarului îi va fi acordată independența. Acordul de protectorat din 1890 va fi abrogat. Țara va deveni monarhie constituțională. Întreaga putere executivă va reveni guvernului, care va fi răspunzător în fața Adunării Naționale.

Colonialismul a lăsat Zanzibarului o moștenire extrem de grea : analfabetism (85 la sută din populație), rudimentare ateliere meșteșugărești care produc doar săpun și unt de cocos ; Zanzibarul n-are nici o fabrică și nici măcar un kilometru de cale ferată.

Așa stînd lucrurile, poporul din Zanzibar și Pemba consideră că independența politică, atît de greu cucerită, trebuie să fie consolidată prin opera de construcție economică.

Radu ȚIULESCU

din nou cazul STRAUSS

LA CEREREA procurorului de la Bonn, dr. Franz Drügh, comisia Bundestagului pentru problemele imunității a hotărît în unanimitate ridicarea imunității parlamentare a deputatului Franz Josef Strauss, fostul ministru de război vest-german și actualul președinte al U.C.S. — filiala bavareză a U.C.D.

Aceasta s-a întîmplat la scurtă vreme după ce Strauss atrăsese din nou asupra sa atenția opiniei publice, de astă dată prin felul cum l-a înfruntat pe cancelarul Erhard în problema alocațiilor bugetare pentru fondul de pensii acordate victimelor războiului.

Hotărîrea luată de comisia Bundestagului a stîrnit senzație, întrucît ea readuce în actualitate faimoasa „afacere *Der Spiegel*" care a determinat, în ultimă instanță, însăși demisia lui Strauss. De fapt, hotărîrea nu implică întreaga „afacere", ci doar un episod limitat al ei. Anume : arestarea redactorului șef adjunct al revistei *Der Spiegel*, Konrad Ahlers, care își petrecea concediul, în acele zile de sfîrșit de octombrie 1962, în stațiunea balneară Torremolinos din Spania. După cum s-a afirmat, în calitatea sa de ministru de război, Strauss ordonase atașatului militar vest-german la Madrid să obțină arestarea lui Ahlers de către poliția spaniolă și predarea lui autorităților vest-germane.

Ulterior, la procuratura din Bonn au fost depuse nu mai puțin de 25 de reclamații împotriva lui Strauss și a celor amestecați în această afacere. Dar cercetările s-au ciocnit de un obstacol : conform legislației R.F.G., un deputat nu poate fi nici măcar cercetat într-o cauză penală. De aceea s-a ivit necesitatea ridicării imunității parlamentare a lui Strauss, pentru a putea fi cercetat cu privire la arestarea lui Ahlers.

În momentul de față se pune problema de a se constata dacă Strauss s-a făcut vinovat de „privare de libertate în exercițiul funcțiunii" (paragraful 341 din Codul Penal al R.F.G.) — adică, dacă a efectuat sau a ordonat efectuarea, în mod premeditat, a unei arestări, fără a fi autorizat. În acest caz, după cum se afirmă în presă, e pasibil de pedeapsă privativă de libertate de cel puțin trei luni. Sau, dacă e vorba de „abuz de putere" (paragraful 132 al Codului Penal) — adică, dacă a exercitat în mod arbitrar o acțiune publică — delict ce se pedepsește cu închisoare pînă la doi ani sau cu amendă bănească.

Concluziile la care au ajuns pînă acum — firește teoretic — aproape toate expertizele juridice este că Strauss a săvîrșit o ilegalitate în cazul arestării lui Ahlers în Spania. E drept că toate aceste constatări s-au făcut cam demult și că procedura pentru pregătirea demersului pe lîngă Bundestag a durat cîteva luni. Se pare că lucrurile s-ar mai fi tărăgănat încă, dacă un grup de juriști ai fracțiunii P.S.D. din Landtagul Renania de nord-Vestfalia n-ar fi precipitat evenimentele printr-o interpelare vehementă.

În mod inexplicabil pentru o parte a opiniei publice vest-germane, Strauss a primit foarte calm vestea despre cererea de ridicare a imunității sale parlamentare, declarînd că nu va face nici o obiecție. Explicația a venit curînd, dar nu din partea lui Strauss, ci a grupului din Bonn al partidului său care arăta, într-o declarație dată publicității, că vede „în această cerere un prilej binevenit pentru înlăturarea definitivă a reproșurilor aduse de anumite cercuri fostului ministru de război...".

Faptul că o dată cu ridicarea imunității parlamentare a lui Strauss s-a luat o măsură similară și împotriva deputaților social-democrați Jahn și Merten arată că partizanii fostului ministru sînt hotărîți să contraatace pe front larg ; pentru aceasta ei vor căuta să implice cît mai multe persoane în discutarea acestei afaceri. În acest context, întrebarea ce și-o pun unii observatori este dacă cercurile interesate în reabilitarea lui Strauss urmăresc pur și simplu să profite de prilejul ivit pentru a cîștiga partida împotriva celor ce vor să-l înlăture complet de pe scena politică, sau dacă, chiar din capul locului, nu a fost cumva vorba doar de o tentativă de mușamalizare a implicării lui Strauss în afacerea care a devenit un scandal politic.

A. S.

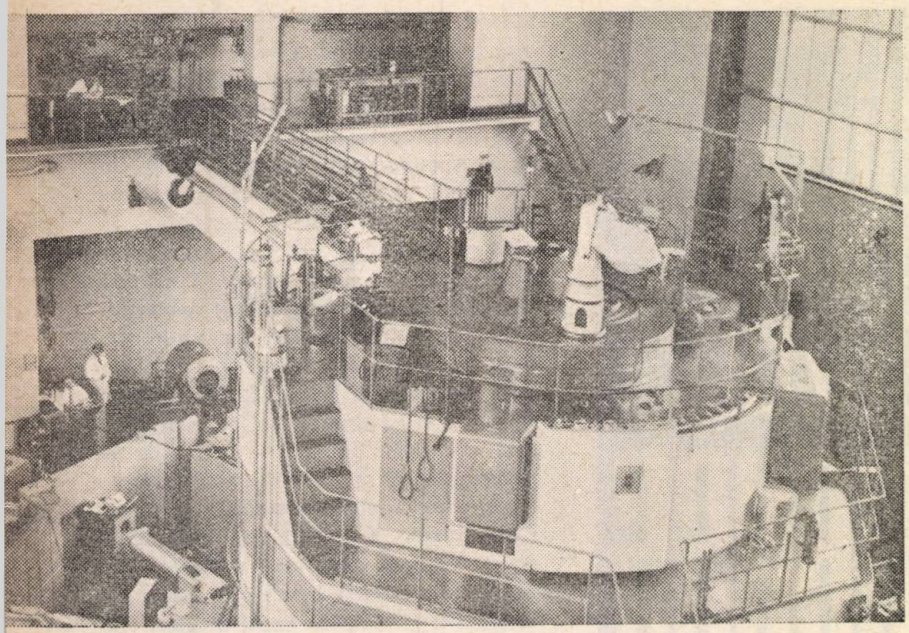

RESURSELE

Cum s-ar putea rezolva (deocamdată) problema

DISCUȚII care au durat aproape zece ani, duse în special în cadrul organizațiilor internaționale de specialitate, cu participarea experților de pretutindeni, și care au luat în considerare atît nevoile de energie ale țărilor avansate din punct de vedere tehnic cît și ale țărilor în curs de dezvoltare, au condus la concluzia că acordarea unei atenții deosebite acestei probleme se sprijină pe motive de necontestat.

Într-adevăr, necesarul de energie în general, cu forma sa electrică în particular, continuă să crească în ritmul cu care progresează industria, transporturile, mecanizarea și automatizarea, atît în industrie cît și în sectorul domestic. Desigur că ameliorarea continuă a randamentelor energetice ale proceselor tehnologice face ca, în perspectivă, această creștere să fie mai mică decît cea calculată pentru stadiul actual al tehnicii ; aceasta înseamnă, de exemplu, că același iluminat electric sau același transport urmează să fie asigurate în viitor cu un consum de energie din ce în ce mai mic. Totuși, expansiunea continuă a varietății mijloacelor de consum va menține neschimbată, încă mult timp, forma legii de evoluție a energeticei în epoca noastră, inclusiv a coeficienților care o caracterizează.

Rămînînd în limite de extrapolare normale, se poate afirma că necesarul de energie electrică al întregii lumi, care se dublează la fiecare zece ani, va continua să urmeze aceeași lege exponențială, cel puțin cîteva decenii de acum înainte. Cu alte cuvinte, creșterea relativă a consumului de electricitate este și va fi de 7—8 la sută pe an, în timp ce ritmul de evoluție a cererii totale de energie rămîne de ordinul a 3 la sută pe an. Trebuie remarcat însă că acești coeficienți, valabili la scara mondială, nu se păstrează pentru țările socialiste, în general, și pentru țara noastră, în special ; dezvoltarea mult mai rapidă a economiei acestor țări face ca nevoile lor de energie electrică să crească cu mai mult de 9 la sută pe an, iar cele de energie totală — cu cel puțin 4 la sută pe an.

În cifre absolute, consumul mondial de energie care este aproximat azi la patru miliarde tone de cărbune echivalent pe an, va deveni de cinci ori mai mare pînă în anul 2000. Ceea ce înseamnă că pînă la sfîrșitul secolului lumea va avea nevoie de trei ori mai multă energie decît a folosit de la începuturile civilizației pînă azi ! Fără îndoială, aceste cifre nasc întrebarea : cum vor putea fi ele acoperite ?

După cum se știe, satisfacerea necesarului de energie se realizează, în zilele noastre, mai ales din combustibilii fosili (cărbune, gaze naturale și petrol) și din resursele hidraulice. Rezervele binecunoscute de combustibili fosili sînt estimate însă la nu mai puțin de 4 000 miliarde tone cărbune echivalent, iar rezervele totale — la chiar dublul acestei cifre, ceea ce reprezintă consumul actual pentru un mileniu. Dacă avem însă în vedere ritmul de creștere de 3 la sută pe an al cererii de energie, răgazul care ne rămîne nu este mai mare de 120—150 de ani.

Remarcînd că majoritatea acestor rezerve o formează combustibilii solizi, trebuie avut în vedere și faptul că partea cu care intervin cărbunii în acoperirea nevoilor de energie ale lumii a trecut de la 75 la sută, cît era cu puțini ani în urmă, la 50 la sută, și este posibil să nu fie mai mare de 30 la sută în 1975—1980. Locul lor este luat de petrol și de gazele naturale, combustibili care se pretează la o folosire mai elastică și conduc la un randament energetic mai ridicat decît cărbunii. Această constatare este valabilă chiar în siderurgie unde, pînă de curînd, cărbunii păreau de neînlocuit.

În ceea ce privește petrolul, rezervele exploatabile în condițiile actuale nu pot satisface decît consumul viitoarelor 4—5 decenii, la nivelul de folosire al anului 1960. Nu trebuie însă uitat că descoperirea de noi cîmpuri petrolifere s-a desfășurat în tot lungul secolului nostru într-un ritm care a întrecut totdeauna cererea. Această tendință care nu s-a oprit încă, împreună cu ameliorarea continuă a metodelor de producție pot crește substanțial rezervele mondiale reale de petrol. Avînd însă în vedere că partea cu care intervine acest combustibil în acoperirea nevoilor de energie este, pentru motivele arătate mai sus, din ce în ce mai mare, și că nu ne putem aștepta ca găsirea de noi rezerve să continue la infinit, este de prevăzut că producția va atinge un maxim de nedepășit, chiar înainte de 1980.

În legătură cu combustibilii fosili, o problemă grea este și aceea a transportului, mai ales a transportului pe uscat. Astăzi, de exemplu, traversarea Franței de către o încărcătură de cărbuni costă cît traversarea Atlanticului, iar în S.U.A. sînt regiuni în care, tot din motive de transport, combustibilii fosili costă dublu decît în alte regiuni.

La rîndul său, folosirea energiei hidraulice, care are încă posibilități largi de expansiune în unele țări, printre care și țara noastră, este strict limitată în multe altele, iar pe plan mondial nu poate interveni decît cu un procent scăzut.

Concluzia celor de mai sus este că, în curînd, balanța energetică a lumii trebuie să devină tributară unei surse noi de energie primară, dacă dorim să fie acoperite la timp nevoile energetice din ce în ce mai mari provocate de punerea în valoare a tot ceea ce tehnica nouă ne oferă util și valoros. Numai în aceste condiții se va putea compensa folosirea atît de puțin elastică a cărbunilor și înlocui lipsa de petrol și de gaze naturale, cu care vom fi confruntați în viitor.

Totuși, în general, se dispune de un anumit răgaz în care rezervele clasice de energie primară sînt încă satisfăcătoare, răgaz care este destul de mic pentru unele țări, cum ar fi, de exemplu, Anglia ; în timp ce, pentru altele, poate atinge un secol și chiar mai mult ; U.R.S.S. și S.U.A. se află într-o asemenea situație. Avînd în vedere însă dificultățile pe care le ridică problema unei noi surse de energie primară, se apreciază că încă de pe acum trebuie cheltuite eforturi importante pentru găsirea unor soluții și pentru perfecționarea lor tehnică, pînă la faza industrială. Atingerea acestei faze este determinată de momentul în care prețul energiei de origine nouă egalează pe acela al energiei de origine clasică.

De aceea, în multe țări cercetările științifice și tehnice sînt dirijate către perfecționarea reactorilor nucleari energetici, singura soluție care se impune pentru multe zeci de ani de acum înainte. Combustibilul folosit devine, în acest caz, uraniul și, probabil, thoriul.

Există și alte soluții ?

ENERGETICA nucleară ridică, după cum vom vedea, probleme grele. De aceea, mulți se întreabă dacă nu cumva se greșește atunci cînd se concentrează forțe foarte mari pentru rezolvarea acestor probleme grele, fără a se ține

ENERGETICE ALE VIITORULUI

seama că știința ar putea oferi și soluții mai simple.

În principiu, o asemenea atitudine nu poate fi respinsă *de plano*. Totuși, nu ne putem gîndi la alte soluții decît acelea care se întrevăd astăzi. Care sînt acestea ?

Independent de orice sursă nouă de energie, se poate conta în primul rînd pe o ameliorare a randamentelor actualelor centrale termice. Datorită progresului realizat pînă acum, cu toate că dificultățile devin tot mai mari, randamentul acestor centrale continuă să crească în medie cu circa 2 la sută pe an. Deși se va încetini, acest progres va continua, mai ales dacă îmbunătățirea calității anumitor materiale va permite să se treacă la așa-zisele „cicluri supracritice". Randamentul actual de 40 la sută va putea fi astfel ameliorat, dar nu cu mult.

În schimb, se speră că magneto-hidrodinamica, un procedeu de transformare directă a energiei termice în energie electrică prin intermediul unui jet de plasmă aruncată într-un cîmp magnetic, va avea un randament energetic de cel puțin 50 la sută. Același randament este așteptat și din partea noilor pile electrice de combustie, care transformă energia chimică direct în curent electric ; noi catalizatori, descoperiți în ultimul timp, permit funcționarea acestora la puteri considerabil superioare pilelor electrice cu care sîntem obișnuiți de multă vreme. Totuși, nici una dintre aceste soluții nu au ieșit încă din faza de laborator și, în plus, magneto-hidrodinamica cere, deocamdată, oxigen drept comburant, iar pilele de combustie reclamă hidrogen drept combustibil, condiții dificile pentru exploatarea lor economică la scară industrială. Există și alte sisteme de transformare directă a energiei termice în energie electrică, care se studiază astăzi, însă ele se găsesc într-un stadiu și mai puțin avansat.

Desigur, nu se poate neglija efectul din punct de vedere energetic al introducerii, la un moment dat, a acestor sisteme în exploatarea curentă. Totuși, acesta nu va fi considerabil, pentru că nu va face altceva decît să crească cu un număr mic de procente rezervele noastre reale de combustibili clasici.

În ceea ce privește posibilitatea folosirii altor surse de energie primară, progresele sînt și mai anevoioase. Fără îndoială, folosirea directă a energiei solare pentru alimentarea electrică a aparatelor de pe bordul sateliților și al navelor cosmice, prin intermediul pilelor fotovoltaice cu semiconductori, a constituit o cucerire de mare răsunet a științei și tehnicii. De aici pînă la întrebuințarea curentă a acestor dispozitive, în așa fel încît ele să conteze în balanțele energetice, mai sînt pași mari de făcut.

Cît despre energia nucleară de fuziune, care va întrebuința drept combustibil hidrogenul greu, existent în apă, lucrurile sînt astăzi puțin avansate, cu toate că cercetările care se fac în cîteva locuri au atins o anvergură rar întîlnită. Este aproape sigur că aceasta va constitui soluția următoare a problemei energiei ; însă este greu să ne-o închipuim trecută în faza industrială, înainte de a se scurge cîteva decenii bune.

Energia nucleară reabilitată!

ÎN SCHIMB, stadiul în care se află astăzi energetica nucleară pe bază de uraniu este foarte aproape de cel industrial, deoarece costul kilowatului-oră de origine nucleară este aproape egal cu al kWh provenit de la centralele termoelectrice obișnuite.

De altfel, progresul în acest domeniu a fost deosebit de rapid, mai ales după intrarea în funcțiune, în 1954, în U.R.S.S., a primei centrale atomo-electrice experimentale de 5 000 kW. În ciuda faptului că, în acești nouă ani, s-a trecut și printr-o perioadă de pesimism cu privire la viitorul energeticii nucleare, generată de dificultățile tehnice care, la un moment dat, păreau de netrecut, astăzi se consideră în întreaga lume că reactorii nucleari energetici oferă o soluție convenabilă problemei energiei. Cu toate acestea, ar fi exagerat să presupunem că toate dificultățile principale au fost depășite.

Mai înainte de a face alte precizări, este bine să aruncăm o privire generală asupra stadiului actual al problemei. Astăzi se află în exploatare, în 10 țări ale lumii, 50 de reactori energetici cu o putere totală de 2 750 mii kW, dintre care 11 unități, totalizînd 650 000 kW, au intrat în funcțiune în ultimele 12 luni. În momentul de față, se află în construcție alți 40 reactori energetici cu o capacitate de 7 300 mii kW, astfel că — în 1968 — puterea nucleară instalată va întrece 10 milioane kW și pare probabil ca — în 1970 — aceasta să atingă 15 milioane kW. Este, deci, evident că energetica nucleară a depășit stadiul tatonărilor, intrînd în epoca de expansiune puternică.

Este interesant faptul că țările în curs de dezvoltare, lipsite de surse clasice, sînt tot mai interesate de folosirea energiei electrice de origine nucleară. Astfel, în India a început construcția unei centrale atomo-electrice de 380 000 kW și este în proiectare a doua unitate de 200 000 kW. În aceeași direcție, se fac pregătiri susținute în Brazilia, Pakistan și Republica Arabă Unită.

Spuneam însă că mai sînt dificultăți de depășit. Într-adevăr, epoca de pesimism, la care m-am referit mai sus și care s-a situat aproximativ între anii 1958 și 1961, s-a datorat în cea mai mare parte faptului că costul centralelor atomice se dovedise atunci mult superior celui aproximat în devizele inițiale, din cauza obstacolelor inevitabile întîlnite în realizarea primelor agregate care cereau cercetări suplimentare, modificări de proiecte și întîrzieri în construcție. Totuși, funcționarea primilor reactori industriali a dat rezultate deosebit de încurajatoare, obținîndu-se, între altele, o continuitate în exploatare mai bună decît cea prevăzută la început, o putere specifică mai mare și un grad de folosire a combustibilului nuclear mai înalt.

Pe această bază, încrederea în viitorul energeticii nucleare s-a refăcut într-un timp foarte scurt, ceea ce a condus la avîntul actual, dovedit de cifrele de mai sus. O caracteristică esențială, care se deduce din aceste cifre, constă în creșterea puterii unitare, reactorii cu puteri de 250—500 mii kW fiind din ce în ce mai des întîlniți. Cauza stă în prețul mult mai scăzut al kWh care se obține cu aceste mari unități.

În schimb au apărut alte probleme, desigur normale pentru o tehnică nouă în perioada de evoluție rapidă. Astfel, țările cu cel mai important aport în acest domeniu, U.R.S.S., S.U.A. și Anglia, au mers pînă azi pe două tipuri principale de reactori nucleari. Primul, denumit uraniu îmbogățit-apă-apă, folosește drept combustibil uraniu cu un conținut mai ridicat în izotopul fisionabil U-235, decît cel natural, în timp ce apa este întrebuințată atît pentru preluarea căldurii degajate în reactor, cît și ca mediu de încetinire a neutronilor. Al doilea tip conține uraniu natural, este răcit cu bioxid de carbon, iar neutronii sînt încetiniți cu blocuri de grafit. Acești reactori, reconstruindu-se de mai multe ori, au ajuns la forme perfecționate care au parametri de funcționare mai buni decît primele unități și, evident, au devenit tot mai ieftini, pe măsură ce industria s-a adaptat la rezolvarea problemelor tehnice respective. În același timp însă s-au putut stabili mai bine și limitele acestor tipuri ; iar întrebarea care se pune este dacă soluțiile pe care s-a mers pînă acum au fost bine alese. Problema este deosebit de grea, mai ales că la rezolvarea ei trebuie să se țină seama de foarte mulți factori, tehnici și economici, dintre care mulți sînt încă insuficient cunoscuți.

Această problemă este doar una dintre multe altele. Rezolvarea tuturor în timp util este impusă însă de necesitățile vitale ale civilizației. Totodată, este clar că progresul considerabil realizat în ultimii ani ne îndreptățește să afirmăm că dispunem de condițiile de bază necesare ducerii la bun sfîrșit a acestei sarcini. Importanța ei justifică din plin mobilizarea forțelor științifice și tehnice pe care a determinat-o.

Prof. univ. Florin CIORĂSCU
membru corespondent
al Academiei R.P.R.

Podul Carol de peste Vltava.
În fund se vede Hradul

Construcții noi în Praga

PRAGA VECHE ȘI NOUĂ

PRAGA este numită „Orașul celor 100 de turnuri" — ceea ce nu este adevărat. În realitate sînt mai multe turnuri în Praga, după cum sînt mai numeroase și coșurile uzinelor din cartierele industriale ale capitalei.

Celălalt nume i se potrivește mai bine : i se spune și „Orașul de aur". Cînd privești de sus, de pe colina Petrin, în lumina soarelui, la asfințit, Praga pare cu adevărat învăluită într-o pulbere de aur. Iarna, desigur, orașul ia culoarea zăpezii, primăvara — pe cea a florilor de liliac, iar în zilele ploioase devine cenușiu.

O istorie bogată

Praga are renumele unuia dintre cele mai frumoase orașe ale lumii. Dar este totodată și un oraș cu o bogată și grăitoare istorie.

Să aruncăm o privire asupra acestei istorii.

În cea mai veche descriere a Pragăi, care s-a păstrat din secolul al X-lea, orașul este prezentat drept cel mai important tîrg al țărilor slave. Nu există nici un mare eveniment din istoria țării care să nu se reflecte și asupra acestui oraș, sau care să nu se fi desfășurat chiar aici. La Universitatea din Praga, înființată în 1348, a învățat la începutul secolului al XV-lea Jan Huss. Moartea sa de martir, consfințită în lupta împotriva ierarhiei clericale, a fost semnalul declanșării mișcării hussite, antifeudale.

Decăderea Pragăi, ca oraș de reședință, a avut loc după bătălia de la Muntele Alb, purtată între seniorii cehi și casa de Austria în 1620, dată la care țările cehe și-au pierdut independența. În 1848 locuitorii Pragăi s-au ridicat toți împotriva absolutismului austriac. Micii meseriași, studenții și muncitorii au luptat eroic pe baricadele orașului, împotriva soldaților mult mai numeroși. Era epoca în care a luat naștere o nouă clasă socială — clasa muncitoare — care peste o sută de ani urma să fie principalul conducător în lupta împotriva ocupației fasciste și, în 1945, a luptat din nou pe baricadele orașului Praga, pînă la sosirea trupelor sovietice victorioase. Nu poate fi trecut sub tăcere un alt eveniment istoric desfășurat la Praga. Capitala cehoslovacă a găzduit în 1912 a șasea conferință a Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. Se păstrează astăzi neschimbată încăperea unde V. I. Lenin, împreună cu ceilalți delegați la conferință, și-a rostit cuvîntările.

Panorama orașului este dominată de un peisaj pe care se profilează Hradul din Praga și catedrala istorică Saint-Guy (Sf. Jiri). Această catedrală este o îmbinare interesantă a mai multor stiluri arhitecturale. Într-adevăr, ea a fost construită din 1344 și pînă în 1929, deci timp de aproape șase secole. În sala tezaurului se găsesc zalele, sabia și coiful regelui Vaclav din secolul al X-lea, bijuteriile coroanei din epoca lui Carol al IV-lea și de mai tîrziu. Tezaurul, depus nu departe de aici, în capela barocă din Lorette, este de o valoare care se ridică la o cifră de milioane. Printre obiectele de cult care se găsesc în sala de tezaur a capelei se remarcă un agneț în argint aurit, avînd 6 222 diamante. Clopotnița din Lorette are 27 de clopote care bat toate orele. O comoară artistică expusă recent la castelul din Praga o constituie cîteva zeci de tablouri semnate de maeștri ca Tintoretto, Rubens, Veronese și alții. Tablourile zăceau într-un depozit, înnegrite și uitate, pînă cînd în 1962 au fost descoperite și identificate de specialiști, în cadrul cercetărilor întreprinse în galeria de pictură a castelului.

De la castelul din Praga, străbătînd o străduță îngustă tipic medievală, ajungem la Mala Strana, unul din cartierele vechi, romantice, ale Pragăi, plin de palate, grădini și biserici. Aici ne întîmpină o adevărată bijuterie a artei baroce, biserica sfîntul Nicolas, construită de Dienzenhofer în prima jumătate a secolului al XVIII-lea ; lucrările de ornamentare au durat zeci de ani. Cupolele și acoperișul acestei biserici acoperă aproape 3 000 de metri pătrați de pictură murală.

Traversăm apoi Vltava pe podul Carol, construit încă în 1357, lung de 520 metri, care este împodobit cu 30 de statui și grupuri ornamentale baroce.

Vizitatorul Pragăi nu va uita un alt important monument istoric — Primăria vechiului oraș și orologiul ei, construite în secolul XV. Orologiul indică, în afară de oră, poziția Lunei și solstițiul de primăvară. La fiecare oră cîntă, mecanic, un cocoș, se deschid două ferestruici și pot fi văzuți trecînd Cristos și cei 12 apostoli. În timpul răscoalei din Praga din mai 1945, fasciștii au incendiat Primăria, însă puțin după aceea orologiul a fost reparat și repus în funcțiune.

Spre centrul orașului ne conduce un drum care trece pe la Universitatea Carolină, prima de acest fel în Europa centrală, creată de Carol al IV-lea, în anul 1348.

„Răscrucea de aur"

Centrul orașului, numit și „răscrucea de aur", îl constituie piața Vaclav (lungă de aproape 1 km), bulevardul Național și bulevardul Prikopy. Printre

numeroasele locuri remarcabile ale orașului vom mai cita Vișehradul, reședința legendarei regine a Cehiei, Libușe, care — potrivit tradiției — a proorocit întemeierea orașului Praga. De asemenea, Teatrul Național construit cu ajutorul unei colecte organizate în timpul renașterii naționale a poporului ceh, și capela Bethleem, unde a predicat reformatorul Jan Huss.

Vechile palate nobiliare, grădinile cu terase, străzile întortocheate cu romantice felinare de gaz, toate acestea nu alcătuiesc doar un muzeu lipsit de viață al stilurilor arhitecturale. În ultimii ani monumentele au fost restaurate și au devenit accesibile publicului. Reședințele nobililor și palatele lor au devenit astăzi muzee, săli de expoziție, săli de concert, biblioteci publice, școli, instituții centrale. În strada Hybernska, în casa unde Lenin a condus personal conferința din 1912 a bolșevicilor ruși, a fost deschis Muzeul Lenin. Istoria mișcării muncitorești cehe este studiată de praghezi la Muzeul Clement Gottwald și la Muzeul începuturilor mișcării muncitorești. În fosta mănăstire Strahos s-a deschis Muzeul literaturii naționale.

Dar Praga nu trăiește numai din gloria ei seculară; epoca modernă aparține faptelor și cifrelor. Iată cîteva, în legătură cu capitala:

Astăzi ea ocupă o suprafață de 175 km² și are ceva mai mult de 1 milion de locuitori. Praga este cel mai mare centru politic, economic și cultural al țării. Aici se găsesc cele mai mari întreprinderi ale industriei constructoare de mașini cehoslovace, cum ar fi „C.K.D. Praga", care fabrică locomotive Diesel-electrice, transformatoare și utilaje pentru centrale electrice, uzinele „Wilhelm Pieck", care produc motoare Diesel, fabrica „Tatra", care furnizează vagoane de cale ferată, șantierele navale „Csepel", care montează dragoare etc. Aceste produse ale întreprinderilor din Praga și încă multe altele sînt exportate în lumea întreagă.

La Praga există 20 de teatre, 20 de muzee, numeroase galerii de pictură și sculptură. Zilnic, în tot timpul anului, au loc 3—4 concerte. Melomanii din lumea întreagă cunosc festivalul internațional muzical „Primăvara la Praga", care are loc în fiecare an. Mai există și institute de învățămînt superior cu 40 000 de studenți. Sănătatea praghezilor se află în grija a 10 000 de medici și infirmiere, constituiți într-o rețea densă de centre medicale. Toți copiii din Praga se nasc în așezăminte specializate, 90 la sută din ei sînt vaccinați împotriva tuberculozei, iar mortalitatea infantilă are una dintre cele mai scăzute cifre din întreaga lume. La îndemîna populației există 6 000 de magazine, dintre care 10 magazine mari universale, peste 1 000 de restaurante, bufete expres, cantine, cafenele și baruri. Una din cele mai vechi întreprinderi este braseria pragheză U Fleku, unde se fabrica și se vindea bere chiar pe vremea cînd America nu fusese încă descoperită de Cristofor Columb.

Un nou oraș se ridică...

Capitolul cel mai recent din istoria orașului se ocupă de noile cartiere, de noile construcții care vor trebui marcate în planurile de orientare a capitalei. Cartografii nu pot desena pe hărțile orașului cele 17 noi cartiere care sînt deja locuite sau în curs de construcție. Aproape toate se întind la marginea capitalei, deoarece centrul istoric este intangibil atîta timp cît în cartierele centrale nu a sosit încă timpul vastelor lucrări de sistematizare. 20 000 de persoane locuiesc în noul cartier din Petriny, în partea apuseană a orașului. Pe colina din față se desenează siluetele caselor prefabricate din cartierul Muntelui Roșu, adăpostind 12 000 de locuitori, iar în partea răsăriteană se termină construcția marelui cartier Malesice. Nu departe de coșul uneia dintre cele zece stațiuni *Thpue*, în partea de sud a orașului, răsar cartierele Sporilov, Podoli etc. Se începe punerea bazelor celei mai vaste antreprize de construcții pe care Praga a cunoscut-o vreodată în cursul lungii sale istorii. În 7—8 ani se va ridica Orașul-nord, pentru 137 000 de persoane, în care se vor muta în mod practic o nouă parte din locuitorii capitalei. Autorii acestui gigantic proiect consideră că vizitarea noului cartier va fi pentru străini tot atît de atractivă ca și cea a palatului din Praga. Poziția sa la marginea orașului dă arhitecților posibilitatea de a utiliza noi elemente tehnice masive — panouri lungi de 6 metri — care permit obținerea unui aspect arhitectonic superior. Dacă în cursul ultimilor trei ani s-au construit la Praga aproximativ 18 000 de locuințe, se poate conta în anii care vin pe o accelerare a acestui ritm, care să atingă de la 8 000 la 10 000 locuințe pe an, ceea ce, în principiu, va duce la rezolvarea crizei de locuințe pînă în 1970.

Printre construcțiile cele mai remarcabile din ultima vreme trebuie să mai cităm un mare complex nautic pentru sporturile cu vîsle, situat pe Vltava, în sudul orașului; iar în fața lui, un alt mare complex nautic, încă neterminat, cu trambuline construite într-un amfiteatru natural. Pentru amatorii de hochei pe gheață, gimnastică și alte sporturi, s-a deschis încă de acum doi ani o nouă sală de sport acoperită în Parcul de cultură și odihnă „Julius Fucik".

Însă noul în Praga nu constă numai în ceea ce se poate vedea încă de pe acum, ci și în ceea ce deocamdată există numai în proiectele urbaniștilor, inginerilor și arhitecților. Din „Praga cea nouă" face parte de asemenea noua clădire de lîngă Teatrul Național, proiectul noului palat al Adunării Naționale, noua sală de concerte de pe platoul Letna, precum și cîteva hoteluri cu multe etaje, două mari cabane proiectate pentru anul viitor pe principalele șosele în vecinătatea orașului, noul stadion național sportiv Maniny, podul cu două etaje care va traversa valea Nuslei, reconstrucția nodului feroviar, inclusiv electrificarea lui, construirea noii gări de sud, care a fost recent inaugurată, precum și complexul de tuneluri pentru tramvaie în centrul orașului, construirea de pasaje subterane în piețele cele mai aglomerate și dirijarea modernă a circulației cu ajutorul televiziunii industriale.

Monumentelor seculare, celebre, li se vor adăuga în curînd construcții demne de măreția erei socialiste pe care o trăiește astăzi R. S. Cehoslovacia. Acesta este prezentul și viitorul orașului de pe Vltava, oraș care încîntă pe toți vizitatorii săi.

Mikulas SURAN

KOMOMBO

PRINTR-UN EFORT comun al mai multor țări, strămutarea monumentelor de la Abu Simbel a început. Construirea barajului de la Assuan va putea continua fără nici un prejudiciu pentru aceste comori culturale ale antichității. Altă problemă în curs de rezolvare este strămutarea locuitorilor din satele ce vor fi acoperite de apă. În actuala etapă a lucrărilor a început deplasarea a 53 000 de oameni din Nubia, care se vor instala în 33 de așezări construite special de R.A.U. în apropiere de Komombo (costul lor intră în devizul general al barajului).

Amenajarea noilor așezări nu a fost încă terminată; sînt gata numai 5 000 de locuințe. Pînă la terminarea lucrărilor au fost ridicate barăci provizorii. În actuala etapă, pînă în aprilie 1964 vor fi construite locuințe pentru alți 16 000 de oameni. Paralel cu aceasta se înalță școli, stațiuni de pompare a apei, dispensare, moschei. Se preconizează și construcția de întreprinderi industriale în care să poată munci majoritatea celor strămutați. În viitorii 2—3 ani, lîngă Komombo vor fi înființate fabrici de zahăr, de lapte praf, de conservare a legumelor.

În felul acesta va lua sfîrșit a patra și ultima fază a dispariției Nubiei, începută în 1902, o dată cu construirea primului baraj de la Assuan. Între 1907 și 1912, pe măsura creșterii apelor la micul baraj, au dispărut treptat pămînturi, foste fortărețe și monumente ale antichității. Nubienii s-au retras spre interior, mai ales spre nord, dar, în 1933, ridicarea nivelului primului baraj a provocat adevărate tragedii. Nubienii au emigrat în masă la Cairo și Alexandria în căutare de lucru, lăsîndu-și familiile în sate lipsite de orice perspectivă, ceea ce, după expresia unor ziare arabe, a creat „o revenire la matriarhat". Cînd s-a anunțat construcția marelui baraj, nubienii au fost îngrijorați. Acum, pe drumurile care duc de la noul baraj la Komombo, camioanele transportă pe primii nubieni spre noile lor cămine, iar tinerele nubiene cîntă în dialectul kenzy:

Noi plecăm la Komombo,
La Komombo unde există apă,
La Komombo unde sînt arbori și este lumină.
Noi mergem la Komombo unde vom avea de toate.

S-A NASCUT O INSULA

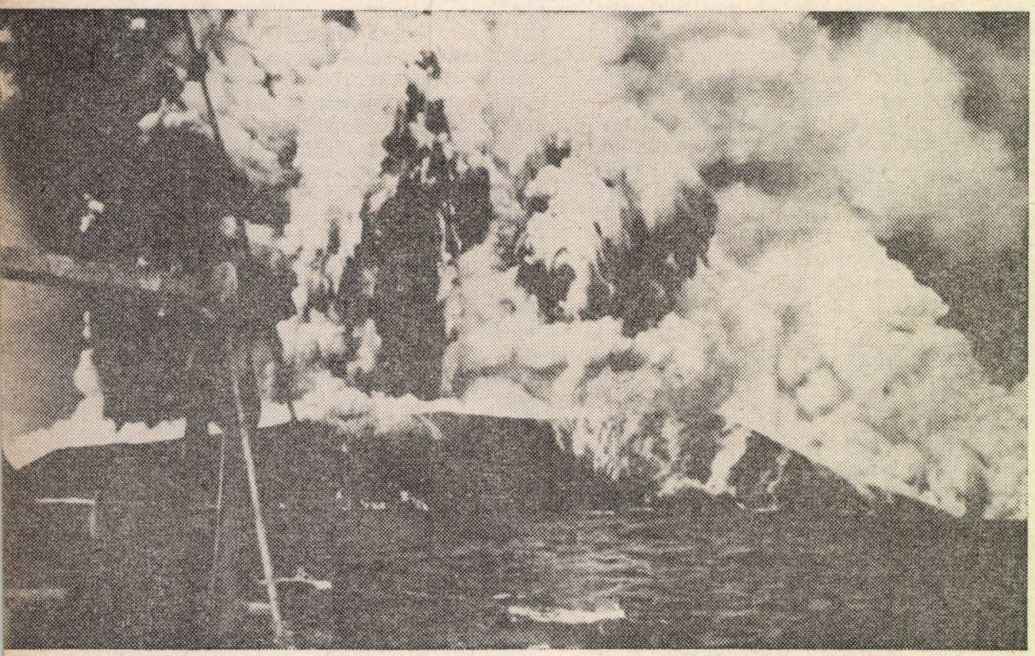

LA CÎȚIVA kilometri de coasta Islandei, spre sud, se află *Vestmannaeyjar* (Insulele oamenilor din vest). Numele lor provine de la prima răscoală din istoria Islandei. Conducătorul vikingilor, Ingolfur Arnarson, unul dintre primii norvegieni care s-au stabilit în Islanda, atinsese cu corăbiile sale coasta de sud a insulei ; vărul său, Hjörleifur Hrodmarsson, debarcase cu cîțiva kilometri mai spre vest. În afară de rude se aflau cu ei mai mulți sclavi, luați pentru a le fi de folos în incursiunea lor pe coasta Irlandei, care se dovedea locul cel mai expus raidurilor acestor străluciți marinari și pirați necruțători ai timpurilor vechi.

La un moment dat, sclavii s-au ridicat împotriva lui Hjörleifur Hrodmarsson și a rudelor sale, omorînd pe toți bărbații și luînd în captivitate femeile. Zărind un grup de insule la o oarecare depărtare de coastă, ei s-au îmbarcat și au fugit, stabilindu-se pe cea mai mare dintre ele. După cîtva timp, Ingolfur Arnarson s-a întors. El a observat dispariția corăbiilor și a înțeles că sclavii au fugit în insule. Luînd cu el cei mai buni oameni, a plecat spre insule, i-a găsit pe sclavi și i-a omorît. În timpurile vechi, islandezii i-au numit pe insulari *vestmann*, adică oameni din vest. De aici — numele. Acestea s-au întîmplat în anul 874.

Acum, după aproape 1 100 ani, insula mai mare este centrul prosper al pescuitului din Islanda ; ea e situată în mijlocul bancurilor celor mai bogate în pește din tot nordul Atlanticului, are un oraș de 6 000 de locuitori, în majoritatea lor pescari care înfruntă plini de dîrzenie furtunile de iarnă ale oceanului. Este un oraș în plină înflorire, cu case moderne. De multe ori, marea cere un greu tribut de vieți omenești, atunci cînd vînturile puternice din sud-vest se năpustesc asupra vaselor pescărești de 10 pînă la 200 de tone.

Insulele Vestmannaeyjar sînt, toate, rămășițe vulcanice : s-au format din lavă, poate cu milioane de ani în urmă. Începînd din secolul al IX-lea, au fost înregistrate 10—12 erupții. În anul 1422, erupția a creat o nouă insulă de lavă, dispărută curînd după aceea. În 1783, an plin de calamități pentru islandezi, o altă mare erupție a dat naștere unei noi insule. Între timp Islanda își pierduse de mult independența și se afla sub opresiunea daneză. Auzind despre apariția noii insule, guvernatorul Danemarcei a trimis un vas de război pentru a face din ea o posesiune daneză. Cîteva zile mai tîrziu, insula a dispărut în valurile Atlanticului. Cea mai mare erupție a avut loc în 1879. De atunci și pînă azi au fost înregistrate cîteva mai mici, subacvatice.

În ziua de joi 14 noiembrie 1963, la ora 8 dimineața, vasul de pescuit „Isleifur II" din Vestmannaeyjar se afla la cîțiva kilometri de insula principală. Cu o seară înainte, pescarii așezaseră pe apă paragatele — mii de cîrlige cu momeală de hering. Era încă întuneric și numai unul dintre membrii echipajului se afla pe punte : bucătarul. Avea rolul de a supraveghea paragata. O briză ușoară adia din spre nord, iar temperatura era de cel mult 2—3 grade sub zero.

Deodată, a văzut ceva cu totul neașteptat. La o distanță de cîțiva kilometri spre est, o coloană neagră de fum s-a ridicat deasupra apei. Nu putea fi decît o singură explicație : era un vas care ardea, probabil un petrolier, judecînd după fumul negru și dens. Bucătarul a alergat în cabina căpitanului pentru a-l înștiința.

Căpitanul a venit repede pe punte. Deoarece încă nu se luminase bine de ziuă, a chemat pe operatorul de gardă al stației de radio din Vestmannaeyjar, întrebîndu-l dacă a auzit vreun semnal S.O.S. care să indice că un vas s-ar afla în primejdie, în apropierea insulelor. Răspunsul a fost negativ. Căpitanul a ordonat echipajului să iasă pe punte și să pornească cu toată viteza în direcția coloanei de fum.

Zorile desfășurau acum toată splendoarea dimineții semiarctice. Pe măsură ce vasul se apropia, echipajul a înțeles ce se întîmplase : crusta subțire de lavă de pe fundul mării plesnise încă o dată și din măruntaiele pămîntului țîșneau în văzduh, spintecînd apa, coloane de foc și minerale topite. În acel loc, adîncimea măsura 128 metri, iar cenușa și bucățile de lavă erau aruncate în aer cu o forță din ce în ce mai mare. Exploziile urmau una după alta. Coloana se ridica tot mai sus — la 200 metri, 300 metri, 500 metri. Căpitanul vasului a chemat imediat stația de radio anunțînd o erupție vulcanică. A fost înștiințată stația meteorologică de la Reykjavik, iar la ora 8,30 radiodifuziunea de stat a putut transmite prima știre. O bucată de timp vasul de pescuit și-a continuat drumul ; apoi s-a oprit la vreo 400 metri de locul exploziei. O ploaie de foc, formată din bucăți de lavă fierbinte, cădea în apă destul de aproape de vas. Postul de radio islandez a început să transmită înștiințări în limba islandeză și engleză către toate persoanele aflate pe mare, sfătuindu-le să nu se apropie de locul erupției, pentru a fi la adăpost de o explozie mai mare. Aceste măsuri de prevedere își aveau explicația lor. În 1929 a avut loc o explozie sub apă în sudul Japoniei. La fața locului fusese trimis un vas pe care se aflau șapte oameni de știință și un echipaj de 22 de persoane. Vasul a întreținut legături radiofonice regulate cu stația de radio japoneză, pînă cînd, producîndu-se o nouă explozie, vasul a pierit fără urmă. Oamenii de știință emit ipoteza că o explozie s-a produs chiar sub vas, aruncîndu-l în aer.

Pe măsură ce timpul trecea, erupția devenea tot mai puternică. Acum era evident că fundul oceanului se ridicase, deoarece limbile de foc puteau fi văzute din avioane și de pe vase. O linie aeriană islandeză a organizat imediat zboruri pînă la locul respectiv, punînd toate avioanele pe care le avea la dispoziția celor ce doreau să vadă fenomenul. După-amiază, o nouă erupție. La ora 19, coloana se ridicase la o înălțime de 5 000 metri. Desigur, ea nu putea fi comparată cu erupția din 1947 de pe muntele Hekla din Islanda, cînd coloana de fum și foc a atins o înălțime de peste 30 km.

În dimineața următoare, coloana avea vreo 8 km înălțime și era evident că luase naștere o nouă insulă, care se înălța cu vreo 10 metri deasupra apei. Ciuperca coloanei putea fi văzută acum de la Reykjavik — deci, de la o distanță de circa 250 km și peste creasta unui lanț de munți.

În momentul cînd scriu aceste rînduri, văd pe fereastră, în direcția sud-est, uriașa coloană a erupției, care se înalță spre cer.

Hendrik OTTOSSON

Reykjavik.

N. R. Între primirea scrisorii și apariția numărului de față au intervenit noi date cu privire la insulă. Astfel, potrivit ultimelor informații, înălțimea insulei a ajuns la 100 m, iar lungimea ei a depășit 500 m.

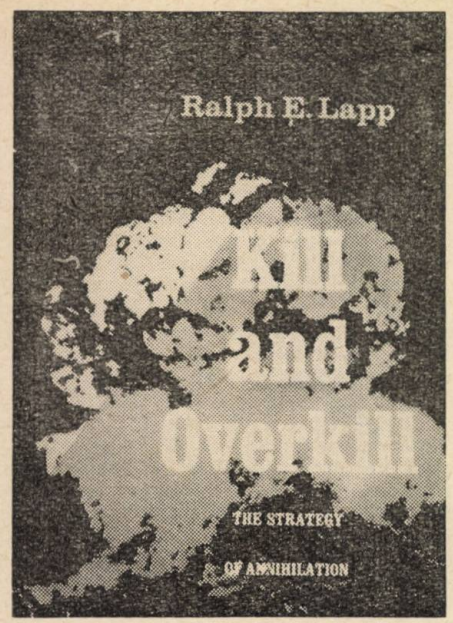

Omul de ştiinţă şi războiul nuclear

Pe marginea cărţii lui Ralph E. Lapp despre „Strategia anihilării"

AUTOPREZENTAREA doctorului Lapp este concludentă : *„Ca mulţi oameni de ştiinţă,* scrie el, *am trăit legat de atom. Ucenicia mi-am făcut-o la Universitatea din Chicago, cu fostul profesor A. J. Dempster, care în deceniul 3 a descoperit izotopul 235 al uraniului"* (pag. 137). Astăzi, personalitatea lui Ralph E. Lapp, ca fizician specialist în problemele nucleare şi consilier ştiinţific care a luat parte activă la dezvoltarea armamentului modern în S.U.A., este binecunoscută. În timpul celui de-al doilea război mondial, el a condus o unitate a laboratorului de metalurgie al Universităţii din Chicago, unde a fost experimentată prima pilă atomică pentru producerea reacţiei în lanţ, iar ulterior a lucrat în calitate de consilier ştiinţific al statului major, de director al Consiliului departamentului apărării pentru cercetări atomice şi de şef al Serviciului de fizică nucleară al Oficiului de cercetări navale. Renunţînd la funcţiile sale oficiale pe lîngă Pentagon, Lapp a devenit membru al conducerii „Quadri-Science Inc.", organ ştiinţific consultativ pentru industrie, din care fac parte mai mulţi savanţi cu renume. În cazul lui Lapp, omul de ştiinţă este dublat de un publicist înzestrat, ale cărui lucrări sînt accesibile nu numai cercurilor de specialitate, ci deopotrivă marelui public. Dintre lucrările sale *Călătoria navei Lucky Dragon, Omul şi spaţiul cosmic, Trebuie oare să ne ascundem ?, Despre atomi şi oameni,* publicului nostru îi este cunoscută ultima, apărută în limba romînă (E.S.P.L.P. — 1956).

Una dintre cele mai recente lucrări ale lui Lapp, *A ucide şi a supraucide* [1]), prezintă un interes aparte. În ea străbate îngrijorarea omului de ştiinţă, devenit tot mai conştient de răspunderea sa faţă de umanitate. Dacă în *Despre atomi şi oameni* Lapp este mai degrabă preocupat de atomi, îngăduindu-şi de pildă să subaprecieze primejdia radiaţiilor nucleare pentru om, în noul său volum accentul cade asupra consecinţelor de-a dreptul incalculabile ale unui război modern care — aşa cum îşi dă seama autorul — nu ar putea fi în nici un chip îngăduit. El îi combate viguros pe acei conducători militari americani care sînt înclinaţi să creadă că un război nuclear nu ar însemna o adevărată catastrofă şi care pretind că un astfel de război ar putea fi cîştigat. Cu luciditate, Lapp se întreabă : *„Ce aritmetică sau statistică poate să stabilească dacă o naţiune şi-a atins scopul într-un război modern ? Oare dispariţia a 50 la sută din populaţia globului şi distrugerea vieţii organizate înseamnă a supravieţui ?"* El se pronunţă deci, implicit (fără a-şi mărturisi direct poziţia) pentru eliminarea războiului ca mijloc de soluţionare a problemelor politice.

Una din ideile reluate cu insistenţă în întregul volum este cea legată de necesitatea preîntîmpinării unui război din accident, greşeală de calcul sau nebunie. Autorul imaginează următoarea scenă : preşedintele S.U.A. se află cu yachtul său pe fluviul Potomac şi este trezit la orele trei, în zori, datorită unei comunicări alarmante că „sute de obiecte" au fost semnalate pe ecranele radarurilor, trecînd Polul Nord ; cînd întregul sistem de alarmă este declanşat şi se apropie momentul hotărîtor al ordinului de război (timpul adoptării unei hotărîri este măsurat în minute) survine o altă comunicare : Opriţi ! Obiectele au fost identificate ca fiind meteoriţi ; nu s-a produs nici un atac. *„Atît de mică este limita între umanitate şi dezastru !* exclamă autorul. *Din fericire, exemplul nostru este o simplă ipoteză, căreia îi putem da un sfîrşit optimist"* [2]). Dar nu s-au petrecut oare în realitate asemenea cazuri, cînd omenirea a fost la un pas de un război termonuclear pustiitor ? Tocmai de aceea, Lapp aminteşte cuvintele lui John Kennedy care, în cuvîntarea rostită la 25 septembrie 1961 în Adunarea Generală a O.N.U., spunea : *„Fiecare bărbat, femeie şi copil trăieşte sub ameninţarea unei săbii nucleare a lui Damocles, care atîrnă de cel mai subţire fir, gata să se rupă în orice moment din accident, greşeală de calcul sau nebunie".* Adăugăm că în prima sa cuvîntare rostită în Congres în calitate de preşedinte, Lyndon Johnson — declarîndu-se continuator al politicii predecesorului său — afirma că trăim „într-o eră în care nu pot exista înfrînţi în timp de pace şi învingători în timp de război".

Ceea ce îl determină pe Lapp — şi nu numai pe el — să tragă semnalul de alarmă este dezvoltarea tehnicii militare într-un ritm şi în proporţii fără precedent. W. H. Pickering, bine informatul director al lui *Jet Propulsion Laboratory* al Institutului tehnologic din California, aprecia că ne aflăm în era automatizării militare, cînd oricare centru important de pe planeta noastră poate fi şters printr-o apăsare pe buton care declanşează o rachetă atotdistrugătoare, în stare să lovească implacabil ţinta. Indiferent dacă racheta este lansată deliberat sau din pricina unui defect al aparatajului electronic, ţinta este distrusă. Lapp exprimă părerea că perfecţionarea permanentă a rachetelor *„comprimă scara timpului de dezlănţuire a războiului pînă la un punct cînd nu mai este posibilă ezitarea sau chibzuinţa şi deschide uşa larg pentru distrugerea totală din accident. Am intrat în era declanşării războiului prin apăsare pe buton".* Iar mai departe, Lapp constată : *„În era rachetelor cu destinaţie militară, controlul armelor nucleare devine tot mai difuz, iar primejdia de război din accident, greşeală de calcul sau nebunie creşte în mod corespunzător".*

Felul de a trata unele probleme care depăşesc cadrul ştiinţific, intrînd în sfera vieţii sociale, vădeşte în ultima lucrare a lui Lapp o înţelegere mai clară decît în *Despre atomi şi oameni* a imperativului ca savantul să renunţe la izolare şi să facă cunoscut omenirii necesitatea de a acţiona pentru preîntîmpinarea războiului. Autorul deplînge rolul oamenilor de ştiinţă care devin slujitori, mulţi dintre ei chiar fără vrerea lor, ai cursei înarmărilor generată de războiul rece şi de noile arme teribile. Cu deplin temei, Lapp apreciază că *n-a fost fericită căsătoria dintre ştiinţă şi politică,* deoarece în mod inevitabil savantul a fost aruncat în politică în calitate de administrator de proiecte militare, de consilier în probleme tehnice, politice şi

[1]) Ralph E. Lapp : *Kill and overkill. The strategy of annihilation. (A ucide şi a supraucide. Strategia anihilării)* Basik books Inc. New York, 1962.

[2]) Această problemă pare să obsedeze pe mulţi autori americani proveniţi din medii în care sînt cunoscute mijloacele de distrugere contemporane şi felul de a gîndi al unora dintre cei cărora le sînt încredinţate. Romanul de răsunet *Fail safe* (în romîneşte echivalentul aproximativ al titlului ar fi „Prin urechile acului") de Harvey Wheeles şi Eugene Burdick este în întregime construit pe o asemenea temă.

de strategie. Savantul Harrison Brown a descris şi el situaţia omului de ştiinţă în Occident: „Zeci de mii de oameni de ştiinţă şi tehnicieni şi-au consacrat viaţa profesională inventării şi fabricării de arme. Majoritatea celor care au început să lucreze după ultimul război au convingerea că industria de război reprezintă propriul lor mod de viaţă şi se aşteaptă ca înfruntarea americano-sovietică să continue pe vecie" ; nici el, nici Lapp nu preconizează vreo soluţie în vederea smulgerii din acest angrenaj, pentru a înlătura „tragedia ştiinţei". Pentru Lapp această „tragedie" îmbracă mai mult un sens moral, cu caracter general ; în consecinţă, el n-o tratează sub aspectul concret al relaţiilor din societatea respectivă. „Nefericirea căsătoriei" dintre ştiinţă şi politică constă, potrivit concepţiei autorului, în incompetenţa savanţilor în problemele politice şi în incompetenţa, mai mare chiar, a oamenilor politici în problemele ştiinţifice — şi nu în împingerea ştiinţei şi a oamenilor de ştiinţă pe un făgaş politic contrar năzuinţelor şi aspiraţiilor majorităţii omenirii. Sub multe aspecte, d-rul Lapp este prizonier al unor prejudecăţi curente în mediul în care se mişcă, privitor, de pildă, la primejdia unei *„agresiuni din răsărit"*, la necesităţile în acest cadru ale *„apărării naţionale"* ş.a.m.d. *)

Referirile sale la *„complexul militar-industrial"* sînt judicioase, în măsura în care îşi asumă riscul de a dezvălui cine profită de pe urma cursei înarmărilor („General Dynamics", de pildă, a obţinut comenzi de armament, într-un singur an, în valoare de un miliard de dolari), deşi el însuşi nu este neatins de „complex". Cazul profesorului Oppenheimer care, ca şi Hans Bethe, s-a pronunţat împotriva producerii armei cu hidrogen, l-a impresionat profund pe Lapp, dîndu-i prilej de meditaţie ; în acelaşi timp, Lapp — cu tot respectul ce-l nutreşte pentru calităţile ştiinţifice ale lui Edward Teller, care se pretinde părintele bombei cu hidrogen — nu pregetă să-i dezavueze comportarea şi orientarea spre politica agresivă.

În *A ucide şi a supraucide*, Lapp se ridică împotriva doctrinelor agresive care preconizează aşa-numitele *„represalii masive"* şi *„războaie limitate"*, semnalînd că între ele nu se poate trasa un semn distinctiv bine precizat. Cunoştinţele sale de fizician îl îndeamnă pe Lapp să atragă atenţia că orice război local se poate transforma într-un război mondial, deoarece nici un beligerant nu va renunţa la luptă fără a folosi toate resursele armamentului de care dispune. *„Este ca şi cum s-ar pretinde o revenire la timpurile cavalerilor, cînd combatanţii luptau numai în zilele de lucru şi evitau cu grijă să angajeze cetăţile în luptele lor... Cine va avea de spus ultimul cuvînt asupra armei ce urmează să fie folosită?"* Este desigur concludent faptul că şi teoreticianul doctrinei războaielor nucleare limitate, Henry Kissinger („Armele nucleare şi politica externă"), cel ce recomanda „un joc nuclear" în care să fie alese mijloacele de distrugere, a renunţat ulterior la afirmarea absurdă a acestei pretenţii, menită doar să prezinte războiul nuclear ca un fapt acceptabil şi chiar puţin primejdios...

Lapp vede limpede că mecanismul care impune *„pregătirea mai multor tone de materie primă fisionabilă şi construirea a mii de bombe nu contribuie la securitatea naţională a S.U.A."*, dar funcţionarea acestui mecanism este prezentată doar la suprafaţă. Autorul pune cursa înarmărilor pe seama a ceea ce el consideră *„mania americanilor de a produce în masă şi de a acumula surplusuri — fie că este vorba de automobile, cereale sau arme"*, adăugînd că *„economia construcţiei de arme are inerţia sa proprie : bugetele se cheltuiesc, contractele sînt executate, cei ce deţin posturi şi le păstrează, fără nici o referire la natura celor produse"*. Evident, nu se poate contesta în întregime această afirmaţie, şi nici subaprecia complexitatea unui mecanism căruia i se dă continuu un nou impuls. Dr. Lapp, la fel ca mulţi alţi economişti şi oameni de ştiinţă îşi exprimă însă încrederea în posibilitatea economiei ţării sale de a se adapta în vederea înfăptuirii dezarmării. Fizicianul se arată prudent în oferirea de soluţii ; el îşi îngăduie totuşi să indice sectoare care ar avea nevoie de o parte măcar din fondurile înghiţite de sacul fără fund al înarmărilor. Preocuparea lui se reflectă în aprecierea că nu va fi uşor, dar că este perfect posibil, să se procedeze la dezarmare, fără a prejudicia economia, atrăgînd totodată atenţia că numai dezarmarea este *„speranţa civilizaţiei"*.

Un studiu elaborat de administraţia Eisenhower, dar care n-a fost niciodată publicat, arată că în S.U.A. sînt necesare 7,5 miliarde dolari pentru îmbunătăţirea sistemului de educaţie, 3,7 miliarde pentru sănătatea publică, 3,2 miliarde pentru amenajări urbanistice, 4 miliarde pentru dezvoltarea resurselor naturale, 3 miliarde pentru cercetarea spaţiului cosmic. Lapp este de părere că problemele controlului armamentului şi trecerea la o economie de pace ar trebui să constituie obiectul de studiu al forurilor create recent în S.U.A., inclusiv al Agenţiei pentru dezarmare şi control. Simpla studiere a posibilităţilor de trecere a economiei de război la cea de pace întîmpină însă o adversitate îndîrjită în anumite cercuri. Editorialistul Marquis Child a dezvăluit că un studiu existent asupra transformării producţiei de război în producţie de pace, pregătit de Comisia senatorială pentru afaceri externe, n-a fost dat publicităţii pentru că „mulţi senatori au considerat că el ar putea ajuta şi înlesni acţiunea forţelor partizane ale dezarmării."

Atunci cînd este vorba de propuneri în vederea înlăturării primejdiei şi a înfăptuirii dezarmării, Lapp face propuneri pe care le consideră doar *„începutul începutului"*. De altfel, o parte din aceste „începuturi" — cum ar fi interzicerea oricăror operaţiuni militare în spaţiul cosmic, stabilirea unui sistem de comunicaţii pentru a evita declanşarea unui război din greşeală, sau efectuarea unui studiu sub auspiciile O.N.U. asupra efectelor nucleare — s-au concretizat în înţelegeri internaţionale. Lapp sugerează ca în S.U.A. să fie oprită dezvoltarea armamentului nuclear, urmînd ca cele două miliarde de dolari economisiţi astfel de Comisia pentru energia atomică să fie mai bine *„folosiţi pentru sporirea prestigiului S.U.A. în lume"*.

De cînd Lapp a făcut aceste propuneri, omenirea a dobîndit cunoscutul Tratat cu privire la interzicerea experienţelor cu arma nucleară în trei medii, iar popoarele cer ca interdicţia să fie extinsă şi asupra experienţelor nucleare subterane. În această privinţă, este demnă de reţinut opinia autorului — la fel ca şi a multor oameni de ştiinţă de seamă din Occident — asupra posibilităţii detectării oricăror experienţe nucleare, inclusiv a celor subterane, cu mijloacele naţionale de control, aşa cum au susţinut reprezentanţii statelor socialiste.

Dacă în domeniul măsurilor care reprezintă *„speranţa civilizaţiei"* Lapp nu părăseşte cercul îngust de *„început al începutului"*, trebuie reţinută latura realistă, pozitivă a năzuinţei sale de a înainta pas cu pas, cu răbdare şi perseverenţă, spre realizarea de acorduri. Pentru poziţia adoptată de Lapp în propunerile sale, este desigur concludentă exprimarea unei duble temeri : pe de o parte că va fi apreciat de opinia publică drept „conservator" ; iar pe de altă parte, că va fi învinuit de unii congresmeni că subminează eforturile S.U.A. pe tărîm militar. Accentul pus pe posibilitatea ca oamenii să împiedice catastrofa, combătînd pasivitatea căreia în S.U.A. nu i s-a pus capăt *(„ce pot să fac singur?")*, îl determină pe Lapp să fie încrezător în viitorul omenirii şi chiar optimist. Parafrazînd pe William Bradford, guvernatorul de acum trei secole al coloniei engleze de pe pămîntul american Plymouth, autorul conchide că fiecare om trebuie să fie purtătorul unei torţe care să lumineze calea pentru o mie de oameni, iar lumina răspîndită de fiecare mie de oameni să strălucească în întreaga lume. Volumul *A ucide şi a supraucide* reflectă credinţa unui specialist în fizica nucleară că omenirea trebuie să cunoască primejdia pe care o reprezintă *„strategia anihilării"* şi să acţioneze pentru a i se pune capăt.

Z. FLOREA

*) Conştient şi alarmat de primejdiile unui conflict nuclear, d-rul Lapp se împacă destul de bine cu alte elemente ale „sistemului de apărare" al S.U.A., a căror acţiune nu se calculează desigur în megatone şi megamorţi, dar nu este mai puţin reprobabilă din punct de vedere al normelor de drept internaţional şi dăunătoare pentru climatul relaţiilor între state. Astfel, într-o cuvîntare rostită săptămîna trecută, el a vorbit cu satisfacţie despre rolul sateliţilor-spioni echipaţi cu aparate fotografice şi dispozitive de parașutare a filmelor expuse.

Scrisoarea Eleanorei Cowan

Ziarele au relatat despre concedierea unei profesoare din Dallas, ca pedeapsă pentru că a scris revistei Time o scrisoare în care condamna atentatul criminal împotriva lui Kennedy. Iată textul scrisorii, aşa cum a apărut în Time :

„Oraşul Dallas a pregătit terenul pentru tragicul eveniment care a avut loc. Toată viaţa am locuit în Dallas şi tocmai de aceea îmi este îngrozitor de ruşine.

De mulţi ani urmăresc cum este răsădită sămînţa urii de către ziare şi de către multe persoane oficiale din Dallas. Indiferent ce proiecte avea preşedintele, aceste persoane erau totdeauna împotrivă.

Ca profesoară, am încercat să insuflu elevilor mei respect pentru conducătorii ţării noastre. Cum pot oare ajunge buni cetăţeni dacă ziarele, părinţii şi conducătorii din propriul lor oraş propovăduiesc dezbinarea ? Eu nu pot să-i înţeleg pe aceşti oameni.

Să nu vă lăsaţi prostiţi de nimeni. Oraşul Dallas este la fel de vinovat, dacă nu prin fapt cel puţin prin apatia sa.

ELEANOR COWAN
Dallas"

PUNCTE DE VEDERE

MAREA ÎNCERCARE

PREŞEDINTELE Lyndon B. Johnson are de făcut faţă poate celei mai dificile sarcini care l-a confruntat pe vreun preşedinte american, de la asasinarea lui Abraham Lincoln, acum o sută de ani. În vremea aceea, Statele Unite erau sfîşiate de izbucnirile de ură în legătură cu sclavii negri şi abia trecuseră printr-un sîngeros război civil.

După uciderea lui Lincoln, noul preşedinte, Andrew Johnson, reprezentant al sudului, ales în funcţia de vicepreşedinte ca o măsură de compromis, nu a fost în măsură să vindece nemulţumirile amare şi a fost aproape complet dominat de Congres.

Astăzi, un alt Johnson, ales de asemenea din sud, ca o măsură de compromis, preia puterea în urma asasinării lui John Fitzgerald Kennedy şi are de făcut faţă unor nemulţumiri la fel de amare.

Poate că preşedintele Lyndon Johnson are acum în faţă o sarcină şi mai dificilă decît cea a lui Andrew Johnson, deoarece amărăciunea are acum două aspecte: ea provine în parte din propria sa patrie, din sud, şi este în legătură cu negrul şi cu drepturile lui civile. În parte, responsabilitatea ei revine minorităţii mici, dar foarte zgomotoase, care se opune politicii lui Kennedy de coexistenţă cu lumea socialistă.

Johnson va trebui să lecuiască rănile generate de ură şi suspiciune din vina celor două grupuri menţionate mai sus.

Johnson a fost poate un apărător şi mai hotărît al drepturilor negrilor decît Kennedy. Deşi este originar din Texas, un stat în genere ostil negrilor, Johnson a convocat pe vremea cînd era vicepreşedinte pe semnatarii marilor contracte militare şi le-a cerut să angajeze muncitori de culoare, deopotrivă cu muncitorii albi, sub sancţiunea pierderii contractelor guvernamentale. Nici un alt om din Statele Unite nu a asigurat angajarea unui număr atît de mare de muncitori negri.

Ca lider al Senatului, el are de asemenea meritul legiferării primului proiect de drepturi civile pentru populaţia de culoare, adoptat după războiul civil. Meritele sale în această privinţă nu pot fi puse la îndoială.

Atitudinea sa în ce priveşte coexistenţa a fost ceva mai puţin sigură pentru cei ce nu cunosc decît luările sale de poziţie publice. Întrucît este texan şi provine deci dintr-un stat care a împins Statele Unite într-un război inutil cu Mexicul în 1846, unii diplomaţi l-au privit pe Johnson cu oarecare nelinişte.

Autorul acestui articol îl cunoaşte însă pe noul preşedinte încă de cînd acesta a sosit la Washington, acum 30 de ani, ca tînăr membru al Congresului. Am discutat prietenește cu el atît înainte cît şi după tragica moarte a preşedintelui Kennedy. Sînt convins că se va dovedi tot atît de dornic ca şi defunctul preşedinte Kennedy să urmeze calea păcii. El este în mod hotărît în favoarea coexistenţei cu lumea socialistă, atîta timp cît acestei politici de pace i se răspunde în acelaşi fel.

Îndată după funeraliile lui Kennedy, Johnson a avut o întrevedere cu vicepreşedintele Consiliului de Miniştri al U.R.S.S., Mikoian; cei mai mulţi dintre americani nu ştiau — şi poate nici Mikoian nu ştia acest lucru — că Johnson, pe vremea cînd era membru al Senatului, a organizat un dejun în Senat în cinstea lui Mikoian, în 1959. Pe vremea aceea, Mikoian se afla în Statele Unite în prima sa vizită, explorînd posibilităţile de îmbunătăţire a relaţiilor; Johnson, pe atunci liderul grupului democrat din Senat, a insistat pe lîngă senatorul Fulbright, preşedintele Comisiei senatoriale pentru afacerile externe, să ofere un dejun în cinstea oaspetelui sovietic.

Întrevederea care a avut loc între Johnson şi Mikoian după funeraliile lui Kennedy a fost prietenească şi în general rodnică. Mai tîrziu, Johnson a adresat o scrisoare particulară lui N. S. Hruşciov în care îşi exprima speranţa că între cele două ţări vor exista relaţii prieteneşti şi că cei doi lideri s-ar putea întîlni pentru a discuta problemele de interes comun.

Cunoscîndu-l pe Johnson aşa cum îl cunosc, sînt convins că este sincer în această privinţă. Nu trebuie însă să se uite că el are de întîmpinat dificultăţi reale din partea aripii de dreapta fasciste, care pretinde acum că asasinarea lui Kennedy de către un „marxist" ar demonstra imposibilitatea coexistenţei. Această aripă de dreapta, deşi restrînsă la număr, este foarte gălăgioasă şi bine organizată. Ea este în stare să exercite presiuni asupra unora din membri Congresului. În sistemul american, Congresul are împuterniciri mari şi poate, uneori, să blocheze politica externă a preşedintelui.

Aceasta va fi, pentru Johnson, marea încercare. Preşedintele Kennedy era pe cale de a pierde controlul asupra Congresului. Dacă Johnson îşi poate reafirma influenţa, odinioară mare, asupra vechilor săi colegi din Congres, el ar putea deveni unul din conducătorii cu adevărat mari ai Americii.

Fiecare dintre preşedinţii Statelor Unite are o putere uriaşă dar şi o responsabilitate uriaşă. Este o povară aproape zdrobitoare. Johnson însă este mai în formă atunci cînd lucrează sub presiune şi cunoaşte probabil complexităţile afacerilor guvernamentale mai bine decît oricare alt preşedinte de la Roosevelt încoace, poate chiar şi mai bine. Poporul american şi prietenii din străinătate ai Americii se pot mîngîia cu gîndul că, dacă preşedintele Kennedy a trebuit să moară, alături de el se afla, pentru a prelua puterea, un om atît de capabil.

DREW PEARSON

Washington, 9 decembrie

POLITICA

FLORENŢA

SPANIA ŞI AFRICA

O DATĂ cu proclamarea independenţei Algeriei şi a Saharei algeriene, marele pustiu, divizat artificial de către invadatorii străini, în pofida oricărei logici economice şi sociale, a redevenit un bun al adevăraţilor săi stăpîni. Locuitorii Saharei, de la Ued-Dra şi pînă la Ued-Alashi, şi-au dobîndit în sfîrşit libertatea.

Pe harta Africii de nord-vest mai există însă un teritoriu întins — Rio de Oro (Sahara spaniolă), care reprezintă un ultim bastion al colonialismului. Fără îndoială, unui astfel de anacronism nu-i e sortit să mai dăinuie multă vreme pe continent. Şi totuşi, în pofida condamnării de către opinia publică arabă şi internaţională, autorităţile spaniole continuă să mai menţină aici regimul colonial.

În afara unei părţi a Saharei, se mai găsesc sub stăpînirea colonialistă a Spaniei teritoriul Ifni şi oraşele Ceuta şi Melilla, ca şi posesiunile Fernando-Po şi Rio-Muni din Africa Ecuatorială. Atunci cînd, în octombrie trecut, ministrul marocan al afacerilor externe, Ahmed Balafrej, a plecat în Spania pentru a semna acordul cu privire la navigaţie şi pescuit, mulţi sperau într-o reglementare rapidă a conflictului din Sahara. Numai cunoaşterea insuficientă a politicii lui Franco putea însă permite să se presupună o victorie a raţiunii. În timp ce reprezentantul regelui Hassan se întîlnea cu Caudillo, acesta din urmă şi-a trimis în Africa un emisar care a declarat public în Guineea: „Spania nu-şi va părăsi niciodată provinciile africane". În acelaşi timp, ministrul de război spaniol, generalul locotenent Martin Alonso, a fost trimis într-o inspecţie în Sahara. În imediata apropiere a frontierelor Marocului generalul a afirmat că „forţele armate franchiste consideră drept o chestiune de onoare apărarea drepturilor inviolabile ale suveranităţii spaniole". Toate acestea înseamnau că nu se pot aştepta nici un fel de transformări.

Între timp, Franco aţîţa conflictul dintre Mauritania şi Maroc. Guvernul Mauritaniei, preocupat numai de securitatea teritoriului său, a considerat pre-

Texasul văzut de caricaturistul francez André Escaro

zența trupelor spaniole în Rio-de-Oro ca o garanție suplimentară. Acesta a fost începutul flirtului politic dintre capitala mauritană și cea spaniolă.

Nefirescul alianței hispano-mauritane a fost dezvăluit în ianuarie 1963, cînd la Madrid au fost semnate acordurile militare franco-spaniole. În acele zile, la Madrid se spunea că teritoriile din Sahara spaniolă sînt „cucerite pe veci". În pofida dezmințirilor oficiale, Spania a reînnoit colaborarea strategico-militară cu Franța în Sahara de vest. Acum ea oferă acest teritoriu Franței pentru experimentarea armei nucleare. Pentru De Gaulle, Rio-de-Oro va înlocui Sahara algeriană, va deveni o bază strategică și o rezervă de materii prime militare.

„În condițiile noii strategii, pămîntul trebuie să-și păstreze importanța primordială de linie de apărare, — scria în iarna acestui an ziarul madrilen *Ya*. Întinderile pustiului au o valoare incontestabilă : avem nevoie de ele pentru efectuarea de experiențe nucleare și construirea de depozite subterane. În era strategiei cosmice, acest lucru capătă o semnificație deosebită". Sintetizîndu-și raționamentele cu privire la noile teorii militare, ziarul madrilen scrie : „Iată cauza în virtutea căreia Spania, care dispune de zăcăminte de uraniu și de minunate poligoane naturale în Sahara, capătă un rol de prim rang în cadrul noii strategii defensive".

Pînă acum nu s-a făcut încă nimic pentru valorificarea rațională a Saharei spaniole. Cauzele nu trebuie căutate numai în condițiile naturale dificile. Această regiune a pustiului a fost caracterizată întotdeauna prin frămîntări, prin năzuința triburilor indigene spre independență.

Încercînd să stăvilească mișcarea de eliberare națională, guvernul franchist a adoptat în 1960 o hotărîre conform căreia coloniile din Ifni și teritoriul saharian au fost transformate în provincii spaniole. Toate acestea au fost însă o simplă formalitate ; s-a păstrat ca și mai înainte un regim de dictatură politico-militară. La 17 noiembrie același an, oficiosul guvernamental a publicat noul decret cu privire la poliția teritorială. Pe baza acestui decret, în Sahara spaniolă a fost instaurată starea de asediu.

Attilio GAUDIO

Circa o mie de locuitori ai Amsterdamului au manifestat pe străzile orașului împotriva creșterii prețurilor

Za rubejom

MOSCOVA

O LUNĂ ÎN CONGO

AM STAT în Congo doar 30 de zile. Treizeci de zile fierbinți, la propriu și la figurat. Plus (sau mai curînd minus) 12 ore într-o celulă a închisorii din Ndolo.

În aceste ore de carceră, după ce am fost arestat, fără să mi se aducă vreo acuzație și aruncat după gratii sub supravegherea temnicerilor, mă apăsau tot felul de gînduri sumbre. De la acești jandarmi care poartă tatuajul tribului pe obraz, recrutați din cele mai îndepărtate regiuni ale țării și care din întreaga civilizație mondială s-au ales numai cu arma de foc, puteai să te aștepți la orice. Dar nici chiar aceste ceasuri de grea cumpănă n-au reușit să umbrească impresiile culese în cele treizeci de zile cît am făcut cunoștință cu poporul congolez — harnic și însetat de cultură, aspirînd spre lumină și adevăr.

Da, poporul congolez o duce astăzi greu. Dacă aruncăm o privire oricît de fugitivă asupra istoriei, să zicem, din ultimii cinci ani ai vieții Congoului, vom vedea clar că acum, la trei ani după dobîndirea independenței, nivelul de trai al poporului congolez este mult mai scăzut decît înainte de 30 iunie 1960. Acest lucru nu-l ascund, de altfel, nici guvernul, nici presa Republicii Congo.

Starea excepțională... Ea însoțește, pe plan economic, o situație cît se poate de precară, aproape catastrofală. Industria stagnează, agricultura se degradează, comerțul este paralizat. „Bursa neagră" se întinde aidoma unei uriașe cangrene sociale. Părăsind Congoul, colonialiștii au rupt toate relațiile economice între provinciile acestei țări, în care au existat întotdeauna puternice forțe centrifugale.

Una din recentele măsuri ale guvernului a fost devalorizarea francului congolez. Dacă înainte 65 de „congofranci" — așa cum numesc locuitorii Leopoldville-ului moneda lor — valorau la cursul oficial 1 dolar S.U.A., acum — potrivit noului curs stabilit de guvern — dolarul valorează aproximativ 150 de franci. De fapt, acesta este un pas în întîmpinarea „bursei negre", unde dolarul — înainte de devalorizarea sa — era apreciat la 300—400 de franci.

În înțelesul strict al cuvîntului, starea excepțională, decretată recent la Leopoldville, nu constituie cîtuși de puțin un fenomen nou pentru Congo. Timp de peste trei ani, situația în țară a rămas încordată, incertă, gata să explodeze în orice moment. Astăzi „S.E." a început să fie introdusă treptat în toate orașele mari și în toate provinciile. Această măsură nu face decît să acorde noi drepturi demnitarilor guvernamentali, însă nu ameliorează nicidecum situația.

În cartierele mărginașe ale marii și frumoasei capitale congoleze, în cartierele muncitorești, care nu de mult erau denumite cartiere ale „baștinașilor", polițiștii și jandarmii sînt nelipsiți, deoarece aici trăiește sărăcimea, aici se coace nemulțumirea. Acest lucru îl vădesc cît se poate de grăitor chiar și zidurile.

O mare inscripție cu tuș negru pe zidul care îngrădește un întreg cvartal anunță: „Bine-ați venit în infern !" Am văzut în cartierul Ndjili inscripții uriașe, scrise de mînă : „Cartierul roșu" și „Sîntem flămînzi — ne răzvrătim".

Bineînțeles că aici poliția este un vizitator frecvent, un musafir obișnuit, deși nepoftit. Cu cîteva zile înainte de plecarea mea, ziarele au relatat următorul fapt : un autocamion cu 50 de polițiști se îndrepta în direcția unui cartier al sărăcimii. Ieșind din centrul orașului, camionul a intrat într-o viteză nebună, apoi făcînd o cotitură bruscă, s-a răsturnat și s-a rostogolit. Cinci polițiști au fost duși la morgă, iar 15 au fost internați în spital. Curajosul șofer a reușit să sară din cabină și să se facă nevăzut.

În cartierul Ndjili am văzut tăblițe scrise de mînă, cu care locuitorii au schimbat numele unei străzi. N-am fost în măsură să stabilesc cum se chema strada înainte. Pe noile indicatoare de stradă scria cu tuș roșu, încă proaspăt, „Bolabemba". În felul acesta cinstesc congolezii bărbăția lui Antoine Gizenga, care de luni de zile este întemnițat într-o insulă înainte pustie.

Ce soartă neobișnuită, stranie a avut acest om ! Vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, unul dintre fiii cei mai demni ai Congoului, el a fost înlăturat din activitatea politică, în timp ce țara sa are nevoie de conducători talentați și pricepuți, are nevoie tocmai de el.